

ఆంధ్రపత్రిక

సంక్రాంతి సంచిక

సంచిత్ర వార పత్రిక

14-1-53

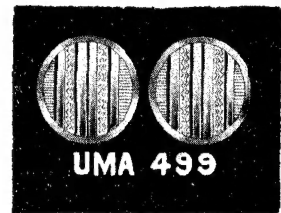
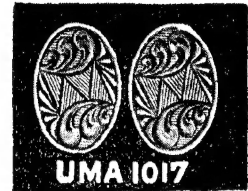
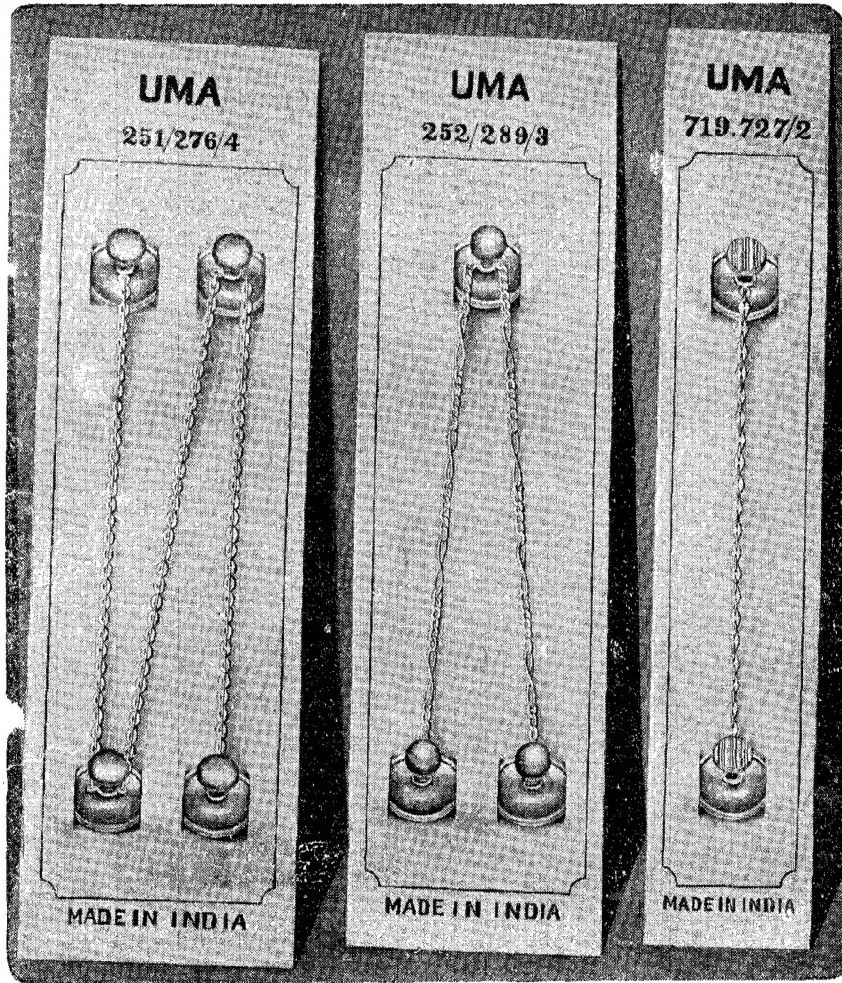
ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

ఓక్రాంతిపండుగ శుభసమయమున మా కాతాదార్లుకు, మా శ్రేయోభిలాషులకు
మా అభినందనములు.

“ఉ మా” అసలు బంగారురేకు కవరింగు ఆభరణములకు ప్రసిద్ధి.
అనేక సంవత్సరములు మన్నిక నిచ్చును.

'U M A' Buttons with Chain (CHAINED-BUTTONS)

"UMA" SHIRT LINKS.

PAIR Rs. 2-4-0

PAIR Rs. 1-12-0

Rs. 5-8-0

Rs. 4-4-0

Rs. 3-0-0

ప్రాకిష్టుల వద్దగాని సరాసరి మావద్దగాని లభించును. కాపసిన వారికి క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

ఉ మా గోల్డు కవరింగు వర్క్సు

ఉ మా మ హల్, మచిలీపట్టణము.

ఉమాగోల్డు కవరింగు వర్క్సు పోస్టాఫీసు.

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
విడిజప్తము 4 అ.

హరిశ్చంద్రపత్రిక

సంపుటము 45
సంచిక 21
14.1-53

సచిత్రవారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

నందన పుష్ప బహుళ చతుర్దశి బుధవారము

భోగిమంటలు, భోగిమంటలు ! వాడ వాడల, వీధివీధుల,

★ పాఠకులకు మనవి ★

మొఖచిత్రం: 'సంక్రాంతి గొబ్బెళ్లు'
చిత్రకారుడు: శ్రీ దశిక రామ
లింగేశ్వరరావు.

జీవన వంశి—	8
కాలక్షేపం—	4
కలింగ దేశపు చాటుపులు—	5
మేడమిద ముగ్ధి	8
కర్కరా చెప్పలు—	16
మొలక నేల—	24
మూలినీ నక్కలు—	30
మొలకలూరి—	32
దేరాళి, పాప కల—	34
విచిత్ర వ్యక్తి—	36
సూర్యగిరిని పాపురం—	40
మొగ్గులు—	42
నీనిమ—	56

గమనిక

స్థలాభావం వల్ల ఆంధ్ర ప్రతిక సచిత్ర వారపత్రిక సంక్రాంతి సంచిక (14-1-1953 సంచిక) లో విజ్ఞాన వీధులు, జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు, ప్రశ్నలు - సమాధానాలు అను శీర్షికలు ప్రచురించ బడలేదు. తిరిగి 28-1-1953 సంచిక నుండి ఈ శీర్షికలు యథా ప్రకారం ప్రచురించబడగలవు-నం.

గోడమిద బొమ్మ

శ్రీ బలివాడ కాంతరావు గారి చిన్న నవల "గోడమిద బొమ్మ" ఆంధ్ర ప్రతిక సచిత్ర వార పత్రిక లో 28-1-1953 సంచికలో నీరియల్ గా ప్రారంభ మవుతుంది.

సంక్రాంతి ప్రత్యేక సంచిక ప్రచురణ సందర్భంలో ఆంధ్రప్రతిక సచిత్రవారపత్రిక నడిపిన కథానికల పోటీలో పాల్గొన్న వందలాది రచయితలకు, నదా మా కృషికి తోడ్పడుతూ మమ్మల్ని ప్రోత్సహించే మా పాఠకులకు కృతజ్ఞతాభి వందనాలు అర్పిస్తున్నాము.

సంక్రాంతికి తెనుగు దేశంలోని పల్లెపట్టణాల తెనుగు వారి జీవన రాగాన్ని చిత్రించాలనే కుతూహలంతో మేము తలపెట్టిన కార్యక్రమంలో రచయితల నేక మంది ఉత్సాహంతో పాల్గొని మా ఆశయ సాఫల్యానికి తోడ్పడినారని తెలుపుటకు గర్విస్తున్నాము. నిత్యము వచ్చుండ నాలతో కలకలలాడే తెనుగు గడ్డమైనా, నవనీత నదృశమైన పల్లెవాసుల అమాయకజీవనం పట్లనూ కథకుల ప్రేమ ఇంతింతనరానిదని తెల్లమయింది. ప్రజల జీవితానికి సంబంధంలేని ఏవో తెలిసీతెలియని ఆధునిక మనస్తత్వ శాస్త్రాంశములు, సాంఘిక విజ్ఞానసమన్వయ తర్క విత్కాాలు కథానికల పేరున

మొదటి బహుమతి (75-రూ) పొందిన కథానిక "మేడమిదమర్రి" రచయిత శ్రీ వివేక వీర్రాజు గారు, మద్రాసు.

రెండవ బహుమతి (రూ50-) పొందిన కథానిక "కర్కరా చెప్పలు": రచయిత శ్రీ నార్తచీరంజీవిగారు, విజయవాడ.

చలామణి అవుతున్న ఈరోజులలో, తిరిగి రసస్ఫూరకమైన రచనా శిల్పాన్ని పెంపొందించవలెనంటే రచయితలు తమ దృష్టిని గ్రామాలకు మళ్లించడం అవసరమని మాకు వచ్చిన రచనలనుబట్టి ధృవపడుతున్నది. పోటీని గ్రామ జీవనానికి సంబంధించిన కథానికలకే పరిమితం చెయ్యడంలో (64-వ పేజీ చూడండి.)

వారపత్రికకు సెలవు

సంక్రాంతి వండుగ రోజులు ఆంధ్రప్రతిక సచిత్ర వారపత్రిక కార్యాలయానికి సెలవైనందువల్ల వచ్చేవారం పత్రిక ప్రచురించబడదని పాఠకులు గుర్తించ ప్రార్థన. సంక్రాంతి సంచిక అనంతరం 28-1-1953 తేదీ సంచిక యథా ప్రకారం ప్రచురించబడుతుంది.

—సంపాదకుడు.

జీవనవంశి

శ్రీ ఉత్పల సత్యనారాయణా చార్య

దాంబికముల్ జరామరణ తత్త్వము వీరజనీ నితంబనీ
లాంబర నిర్మలాంచలములందున నుండి చలించి మంచి ము
త్యం బొకటేని జారిపడెనా! నవయావన విశ్వ పూర్ణ పా
త్రంబున పొంగియున్న అమృతంబొక బిందువు బీటువోయెనా!
ఏ నన కన్నె పూచునపుడేనియు నింకొక క్రొత్త పాటనే
గాన మొనర్చి క్రొత్త నవకమ్మున క్రొత్త పరీమళమ్మై క్రొం
డేనియనే యొనంగి ఎలచేటి కవుంగిలిలోన నవ్య సా
ఖ్యానుభవమ్ము నొందునపుడా జరయేదిర! మృత్యువేదిరా!
ఋతువుల పూల పళ్ళెరము లెప్పటిమాదిరి నిండుచున్న వ
ద్భుతముగ నెన్నో నాకనులముందర నా నలువైపులందునన్
ప్రతి సుమమందు ప్రత్యగమునన్ నవయావన దివ్య దీప్తుతే
అతిశయితమ్ములై శత శతాబ్ద సమృద్ధుల నుద్ధరించెడున్
అశలు రేపి జీవన రహస్యము లూదెడు నీ జలస్థలా
కాశములందు ప్రాగ్యవనికాంతర సీమల వేణుగాన సం
దేశమెదో వినంబడగనే వెన నా హృది వీణ మేళనా
వేశముతో సుదూరవనవీధులలోన ప్రతిధ్వనించెడిన్

ఒకతానమై నేను నకల ప్రపంచమ్ము
నిండింతు, నాదు నంగీతరవళి!
స్వాతిబిందువునయి వర్షింతు దేశమం
దంతట మంచి ముత్యాలవాన!

అణువులో పరిపూర్ణ యావనమ్మును నింపి
మొలపింతు విశ్వసుందరమహమ్ము!

రెండు పెదవులందు నిండిన నా నవ్య
ఇహ పరమ్ములను ముంచెత్త గలుగు!

కడల—ఏ మాటుమూల నెక్కడనో కాని
తనరుచుండును—ఒక్క బృందావనమ్ము
ఉదయమే కల్వరేకుపై నొదగియున్న
శిశిరబిందువే మధురససింధువగును!

కాలక్షేపం

“రాధా పునాతు
జగదయ్యత దత్తచిత్ర
మస్థాన మా కలయతి
దధిరిక్రపాత్రే
తస్యాః ప్రసప్రబక
చంచలలోల దృష్టి
రేవోపి దోహనధియా
వృషభం నిర్దృశన్.”

టీ || అయ్యతదత్తచిత్రే = అయ్యతనకు
(కృష్ణునకు) సమర్పించుట జడిన మనస్సు
గలదై ; దధిరిక్రపాత్రే = పెరుగులేని
బాసయందు ; మస్థానం = కవ్యమును ;
అకలయతి = తిప్పించును ; రాధా = రాధ ;
జగత్ = లోకమును ; పునాతు = పావ
నము చేయుగాక !

తస్యాః = ఆరాధయొక్క ; ప్రసప్రబక
చంచలలోల దృష్టిః = పూలగుత్తులవంటి
పొలిండ్లయందు చంచలమై ఆడుచున్న
చూపుగలవాడై ; వృషభం = ఎద్దును ;
దోహనధియా = పాలుపిండవలెనను
తలంపుతో ; నిర్దృశన్ = బంధమునే కట్టు
చున్న ; రేవోపి = దేవుడైన కృష్ణుడు
కూడా ; జగత్ = లోకమును ; పునాతు =
పవిత్రము చేయుగాక.

తా || కృష్ణునియందే తన మనస్సును
లీనము చేసి నటువంటి రాధ పెరుగులేనటు
వంటి బాసలో కవ్యమును పెట్టి మధించు
చున్నది.

ఆమెయొక్క పూగుత్తులవంటి ప్రసముల
మీదనే తనదృష్టిని నిలిపి నటువంటి
శ్రీకృష్ణుడు ఆ పరధ్యానముతో పాలు
పితుకుటకై ఎద్దునకు కాలిబంధమును కట్టు
చున్నాడు. అట్టిరాధయున్నూ, అట్టి శ్రీ
కృష్ణుడేవుడుకూడా లోకమును పవిత్రము
చేయుదురాగాక !

రాధ మధించుచున్న బాసలో పెరుగు
లేక పోవుగాక. ఆ పెరుగులేని బాసలో
ఆమె కృష్ణార్పితమైన
మనస్సులే మధిం
చుచున్నదనే భావం
నవనీతం లాగున భక్తు
డైన కవియొక్క

హృదయంలోనుంచి ఉద్భవించింది. దధిరిక్ర
పాత్రే మధనమందు లభించిన భక్షిసవ
నీతం ఇది. అంతకన్నా ఎక్కువైన మైమ
రపు మరొకటి చల్లచేసి జీవించే గొల్లభామ
జీవితంలో ఏకవి తలకాడున్న కర్మామృ
తంగా వర్తించి చెప్పలేదు. రాధచేసిన
అపరాధంకంటే పెద్ద అపరాధమే కృష్ణుడు
చేశాడు. ఎద్దుకు పాలు పితుకవలెనని
యించి దాని కాలికీ బంధము విగించి
కట్టుచున్నాడు. కారణమేమిటంటే,
రాధయొక్క కుచసౌందర్యం చూచి,
బాదుగులేని పోతుకు పాలు పితుకుటకై
యత్నించుచున్నాడు. రాధాపర్యాధరా
యత్తచిత్రుడైన కెర్రిగొల్లని
వలపుచూచి — ఆ ఎద్దు ఏమనుకున్నదో?
ఆ రాధాకృష్ణుల ప్రేమరహస్యాలు,
ప్రేమ ప్రభావాలు, ఆ మధురానగరిలో
చలలమృగ గొల్లవనితలకు తెలిసిఉండాలి.
ప్రేపల్లవాడలోని ఆబాలగోపాలమునకు
తెలిసి ఉండవచ్చు.

హస్తినాపురానికి శ్రీకృష్ణుడు వస్తూ
పోతూ ఉండేవాడు. ఈ హస్తినాపురం
అనేది పూర్వము ఎక్కడ ఉండేనో
యిప్పుడు భూగర్భపరిశోధనలు చేసి త్రవ్వి
చూస్తున్నారు. ఢిల్లీకి కొంతదూరంలో
హస్తినాపురం ఉండేది. ముత్రా అనబడే
ప్రస్తుతపు పట్టణమే పూర్వం మధురా
నగరమై ఉండేది. గుజరాతు రాష్ట్రంలో
కథియవాడలో ద్వారాకానగరం ఉండేది.
అది అరేబియా సముద్రతీరము. మధురా
నగరం యమునానది తీరం. ఇక్కడనే
బృందావన్ కూడా ఉంది. ఈవిధంగా
శ్రీకృష్ణులవారి జీవితచరిత్ర విశేషములలో
విశేషభాగం ప్రేపల్లవాడలో గొల్లభామల
మధ్య నడచినట్లుగా కన్పిస్తుంది. వల్లె
టూరి సరదాలన్నీ పూర్తిగా అనుభవించిన

వాడు - చిన్నప్పటినుంచీ రాజభోగాలలో,
రాజమందిరాలలో, రాజమర్యాదలతో
పెరిగినవాడు కాదు. వల్లెటూరి ప్రజా
సామాన్యంలో పామరజనంలో కలిసిమెలసి
వారి కష్టసుఖాలన్నీ కావడికుండలులాగున
తాను భరించి, వారిని తరింపజేసిన మహాను
భావుణ్ణి వారు దేవునిగా పూజచేశా
రంటే అందులో వింతలేదు. రాళ్లవర్షం కురి
సింది అంటే, ఊళ్ళో ఉన్న ఆలమంద
లకూ, ఆలవిద్వలకూ అపాయం లేకుండా
గోవర్ధనగిరి ఎత్తి అక్కడ వారికి కరణ్యం
విర్వరచినాడు. కాళింగి మడుగులో పెద్ద
సర్పం ఉన్నదనిన్నీ ఆ మడుగులోకి నీరు
త్రాగుటకై వెళ్లిన పశువులన్నీ చచ్చిపోవు
చున్నవనిన్నీ గొల్లలందరూ గోలపెట్టితే,
ఆ సర్పముయొక్క దర్పమును అంత మొం
దించినాడు. ఆవులమందలను యమునానది
తీరమువద్ద చక్కగా మేపుకొని ఆ పశు
వులమందలను వృద్ధిచేసికొని మీరు వృద్ధి
లోకి రండి అని ఆ పల్లెవాసులకు బోధిం
చాడు. నోటిమాటలుగా రేడియో ఉప
న్యాసం చెప్పి, గ్రామాధ్వరజార్జమైన ఒక
ప్రజాళిక తయారుచేయించి, ఆ గ్రామా
లలో దానిని ప్రకటించి, వెళ్లిపోలేదు.
తానుకూడా స్వయముగా ఆ గొల్లపిల్లలతో
కలిసి యమునానది ఒడ్డున పశువులనుమేపి,
తన పిల్లనగ్రావి పాటతో ఆ ప్రజా హృద
యాన్ని చిగిరింపజేసి, గ్రామజీవితాని కొక
కొత్త ఊపిరిపోసి, ప్రాణప్రతిష్ఠ చేశాడు.

ఈ కాలంలో ఉన్న విధంగానే, ఆ
కాలంలోకూడా గ్రామవాసం చేసేవారికీ,
నగరవాసం చేసేవారికీ లంగర అండది
కాదు. నాగరికత అంటే నగరవాసుల
లోనే ఉన్నదనిన్నీ, పల్లెలలోనివారేకు
బడీ పసందు తెలియదనియు, ఒక లోకాభి
ప్రాయం ఏకాభిప్రాయంగా ఉంది.

శ్రీనివాస రావు

వల్లెటూరి, జిల్లీకి
వాటికీనేటికీ ఒక్క
టే కాళ్ళతమైన
వ్యత్యాసం స్థిరంగా
కలగడంగా కన్పి

సోంది. రాధాకృష్ణుల ప్రేమాతిశయ రూపంలో యీ విషయం లోకవిదితం అవుతోంది.

కృష్ణునకు రాధ మేనత్తవరస అవుతుందిట. కృష్ణునకంటే వయస్సులో పెద్దదట. అదివరకే ఆమెకు వివాహం అయినదట. అట్టి ఆమెకు శ్రీకృష్ణునియందు అపారమైన ప్రేమాతిశయం కలిగినదట. ఆమెయొక్క ప్రేమానురాగ పరవశత్వమును చూచిన శ్రీకృష్ణుడు ఆమెపై తన మనస్సును ముగ్ధం చేసినాడు. ఆమె కృష్ణునియొడుట పాదాక్రాంతురాలయ్యేది. ఆ పురుషపుంగవుడు సాధారణ మానవుడు కాదనిన్నీ భగవదంశ కలవాడనిన్నీ ఆ గ్రామం మొత్తంమీద రాధ ఒక్కలే పూర్తిగా గ్రహించింది. యశోదకూడా అంత సంపూర్ణంగా కృష్ణుడు మహోత్కృష్టుడని గ్రహించలేదు. ఇదే రాధాకృష్ణుల ప్రణయగాధా రహస్యం. అయితే, యింకోవిషయం ఉంది. "భగవదంశ" అంటే ఏమిటో, శ్రీకృష్ణునియందున్న ఆత్మజ్ఞాన సంపద ఏమిటో, మహద్భుత యోగశక్తి ఎటువంటిదో రాధ వివరించి విస్తరించి గీతాభాష్యం లాగున విప్పిచెప్పలేదు. ఆ భగవత్తత్వ ప్రభావమును తాను తినివిడిర అనుభవించి ఆనంద పరవశత్వం పొందగలదు. అర్జునుని వలె భగవద్గీతను ఉపదేశంపొంది తద్వారా భగవత్తత్వమును ఆమె గ్రహించలేదు. ఆమెకు కావలసినది భగవత్తత్వాన్ని గూర్చిన జ్ఞానోపదేశం కాదు. ఆమెకు కావలసినది భగవంతుని సాన్నిధ్యం, సామీప్యం, సాలోక్యం, సాయోగ్యం, సాయుజ్యం - అంతే ;

హస్తినాపురంలో ఉండేవాళ్లు శ్రీకృష్ణుని రాజకీయతంత్రప్రజ్ఞను, లోక్యవ్యవహార చాతుర్యమును మెచ్చుకున్నారు.

వేపల్లెవాడలోని పల్లెవాసులు చూపిన నటువంటి భక్తి తాత్పర్యాలకూ, హస్తినాపురంలోని హేమా హేమిలు ఆమహామహునియందు చూపిన గౌరవమర్యాదలకూ పోతులేదు - పోలికలేదు. సత్యం ఎక్కడున్నదా అని వెతకి చూచేవాడు కల్లకపటమెరుగని పల్లెకాపు. చాణక్య తంత్రానికి, యుగంధరప్రజ్ఞలకూ రాజనగరములు జన్మస్థానాలు - నగరాలు వాటికి నిలయాలు.

కాంతిని కోలేది, పల్లెవాసాలలోని ప్రజాలోనిది రాజనలకీణం. వారిది సాత్విక సామాన్యం - యుద్ధాలకు సిద్ధమై కోటలు అక్షణం. గ్రామజీవనము కట్టిది మహానగరము అలా - పీరి జీవితం సాధుజీవనము. నగరవాసజీవనము,

3

CZECHOSLOVAKIAN SEWING MACHINES

జకోస్లావికియా కుట్టు మిషనులు...

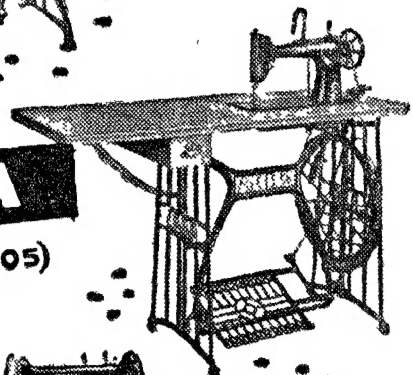
LADA

"లాడా" (105)

ఈ యంత్రము అవసరమైన దిగిమోలి పనిచేయును. ఒక కుట్టునకు దువ్వెత్తి కుట్టును. మిగిలిన చీరల దువ్వెత్తి కుట్టునకు మిగిలిన దిద్దుకొనుటకును, వెనుకకు ముందునకుగా కుట్టుటకు విలువయును.

MINERVA "మినర్వా"

ఇది నిర్మాణశీలకమైన యంత్రము. అన్నివిధముల, తోటలు, దుస్తులు, లోతు నులవముగా దిద్ది కుట్టవచ్చును. దీనితో రేపాయి, రిబ్బన్లు, కాపాసు, బొత్తములు, మరియు అనేకరకముల కుట్టు కుట్టవచ్చును.

ZETINA

"జెటినా"

ఇది అవసరమైనట్లే దిగిమోలి కుట్టగలిగి వేగవంతమైనది. కాలుతో విమోచనము దీని 1400 కుట్టును, యంత్ర దోహదముతో విమోచనమునకు 2000 కుట్టును కుట్టగలిగిన యంత్రము. అన్నివిధ వస్త్రుల నిర్మాణమునా వినియోగమును.

వాయిదాలపద్ధతిమీద కూడా అమ్మబడును.

హైదరాబాదు సంస్థానముతో సహా దక్షిణ ఇండియాకు సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు: ఓ.బు.ల.రెడ్డి (మద్రాసు) లి.మి.టె.డి., 81, జనరల్ పాటర్న్ రోడ్డు, మద్రాసు 2.

కాల క్రేపం

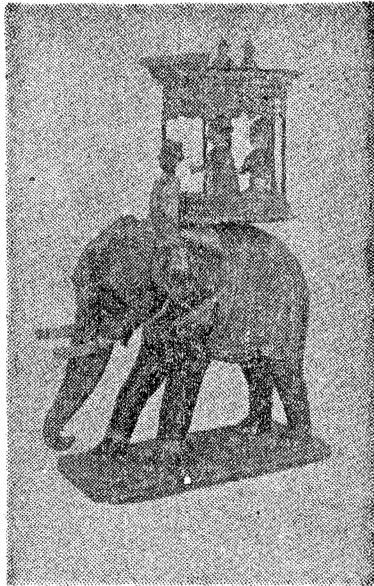
యోధజీవనము - గ్రామవాసం స్త్రీవంటిది. పట్టణవాసం పురుషునివంటిది - అది రాధ. ఇది కృష్ణుడు.

అయితే, కాలం తారుమారువుతోంది. పల్లెటూరి పద్ధతులు పల్లెటూరి పద్ధతులుగా ఉండడంలేదు. బస్తీగాలి తగిలి పల్లెటూరి పిల్లకూడ మల్లకంటే మెల్లకంటే తెల్ల వారకముందే చెల్లని ఏగానిలాగున వాడి పోతోంది. పల్లెటూరు అంటే పాటుపడిన వారికి అది పరమపదం. కాలుమీద కాలు వేసి కొన్నవారికి నోటిలో మున్ను వేసికో వాలి. లేదా మందువేసుకోవాలి. భూవసతి సమృద్ధిగా ఉన్న సంపన్న సంసారికూడా కాయకడం చేస్తేనే కిరీటంలో హాయిగా ఉంటుంది. కమ్మని పెరుగుఅన్నం తినలేని వాడు, "కాడ్డివరు ఆయిలో" సీసా తెచ్చు కొని త్రాగవలసి వస్తోంది. పెరటిలోని బచ్చలి జీర్ణంకాక పెన్నిలిను యింజక్షన్లు పుచ్చుకుంటున్నారు.

గ్రామం వీలెనంతవరకు గ్రామంగానే ఉండాలి - స్త్రీ వీలెనంతవరకు స్త్రీగానే ఉండాలి. ఆ స్త్రీతత్వాన్ని పురుషతత్వ సమీప సాన్నిధ్యంలో ఉంచవలెనేగాని ఆ స్త్రీతత్వం పురుషతత్వంలోకి మార కూడదు. అలా మార్పుచెందడం ముక్తిమార్గం కాదు.

అల్లుడు అంటే నిజంగా శ్రీకష్టపర మాతృజ్ఞే. హస్తినాపురంనుంచి వ్రేపల్లెకు వచ్చేవాడు. "వస్తాడే మాబావ! వస్తాడే! లేనామాబావ వస్తాడే! ధిల్లీనుంచి వస్తాడే!" అనే ఆకురక ఆవాడు వ్రేపల్లెలోకూడా ఉండేది. ఈవాడు ఏ పల్లెలోనైనాఉంది.

సంక్రాంతి పండుగకు అల్లుణ్ణి మర్యాద చేయడమే అసలైన సంక్రాంతి పురుష పూజ అని చెప్పినా తప్పలేదు. భార్య పుట్టింటిలోనే ఉంటున్నదనట్లయితే, ఆ భార్యవద్దకు, మకరధ్వజాడైన మనస్సుధునిచేత ఆకర్షింపబడినవాడైన అల్లుడు "రాజా పెడలె రవి లేజము లలరగ" అన్నట్లుగా బయలుదేరి అత్తవారింటికి సంక్రాంతి పండుగ పాటికి చేరిన యెడల, మకర రాశిలో నూర్చుడు ప్రవేశించినట్లే భావించవచ్చు. అటువంటి సంక్రమణ పురుషుణ్ణి సకల మర్యాదలుచేసి పంపించడం, తృప్తిపరిపించడం ఉత్తమమని, ఉత్తరాది వాండు, యీ ఉత్తరాయణ పుణ్యకాల ప్రవేశసందర్భంలో భావిస్తారు. ఆ పుణ్య కాలానికి పూర్వమే పురుషుపోసికొన్న పుణ్యాంగనలకూడా పుట్టినొడ్లలో, పట్లపు

"ఎనుగంటారి" - కొండపల్లి బొమ్మ.

వాసం తెక్కచేయని పట్లపు రాణులవలె, సర్వస్వావ్యయ సంకలిత నవలా రత్నముల వలె, నవ ప్రసవ తోభతో, బహుదుర ప్రయాణం చేసినచ్చిన భర్తకు స్వాగతి మిచ్చి, గుమ్మడి పండుపం టిటి డ్డను చేతికిచ్చి, ఫలప్రదానం చేస్తారు. నూర్యునకు యిష్టమైన పండు గుమ్మడిపండు అంటారు. గుమ్మడిలో నూర్యుగుమ్మడి అనే ఒక ప్రత్యేక రకంకూడా ఉంది. ఇతర లంక గుమ్మడికంటే ఇది చిన్నది. కాని దీనికి ఉన్నంత తీసి యితరరకముల గుమ్మడికి లేదు.

అల్లుడు యింటికి వచ్చాడంటే, "యిదిగో మాపెరటిలో పెరిగిన గుమ్మడి పాడుకు కాచిన గుమ్మడి పండు" అని యీ సంక్రాంతికి సంబరముగా చూపింప గల్గిన అత్తిగారుగాని, ఆడ వడుచుగాని, యీ రోజున వల్లెగ్రామాలలో ఉంటే, నేత్ర వర్షంగా ఉంటుంది. ఆవిధంగా కాయగురలకు కరువులేకుండా కాపించడం మెట్టజోళ్ళలోని గైతుల గట్టి పట్టు. కాని, వరిపంట విరివిగా విస్తరించిన పల్లపు మాగాణి భూములలో ధిల్లీ భోగాలు పండించుచున్నటువంటి వారికి యీ మెట్టకృషి అంతా వట్టి మెట్టవేదాంతంగా మారిపోయింది. కొన్ని పల్లెగ్రామాలలో పశువులకు మేతమేయటకు కాలువ గట్టు తప్ప యితర గోభూమి ఏమిన్నీ కన్పించదు. గోవులకు విందులేనిచోట గోవిందు దుండదు. పశువుల మందలకు పచ్చిగడ్డికూడా లేకపోతే, మన పంచవర్ష ప్రజాభిక్ష అంతా "గోవిందా!" అనవల

సిందే. దధితేని భాండంలో కవ్వంశెట్టి చిలికితే ఏమీరారు. వెన్నునున్న అయి, అన్నంలోకి డాల్చా. ఇదే ఇప్పుడు బస్తీ జీవిత నవనీతం. వైట్ మన్ (తెల్లదొరలు) నేర్పిన వైటామినులు ఇందులోలేవు. నిస్తే జమైన, నిర్గంధమైన, నిర్విర్యమైన పదార్థం ఇది. డాల్చా జాతికూడా అంటే. హాయిగా పల్లెటూరికైనా వెల్లికమ్మని వెన్న కాచిన నెయ్యి వేసికొని కడుపునిండా అన్నం తిందామా అంటే, అక్కడకూడా అల్లునికోసం చేసిన అన్ని రకాల పిండి వంటలను డాల్చాతోనే అత్తిగారు ఆయతం చేసి ఉంచితే, "మీ కెన్ని పొడిపశువులు" అని బావమరదిన పావధానంగా అడుగ నక్కరలేదు. పెరటిలోని ఎద్దును తెచ్చి, "ఎన్ని పాలిస్తుంది ఇది?" అని ఎగతాళికి అడిగినా, ఏమీ అనడు బావమరది.

సంక్రాంతి పండుగ రాకపూర్వమే చక్కగా నీళ్లుపోసి పెరటిలో పెంచిన బంతిపూలచెట్లు చెంతనున్న చెలికత్తెలు లాగున విచ్చిన పూలను ముచ్చటగా అందిస్తాయి. ఈ సంక్రాంతి పర్యవసరమున యిది ఒక నేత్రపర్యయ - కాని, రంగు రంగుల ఊలు ఉండలు పట్టణమునుంచి తెప్పించి చక్కని పూల చెండవలె కట్టి అల్లుడు యింటికి వచ్చేసరికి కంటికింపుగా తెచ్చియిచ్చింది ఒక యిల్లాలు. ఇచ్చే ముందు తన చాతుర్యం ప్రకటింపుటకు గాను, "పూలబంతి కావాలా? బంతి పూలు కావాలా?" అని అడిగింది. ఆఖరుకు చేతికిచ్చింది, బంతిపూలకు బదులుగా తాను పూలుతో కట్టిన పూలబంతి - దానికి కిరూపాయలు ఖర్చయింది. కాని బంతి పూలవాసన దానికి లేదు. గడప గడపకూ బంతిపూల దండలు తగిలిస్తే ఆదండలవల్ల యంత దండు గలేదు. భర్త కోరింది బస్తీ హాకు కాదు - దానిలో ఉన్న చేదును శ్రీకంఠుని రీతిగా అతడు తన ఉద్యోగశ్రీకోరకై మ్రంగి అనేక భంగుల మ్రంగి అనుభవిస్తున్నాడు. తన యిల్లాలు పురిటిసీళ్లు పోసి కొన్నది లగాయతువిడకు తల్లిపాలు లేవని తల్లి తల్లడిలి పోతోంది. ఎందుచేత యీపాలు లేనివిడలు ఆమెపాలిట పడాటి? కాయ కష్టంచేసి పాటుపడే పాటక జనం యీ అవస్థలపాలు కారెందు చేత? కుమారుడుకలిగిన ఈ గుకుమారికి దుగ్ధంలేని దుగ్ధతప్పదు. షీ రోత్పత్తికి కావలసిన దినుసుల చూర్ణం ప్రసవించిన యిల్లాలు ప్రసాదంలాగున స్వీకరించాలి. కాని, ఇంగ్లీషు వైద్యులలో ఇవన్నీ సేవించడమూలేదు; తల్లికి పాలు ప్రవించడమూలేదు. భార్య పాలు యివ్వలేకపోతే, ఇక భర్త పాలు యివ్వాలి. అందుకని,

భార్యను పిల్చి చుట్టూరంగా అన్నాడు. “పట్నం నుంచి నీకు పనికవచ్చేది తెచ్చాను. బుడ్డిపాలు కావాలా? పాలబుడ్డి కావాలా?” అన్నాడు. గెండు కావాలంది. అప్పుడు గాజుపాలబుడ్డి ఒకటిన్నీ, పాలపాడి ఉన్న బుడ్డి ఒకటిన్నీ పెట్టెలోనుంచి తీసి యిచ్చాడు. బుడ్డికి బుడ్డికొన్నగా స్వీకరించింది. ఇదే ఉత్తమ క్షీరమని తిల్లి తగిలించి త్రాగిపోయింది. ఈ ఉత్తమ క్షీరపు ఉత్తరగతి చాలా ఉంది. దానివల్ల పిల్లవానికొక బల్ల - ఆ బల్లవల్ల యిల్లా ఒక్క గుల్ల. బల్ల కట్టిన ప్రతి డాక్టరుమీద మోజు పడి ఫీజు చెల్లించినా, పిల్లవానిబల్ల గుడ్డిలో మెల్లగా ఉంది గాని, బుడ్డి ఒక్క చెయ్యలేదు. కనీసం Milk Depots లో కొన్నటువంటి వెన్న తీసిన పచ్చిపాలు అయినా కొని తెచ్చిపోయడం మంచిదని భార్యతో వాదించాడు. ‘మిల్కు-డిపోస్’ అంటే ‘పాలు అమ్మే యిండ్లు’ గనుక, అవి కూడా పాలిండ్ల తాలూకు పాలుగానే పరిగణించవచ్చునని వాదించాడు. కాని, ఈ శ్రేష్ట ఆవిడ గ్రహించలేదు. పిల్లవానికెక్కువ అప్పుడప్పుడు శ్రేష్ట ప్రకోపం కలిగింది. ఈ విధంగా గ్రామజీవితంకూడా దధిరి కభాండ మధనంగా పరిణమించినట్లయితే గ్రామాల అభివృద్ధి విషయంలో మనం చాలా అశ్రద్ధగా పరధ్యానం గా ఉంటున్నామని గ్రహించాలి.

దొడ్డిలో కొబ్బరిచెట్టు పెంచినవాళ్ళు ఒక కొబ్బరి బొండ్లకొని అల్లనకు ఆరిగించుమని యివ్వడం దివ్యంగా ఉంటుంది. కాని ఆ కొబ్బరినీళ్ళు తాగితే శిరోభారం చేస్తుందనే పక్షంలో, కాఫీకప్పులు ఎన్ని యిచ్చినా సాఫీగా వుంటుంది ఏ బద్ధకం లేకుండా. కొబ్బరిచెట్టు దొడ్డి పెంచితే అమ్మాయికి బొట్టుపెట్టి బొండ్లయిచ్చి రవికల గుడ్డ యిచ్చి భర్తతో పంపిస్తే కనుముదాటినా ముక్కను ముదాటి నా, కన్నుల పండువుగానే ఉంటుంది. కొబ్బరి చెట్టు పెంచినా అది ఎక్కడలేని వారికి అది అందబాలని మ్రాని పండు. కాయ కష్టం చేయనివారికి గ్రామ జీవిత సౌఖ్యం కూడా సారి కేళిపాకంలోనే ఉంటుంది. కొబ్బరిచెట్టు ఎందుకు ఎక్కినావని ప్రశ్నిస్తే, చూడగడ్డికోసం ఎక్కినానని ఒక్కడొక పప్పుడన్నాడు. కాని, గ్రామంలో ఉండి కాయకష్టం చేయక కాయ గూరలైనా పెంచక ఒక్క పంచకపోతే, తన పంట తన తినుటకంటే, తన గడ్డితన తినవలసి వస్తుంది. అటువంటి వారికి గ్రామ జీవితంలో ఉన్న రాధామాధవ గాధా మృతం బోధపడదు.

మకర సంక్రాంతి

కీ. శే. కొక్కండ వేంకటరత్నము వంతులుగారు

[భా. సంక్రాంతి 1874]

వాషీతటాక హదాపగాభిన్నాన
పావన ద్విజకుల భాసితంబు
కూష్మాండముఖదానగురుతర్పణాదక
తర్పితామర పితృ దైవతంబు
వివిధాన్న భక్ష్య నద్విపుల భోజనమత్త
నకల జనానీక సంకులంబు
వివృత త్రివిష్టప విభవ సంసూచక
శుశులంకృతాఖిల జనపదంబు
హరి హరోత్సవ దర్శన వ్యగ్రమనుజు
మానస ధనాపహర్షకానుమియ
మాననానాపురోగ నామానితంబు
రమ్య రమ్యంబు మకరసంక్రమ దినంబు.

[నేకరణ : శ్రీ నిరూపణ వేంకటరాత్రి]

పల్లెటూరివాళ్ళు మిల్లుబట్ల కట్టడం వల్లనే పల్లె గుల్ల అయింది. “ఖడ్గరు” అనే మాట గాంధీమహాత్ముడు మనకు నేర్పిన కొత్త మాట. కాని, మహాత్ములకు పూర్వమే మన గ్రామాలలో మన వస్త్రాని మనము తయారుచేసికొన్నాము. మన గ్రామాలలో వడికిన నూలుతో మన గ్రామాలలోని ముగ్గాలతో నేసిన ముతకబట్టలను మన వాళ్ళందరూ కట్టుకొనేవారు. నీటి నే పాటినూలు బట్టలనేవారు. పాటినూలు బట్టలనే కట్టుకున్నార భారతం రచించిన సన్న యభట్టు గారు. పాటినూలుబట్టలనే కట్టుకున్నార బమ్మెర పోతన్న గారు—“వారికంటేను మీ మహత్వంబు ఘనమే?” అని సన్న నూలు మిల్లుబట్టలు ధరించిన నేటి కని తిలచాలను ప్రశ్నించవచ్చు. కరీందార్ద్యం విషయంలో మాత్రము మనం సన్న నూలు వదుకుతున్నామని చెప్పవచ్చు. ఏమైనప్పటికీ ఆనాటి “అలిక బిగిబిగి”, ఆనాటి “మన్నుదల” ఈనాటి మిల్లుగుడ్డకూ లేదు; ఈనాటి పిల్లకుపుల సరిగంచుకొని, వోణీలు, కండు వాలవంటి ఖండకావ్యములూ లేదు. పల్లె గ్రామంలో పాటినూలుబట్ట పోనేపో

యింది. కమ్మని దంపుడు బియ్యమైనా తిని, కమ్మని వెన్నగాచిన నెయ్యితో కడుపార ఆరిగించవలెననే ఆశతో బస్తీ అల్లుడు యీ పండుగకై నా పల్లెటూరుకు వచ్చి ఆత్మవారింబ ఆతిథిగా ఉంటాడు. అల్లుడు రాగానే వడ్డు దింపుటకై కొవలసిన కొందరు ఆరితేరిన ఆడవాళ్ళను పిలిపించి ఒక బస్తా వడ్డు అడవంగా ఆరబోసి దంపుళ్ళ సావడీలో ప్రత్యేకంగా దంపిస్తూ ఉంటే, బావమరదితో సహా అల్లుడు వెళ్ళి ఆ వడ్డదంపుడు కొద్దానా నందర్పించాడు. వడ్డు దంచడం కూడా బస్తీ అల్లుని కొక విశేషదకరమైన విశాత్మ విలాస కాలక్షేపంగా ఉంది. బావగారు కవి. అందులో భావకవి. అసలే సంగీతి స్రవించుడు. అందులో నలుగురు నడివయస్సు ఆడవాళ్ళు రోకళ్ళు చేతిబట్టి ఒకరి రోకలి కింకారి రోకలి డిక్కొనికొనకుండా నలుగురు ఆడ పడుచులు వున్నావు వెనుకకు బిగించి కట్టి లూబద్ధిగా దోయమైన తియ్యని కిన్నెని తలుగు పాటలు నేనెటిగలు ఏగంకొరం చేసినట్లుగా పాడుతూ, నాలుగు కాళ్ళతో (64-వ పేజీ చూడండి)

తాటి కట్టవలమధ్య బండి బాట సన్నగా ఉంది. అక్కడక్కడ తాటాకులు బండిగూటికి రాచుకుంటూ 'బర్' మని శబ్దం చేస్తున్నాయి. కట్టవ వెలితిలోనుండి దూరంగా పాలెం కనబడుతోంది. పాలెం వెనుక ఆకాశం ఎర్రగా ఉంది. ఎదు గంటలు గలగల్లాడించుకుంటూ ఎంత జోరుగా నడచినా మెల్లగానే నడచినట్లుంది, మెయిల్లో ప్రయాణం చేసినట్లు రామానికి.

"అదిగో ఆ కనపడే పెంకుటిల్లు చూశావా?" తొట్లో కూర్చున్న సుబ్బారావు కొరడాకర్ర తిరగేసి పాలెంవేపు చూపించాడు. పాలెం మొగడల చిన్న బంగళా కనబడుతోంది. "కావరాజు కట్టించిన ధాన్యం మిల్లు." సుబ్బారావు అన్నాడు. పూర్వం ధాన్యం అడించుకోడానికి ఏగువైశ్యదూరం పోవలసివచ్చేది. పాలెంకూడ పెద్దదవుతుందన్నమాట.

బండి మాలపల్లి దాటింతర్వాతి మలుపు తిరిగింది. అప్పుడే ఆవరించే చీకట్లో తెల్లగా కనబడే మేడను చూపిస్తూ "అదే కావరాజు కట్టించిన మేడ." అన్నాడు సుబ్బారావు. కదుపు చేత్తో పట్టుకొని వచ్చిన కామరాజు ఎంతటివాడయ్యాడు!

"కావరాజుపని మంచి జోరుగా ఉందిలే" ఎడనదలిస్తూ అన్నాడు సుబ్బారావు. రామం మేడవంకే చూస్తున్నాడు. ఆమేడ విధికే అందాన్నిచ్చింది.

బండి మళ్ళీ మలుపు తిరుగుతూ గోడమాల నున్న రాయి నెక్కి దబ్బునపడింది. రామం తల గోడకు కొట్టుకుంది. తల తడుముకొని, బద్దకం విగుచుకుని ఎదరకు చూచాడు. తాటాకిళ్ళమధ్య ఎత్తగురుల ముందువాలోగిలి పర్వతంలా కనబడుతున్నది. అరుగుమీద అమ్మ, అత్తయ్య, కాంతం ఉండాలి. నాన్న కెన్ని పనులో! ఎక్కడుంటాడో.

బండి దిగి లోపలికెళ్లేసరికి పెద్ద మందు వాలో చిన్న లాంతరు మినుకు మినుకు మంటూ కనిపించింది. కొడుకుని దగ్గరగా చూస్తూ "బాత్రిగా అలా గయిపోయావేరా!" అంది రత్నమ్మ. సుబ్బారావు ప్రక్కని బల్లమీద కూర్చున్నాడు. కాంతం గుమ్మంలో నించుంది. "మాడమ్మా! కాంతం. అన్నయ్యకి నీళ్లు తోడు. లేగు రామూ ఎప్పుడు తిన్నావో." అంది సుబద్రమ్మ.

రామం పట్నంవెళ్ళి సంవత్సరమైంది. ఆరాత్రి అందరిదృష్టి రామంమీదే ఉంది. పట్నం విశేషాలు చెబుతున్నాడు రామం. తన కొడుకు ఇంత పెద్దదవు చువు

తున్నాడుకు రంగయ్య కెంతో సంతోషం. ఆ పూరికంతా పెద్ద చదువు చదివింది తనకొడుకే. "పరీక్షలయి పోయిందా?" కొడుకు నడిగాడు. అంతకంటే ఎలా పలకరించాలో తెలియలేదు.

"ఊ!" అన్నాడు రామం.

"మల్లీ ఎప్పుడెళ్లాలి?"

"మూడు నెలలవరకూ వెళ్ళక్కర్లేదు." రంగయ్య కొడుకుతో ఎప్పుడూ ముక్త సరిగా మాట్లాడతాడు. రామం కూడ అంతే. రంగయ్య వాకిట్లో పడుకుని కొడుకు చెప్పేసంగతులన్నీ విన్నంటే నటినూ, వింటున్నాడు.

మర్నాడుదయం రామం సుబ్బారావులు మందువాలో మంచం మీద కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నాడు "పెద్ద ఉజ్జోగం సంపాదించి వన ఊరికి కాలవ పడెట్టు చూడు." అన్నాడు సుబ్బారావు. ఇప్పుడు మెద్రాసులో చదువుతున్నాడంటే ఎంత పెద్ద ఉద్యోగం చేయాలి!

సుబ్బారావు అన్నదానికి రామానికి నవ్వుచ్చింది. అప్పుడు ఇంకా రామపాద సాగర్ ప్రాజెక్టు ఇన్వెస్టిగేట్ చేస్తుంటేనే, అది పూర్తయినట్లు, రెపో మాపో కాల వొస్తున్నట్లు చేల ధరలు ఆకాశాన్నంటే

కాదు. ఒక సంవత్సరానికి ధరలు మళ్ళీ మామూలుగా తగ్గిపోయినా, కాలవ వస్తుం దన్ననమ్మకం మాత్రం పోలేదు కొందరికి. సుబ్బారావు కూడ అంతే. ఎంత అమాయ కత్వం! బయటి సంగతులు ఏం తెలియవు వాడికి. ఒకప్పుడు తనకంటే వాడే తెలి వైనవాడు. వీధిబడిలో చదివేటప్పుడు చింతిపిక్కిమాస్తారువాణ్ణి పొగిడే వాడెప్పుడూ. తనకి ఒక్క లెక్కకూడ వచ్చేది కాదు. ఇద్దరూ కలిసి చక్కడం వలనా, వాణ్ణి పొగడ్డంవలనా తను తప్పుని సరిగా తిటు తినవలసివచ్చేది. నాలుగో కౌసు అయితే ర్యాత నాన్న యిద్దర్నీ జగ్గంపేట సంపుతానం లే అత్తయ్య “డికి చదువందు కన్నయ్యా. అచేసు కౌంతా ఎవరు చూసుకుంటారు?” అంది. దాంతో వాడి చదువారిపోయింది.

సుబ్బారావు వ్యవసాయంలో ప్రవేశం చిన మొదట్లో రంగయ్య “నాకు సాయంగా ఉంటాడు” అనుకున్నాడు. కాని వాడు వ్యవసాయంలో బాగా తీరాడు. ఇప్పుడు తనదీ మామయ్యదీ కలిపి చేయిస్తున్నాడు. రంగయ్య పైనుండి చూడమే. సుబ్బారావు కప్పుడే పరి నేనుంటే నాగా నేను.

శ్రీ మద్భక్త వీరాబు

కాని పలానా అప్పుడు పలానా పని చేయిస్తాను అని రంగయ్యతో చెబుతాడు. రంగయ్య “ఊ!” అని మాత్రం అంటాడు. సుబ్బారావుని అల్లుడిగా చూచుకొని సంతోషించేవాడు.

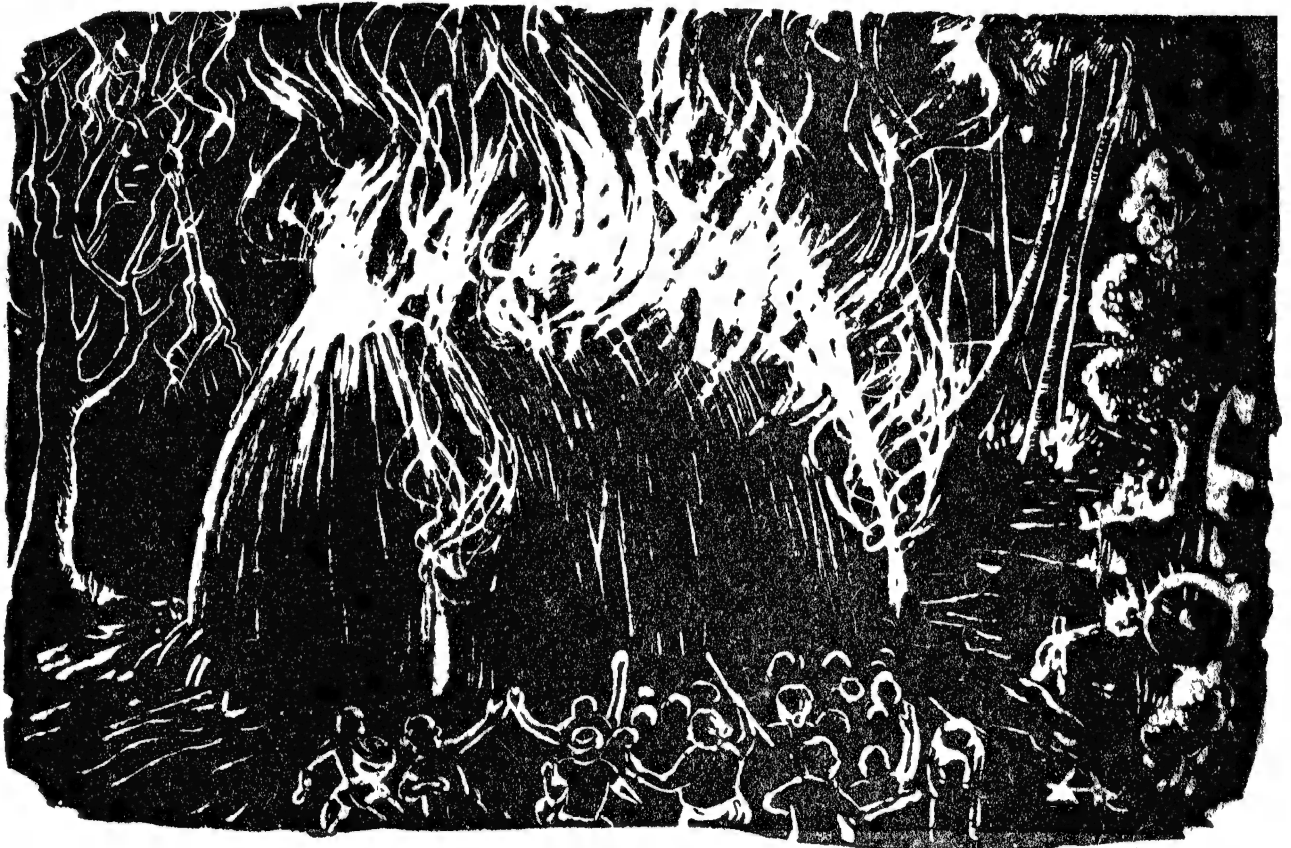
రామం సుబ్బారావుల మాటలు తిరగడం లేదు. లోపల రత్నమ్మ కొడుక్కి కాఫీ కాస్తున్నది. కాంతం సాయం చేస్తోంది. గాజుగ్లాసు, పంచదారడబ్బా పట్టుకొని పొయ్యిదగ్గర పెట్టింది. అమ్మ కాఫీ వడకగుతుంటే కాంతం ఆట అత్తయ్యదగ్గర కెల్లింది లేక పోతే అన్నయ్యకు కాఫీ పట్టుకొని. సుబ్బారావు అక్కడే ఉన్నాడు.

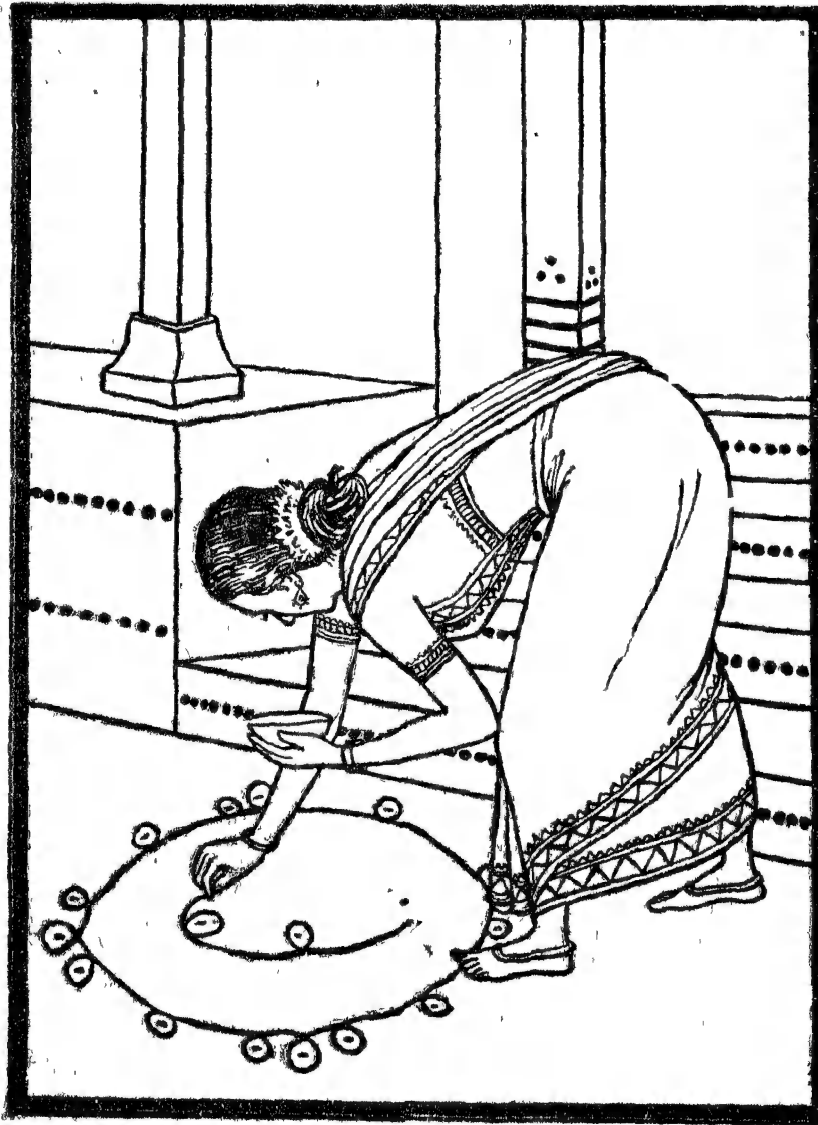
సుభద్రమ్మ రంగయ్య చెల్లెలు. ఊలోనే యిచ్చారు. సుబ్బారావు పుట్టిన మరుసటి సంవత్సరమే సుభద్రమ్మ భర్త పోయాడు.

రంగయ్యది మండువాలోగిలి. ఎడాతీ లాగుంటుంది. చెల్లెల్ని తన యింటికి వచ్చేయమన్నాడు. సుభద్రమ్మ దూరం అలా చించివంటమాత్రం వేరే పెట్టి అన్నగారింట్లోనే ఒకపక్క ఉంటావల్సింది, ఈ ఇరవై సంవత్సరాలనుండి. పైకి అంతా ఏక వంటుంటూనే కనబడుతుంది.

కాంతం అటు అమ్మకూ, ఇటు అత్తయ్యకూ కూడ ఏదో పనిలో అడ్డం పడుతుంటుంది. ఇద్దం లేకపోతే ఏక్కడో కూర్చుని అత్తయ్యగారి వేపున్నానని అమ్మతోను, అమ్మదగ్గ రున్నానని అత్తయ్యతోను చెబుతుంది. ఏమైనా అంటే ఘర్షణ వచ్చుతుంది. కాంతానికప్పుడు పధ్నాలుగేళ్లు. అది లక్ష్మీలా ఇటూ అటూ తిరుగుతుంటే నేకడుపు నిండినట్లుంటుంది అమ్మకూ అత్తయ్యకూ.

రత్నమ్మ కాంతానిని పిలిచింది. గోడవ తలమన్న కాంతానికది వివరాలేదు. ఉల్లి పాయలుగుల్లున్న కాంతంతో ప్రక్కనే ఉన్న సుభద్రమ్మ “చూడమ్మా అమ్మేందో పిలుస్తోంది.” అంది. “ఊ!” అని మూలిగి కాంతం అమ్మదగ్గర కెళ్ళకుండా ఇటు ఇంట్లోకి వెళ్లింది. సుబ్బారావు పరుపుమీద

“వాకిల్లో ముగ్గు”

— శ్రీ పి. యస్. ప్రకాశరావు, రాజమండ్రి.

మేడమీద మట్టి

పెట్టివ బ్యాటరీలైటు తీసింది. అది వేరు కేవల కాంతి కాంతిలో నక్కల్ని కాంతి దానికని మామయ్యకు తెలియకుండా రామంచేత మద్రాసునుండి తెప్పించుకున్నాడు. కాంతం పరువుమీద బోర్లపడుకుని లైటు వేసి “గోడమీదకు చూచింది. అమ్మ మళ్ళీ పిలిచింది. ఎందుకో తనకి బావదగ్గరి కెళ్ళిదానికి చచ్చేటంత సిగ్గు. అసలో చూట్టాడుతూ బావనిసరించి వెళ్ళు

వలసివస్తే అందరూ “నీ మొగుడు” అంటూ చెబుతారు. ఒక్క పులకరించి ఏదో లాగుంటుంది. బావ తనకు కనబడితే అదొకలా చూస్తాడు. తనలా చూటునుండి కూడ కాదు!

“కాంతయినా తాగలేదు.” అంటూ రోజుమొత్తం “ఇక్కడున్నావంటే! ఇది తాగయ్యే.” అందిరామం కనీసం చెంబులు కాఫీ అంటూ తాగలేదని ఇదంతా చెంబు

అక్కడ పెట్టి వెళ్ళింది. కాంతం లేచి ఒళ్ళు విగుచుకుని, పైట సర్దుకుని ఇంకొంచెం పంచదార కలిపి బాగా చల్లారిం తిర్వాతి రెండు గుక్కల్లో తాగేసి, అన్నం తినడానికని బయటికి వెళ్ళింది.

గుబ్బారావు పొలం వెళ్ళాడు. పని ఉన్నా లేకపోయినా, ప్రపంచం మనిగి పోతున్నా పొలం వెళ్ళడం మానడు. అది వ్యసనం వాడికి. రామం ఒక్కడూ అరుగుమీద కూర్చున్నాడు.

“ఇదేంటోయ్! నువ్వెప్పుడు దిగావ్!” కూర్చున్న పడమట ఉదయించినంత ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు రాయుడు అరుగుమీద కొచ్చి.

“నిన్న పొయంత్రం.” అన్నాడు రామం.

“ఉహూ!” తలపాగ గోడకు జేర్చి, దానికి జేరబడి “పట్నం ఇసేమి లేంటి?” అన్నాడు రాయుడు. రాయుడు ఎంత పెద్ద రైతయినా చిన్న అంగవస్త్రం, తెల్లటి తలపాగా, చిన్న తువడుగుట్ట తప్పిపో మరోటి ధరించడు.

“ఏంఉన్నయ్ విశేషాలు?”

“అయ్యో! బాగుంది! నాకు తెలిస్తే నిన్నదగట మెండుకూ? ఈయేడు పేసయ్యావా? పేరిపోయావా?.....నవ్వుతాజేం!” గడించాడు.

“అప్పే! ఇంకా తెలియవ్.”

“ఇంత చదివి ఏం ఉక్తోగం చేస్తావో మరి. పెద్ద కలటరుక్తోగం చేయాలి. ఊ! ఊరుకు పేరు తేవాలి ఏవనుకుంటున్నావో మరి.”

“బాబుగా రెప్పదొచ్చారా?” అప్పిగాడి గొంతుక విసబడిందో లేదో రాయుడు గబుక్కున వాడి వేపుకు తిరిగి, “ఒకేయ్! మా బాగా వచ్చావ్. కరణం ఉన్నాడో లేదో నూసిరారా. అదేదో తేల్చుకోవాలి” అన్నాడు.

“ఏంటిండి?”

“అజేరా పూజాకోరి మాన్వెంలా చెడి రుక్మా కావరాజు గట్టు జరిపేసేడు కాదూ! అదీ! తల్లి మొగుడు! ఎలా.” అప్పిగాడు పోయింతిర్వాత రామం వేపు తిరిగి అన్నాడు.

“ఈ మధిన కొవరాజుగాడు మదిం చిపోయి విడుతున్నాడులే. అజ్జీ ఆ సత్తియ్యగార్ల నీటికాడ ఒకటైతే ఉపాడు. గుబ్బన్న చేసు పడేసుకుండా మనుకున్నాడు. నన్ను కూడ...ఒకసమ్య! అడిగంటే ఎక్కులు తెలుగు నాకు. నా కళ్ళముందెదవ నాతోటే నలగాటం?”

రాయుడిపాటల రామని కర్ణం కాలేదు. “గుబ్బన్న చేతు పడేసుకోవడ మేమిటి?”

అన్నాడు.

“అ! ఏంలేదు. ఈమధ్య నేదో అప్పు జేశాడు. చేను అడికి తిణకా పెట్టాడు. దానికి దావా చేతనేని కూకున్నాడు. ఉన్న పశువుని నాలుగే తలవదిగ్గి రుంటయ్. మీనాన్నే యిచ్చి తనపేర రాయించు కున్నాడప్పుడు. తింటానికి లేకుండా వచ్చి ఊరిమీదే తిరగబడ్డాడు యెదవ. దుమ్ము తిరగబాడుతాను ఎవనుకుంటా న్నాడో.”

“ఎవరూ? కావరాజుగాడేనా?” అప్పుడే వచ్చిన రంగయ్య అరుగుమీది స్తంభంమీద చేయి వేసుకుని నిలబడి అడి గాడు.

“ఊ! అడిమాటే.”

“అడివని మా తమ్మిరిగా ఉంది.”

“ఊరుకుంటుంటే సరి. ఉండదూ?”

“నడచుంతం నీరి ఎలాగయితే అల్పిం దని తెగ మిడిసిపడుతున్నాడు ఊరు కుంటే లాబంలేదు.”

“ఊరుకుంటానూ? ఈపాలికా పెదవకి జడుతానా? ఆ గట్టుమీదే తెగేతాను.” తలపాగ చేత్తో పట్టుకొని లేచి “పాద్దు కుంటేటప్పటికి జరిపించేయనూ!” అంటూ కొంచెం లావుగా ఉన్న నల్లటి శిరిరా న్ని క్షుకుంటూ పోయాడు రాయుడు.

రామాని కింటిదగ్గర తోచక కరణందగ్గ ర కెళ్ళి లైబ్రరీ తాళం పుచ్చుకుందామని లేచాడు. కరణం ఇల్లు ఆ వీధి చివర్న. కరణం అరుగుమీద కూర్చుని సుబ్బన్నతో మాట్లాడుతున్నాడు.

“పిలిచి పిల్లనిస్తానంటే కులం తక్కు వన్నాట్ట. అమ్మకానికి పెడితే నాలుగక రాలయినా అమ్మాలి.” అన్నాడు కరణం.

సుబ్బన్న కొయ్య బారి పోయాడు.

“నాలుగకరాతే!” అన్నాడు. ఆ మాటలు

గొంతుకలోనే ఉండిపోయినయ్యే.

పెదలు కూడ కదలేదు. ఉన్న పుట్టెడు

భూమిలో నాలుగకరా లమ్మితే ఇంకేం

మిగులుతుంది? మిగతా వాళ్ళ పనేం గాను?

నలుగురిలో తలెత్తుకోడం ఎలా? ఒక్క

పెద్దకూతురి పెళ్లికే ఇంత ఖర్చా!

“బాగ్రత్తగా చేసుకుంటే నీకిదెంత?

నాలుగళ్ళలో కొట్టి పారేయగలవు.”

“ఎలా తీరద్దండి, ఏడాది క్షేదందలు

పొయిదా పెరుగుతుంటే? నాకొంప గుండ

మెపోయింది” కర్రచివర్న గడ్డం అన్పి,

కర్ర నేలని ఆనివచోట చూస్తూ అన్నాడు

సుబ్బన్న. కళ్ళంట నీళ్ళు తరువాయి.

ఇంకా మాట్లాడితే గట్టిగా ఏడ వాల్సిన

పరిస్థితి వచ్చే లాగుంది. కుర్రాడు చదువు

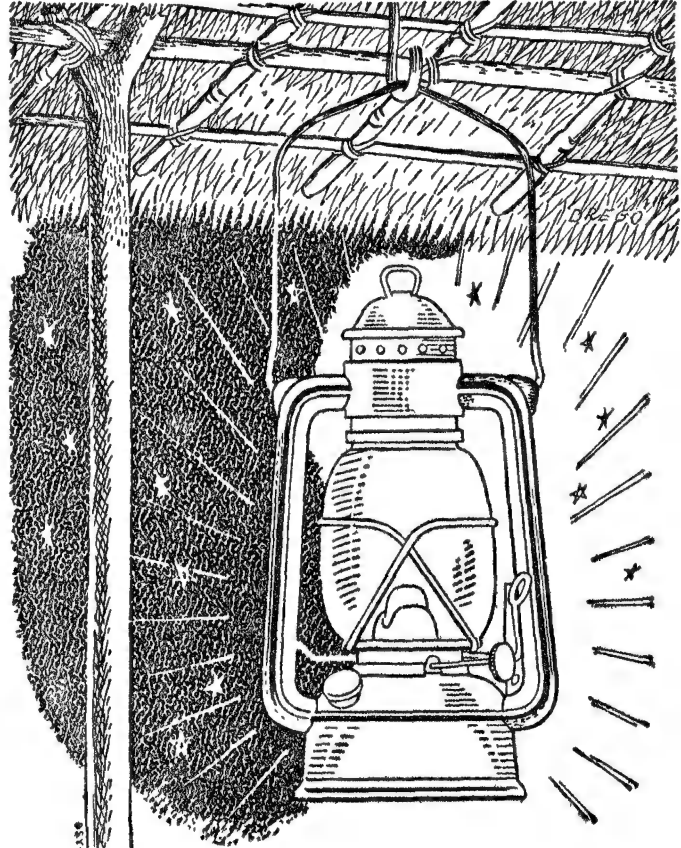
కున్నాడని చెప్పి అందరూ తన కొంప

తీశారు. “ఉజ్జోగం చేసుకుంటాడు, పిల్ల సుఖపడుతుంది.” అన్నాడు. పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్ళంతా తనని పొగిడారు, ఇంతకల్పుం ఇచ్చి పెళ్ళి చేస్తున్నందుకు. మంచి సంబం ధం తెచ్చాడట. అన్నీ నిజమే అనుకుని సంతోషించాడు తను.

“మాట్లాడవేం? ఏదయినా అలోచించి చేయడం మంచిది. పరుగెత్తి పాలుతాగే

కంటే నిలబడి నీళ్ళు తాగడం మేలు. నేను చెప్పానని కాదుగాని నువ్వు అలోచించి చూడు.” అని హెచ్చరించాడు కరణం.

“చేతులు కాలింతిరవాత అకులు పట్టు కుని ఉపయోగం ఎంటి లెండి. అంతా అయిపోయింది. అప్పుడారేలు నిలవుంటే- చెప్పకుంటే సిగ్గు - చేసుకొంటాను ను కున్నాను. అసలు దానికప్పుడే పెళ్లి చేద్దా

బర్మా-షెల్...

భారత జీవితంలో

విక్రమయన్నది

మేడమీద మఱి

మనుకోలేదు. 'నిజేపంలాంటి సంబంధం చేసెయ్యాలన్నాడు.'

"ఏం జేస్తాం, ఎలా జరగాలని ఉండో అలా జరగాల్సిందే."

"అంతే లెండి" అంటూ సుబ్బన్న తల తేటప్పటికి ఎదురుగా రావడం కనిపించాడు. "నువ్వెప్పుడో చచ్చావురా" అన్నాడు.

"నిన్న సాయంత్రం. సత్యం ఏం చేస్తున్నాడు?" సత్యం సుబ్బన్న అల్లుడు.

"ఏమో నాకేం చెప్పడు. ఒకళ్లు చెప్పినట్లు వినడట." కరణంవంక మాస్తూ "వల్లెనండి" అని పోయాడు సుబ్బన్న.

"చిరాగ్గా ఉన్నాడే?" కరణంవంక చూచాడు రామం.

కరణం పోయే సుబ్బన్న వంక మాస్తూ "పాపం దుక్కలాగుండేవాడేలాగయిపోయాడో మాకానా?" అన్నాడు.

"జబ్బు పడ్డాడా?"

"అంతకంటే ఎక్కువే. అప్పుల బెంగ. మాగు పువ్వులూ అరుకాయలుగా ఉండే సంతారము" దీర్ఘం తీస్తున్నాడు కరణం బైరాగిలా.

"అప్పులా!"

"ఇప్పుడే? పెద్ద కూతురి పెళ్లిదగ్గ ర్నండీ అప్పులే. వడ్డీకి వడ్డీ పెరిగింది. చదువుకున్నాడని మురిసి పోలేదు కట్నం ఇచ్చి జోరుగా చేశాడు పెళ్లి."

కరణం చెబుతుంటే రామం సంభాషింజేరబడి వింటున్నాడు. సుబ్బన్న సమస్య వాణ్ణి దెయ్యంలా పట్టుకుంది. సుబ్బన్న మొన్నటివరకు మోటుబరిరైతు. ఇప్పుడు అప్పులు పెరిగినయ్యటం. ఎవరి నోల్లో చూచినా సుబ్బన్నే. ఎంత లోకులైపోయాడు! కళ్లు మూసుకుని, వెనకా ముందూ

అలా చించుకుండా, తాపాతుకు మించి ఎవరు ఖర్చు పెట్టుకున్నారో మిగిలిన యిద్దరు కూతుళ్ళకు పెళ్లిచేయకూర్చే దనుకున్నాడా! కొడుక్కి రాగిచిప్ప యిద్దామనుకున్నాడా?

"అల్లుడు యఫ్. ఏ. పేసయ్యాడా! ఏదో ఉజ్జోగం చేసుకోకూడదు! పెద్దది కావాలంటాడట. కట్నం సొమ్ముతో మోటారు సైకిలు కొని నాలుగురోజులు తిప్పి సగాని కమ్మడట. కట్నం అంతా ఇలాగే తగలబెట్టాడు. ఇంత అంతా కాదు, ఆరు వేలు. ఇక్కడ సుబ్బన్న పెట్టుబడికి డబ్బు లేక, అప్పులు పుట్టక తుమిలిపోతున్నాడు." అభివయంతో చెబుతున్నాడు కరణం.

ఇది ఇంకో వేలంవెరి అయిపోయింది. చదువుకున్నాడంటే చాలు మానవాతీతుడి క్రింద పరిగణించడం, దమ్మిడి ఆస్తి లేక పోయినా వేలు గుమ్మరించడం. ఇంతా చేస్తే వాడు బ్రతికేడి ఈ కట్నంమీదే. వీలయితే పూర్తిగా మామగారి మీద భారం వేస్తాడు. ఈరోజుల్లో గుమాస్తాగా సంపాదించిన 70 రూపాయలు పట్నంలో ఏమూల కొస్తయ్? అందరూ గజపెట్టే ఆఫీసర్లు కాగలరా? వీళ్ళకంటే ఉన్న యకరం దున్నుకుంటూ హాయిగా, చీకా చింత లేకుండా స్వతంత్రంగా బ్రతికేవాడు నయం కాదా?

"అప్పుతో సం చేసు అమ్మేస్తాంటాడు."

"ఎవరేం జేస్తారలెండి. కావలసిందే అలాగ." తనమీద భారం ఉన్నట్లు మాట్లాడుతున్నాడు రామం.

"బాగా చెప్పావ్ — సరే గాని ఇలా గొచ్చా వెందుకు? ఎందులో!"

"అట్టే లైబరీతాళం కోసమని."

"దానో నువ్వెవ్వరినీ ఏమన్నయ్యే. లైబరీ కామేజ్యరం మాస్తారితో వచ్చింది. ఆయనతో నేటియినట్లుంది. నీలాంటివాళ్లు మళ్ళీ పూనుకోవాలి."

తను నిజంగా పుస్తకాలున్నయ్ చదువుదామని రాలేదు. లైబరీలోని పుస్తకాలన్నీ చదవరుగులు చదువుకున్నయ్యని తనకీ తెలుసు. ఏం ఊసుపోక వచ్చాడంటే. తాళం తీసికోకుండా నేటిపోయాడు రామం.

పట్నంగోల కలవాటుపడిన రామానికి పదిరోజులవరకూ పల్లె వాతావరణం హాయి అనిపించింది. ఈ పదిరోజులూ రామానికి పదిగంటలుగా గడిచిపోయినయ్యే.

రత్నమ్మ తమ్ముడు మార్కెటావరాయణ వచ్చాడు కాకినాడనించి. వారాయణకు కాకినాడ తాలూకా ఆఫీసులో గుమాస్తా పని. రావడం పెద్ద పనిమీద వచ్చాడు. కాంతానికి సంబంధం తీసికొచ్చాడు.

రంగయ్య, వారాయణ, రత్నమ్మ ఆవేశ రాత్రి ఒంటిగంటవరకూ కూర్చుని మాట్లాడుకున్నారు. అప్పటివరకూ తను తెచ్చిన సంబంధం గురించే చెప్పాడు వారాయణ. పెళ్లికొడుకు తండ్రి తాళిలారు. ఇంకా ఎన్నో ఆఖరు మాటగా "బి. ఏ. చదువుతున్నాడు. ఇది కాస్తా అయింతర్వాతి బళ్ళతో తెచ్చి పడేస్తాడు. చేసుంటే ఎంత, లేకపోతే ఎంత?" అన్నాడు.

రంగయ్య మెత్తబడ్డాడు. అసలు సుబ్బన్న కూతురి పెళ్లిలోనే తట్టింది రంగయ్యకు కాంతాన్నికూడ చదువుకున్న

సర్ జీవన్ శిలాజిత లేహ్యము

శిలాజిత హిమాలయా వర్షతమునుంచి తీసి చైతన్యము ఇచ్చు అపూర్వ మూలికలనుంచి తయారుచేసిన లేహ్యము. వాయువు, వాతము, వృష్యము, పిత్రము వీటన్నిటికిని గుణము నిచ్చు లేహ్యము. విద్యార్థులకు జ్ఞాపకశక్తియు హెచ్చును. శిశువులకు దేహపుష్టి కలుగజేయును. శ్రీలకు కలుగునటువంటి సర్వ వ్యాధులను నివారించును.

44 దినములకు డబ్బా 1 కి రు 5-4-0. 22 దినములకు డబ్బా 1 కి రు 3-4-0.

పోస్టేజీ ఉంది కను.

నీలగిరి డిపో, 151, బీయ్యంపేట చౌక్ - బెంగళూరు సిటీ.
అప్పలమై నీలగిరి రైంము నీలగిరి దిపోయందు అడగండి.

కోడి కిచ్చిచేయాలని. కుబ్బన్నకంటే వారుగా చేయాలనుకున్నాడు. కుబ్బన్నంటే తనముందు ఎంత? పెళ్ళిమంటపం ముందు కూర్చుని కలలుగన్నాడు. కాని కుబ్బన్నరావు జ్ఞాపకం రావడంతో నే ముల్లు గుమ్మకున్నట్లయింది. చిన్నప్పటినుండి వాడికివ్యాసని అనుకుంటున్నాడు. అప్పుడే కంగారెందుకులే అనుకున్నాడు. ఇప్పుడు మళ్ళీ వారాయణ దాన్ని రేపాడు. కాంతం చాల అందంగా ఉంటుంది. దాన్ని తప్పకుండా చదువుకున్నవాడికే ఇచ్చి చెయ్యాలి. ఫలానా రంగయ్య అల్లుడు ఇనప్పెక్కరు అంటే తనకి కాదా! “సరే చూడాలే” అన్నాడు రంగయ్య.

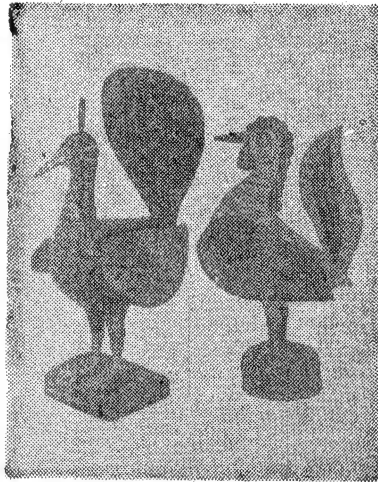
ఇక రత్నమ్మసంగతి చెప్పవచ్చులేదు. తన యిష్టంకాదు, చెప్పినా లాభంలేదని ఊరు కుందిగాని, ఎప్పుడో అనుకుంది. అప్పుడు రాజమండ్రి ఆస్పత్రికి వెళ్ళినపుడు కుబ్బన్న అల్లుడింటోనే మకాం. సత్కృతి అంత వరసగా కాపురం చేస్తోంది! పూరిగా మాటతీరు అది అంతా మారిపోయింది. ఇల్లు ఎంత అందంగా ఉంది! సుహృదులకి తెరలు, ఎలట్రీటిపాలు, ఎలట్రీటో పాడే పెట్టె - అసలు ఉడ్డోగఫుల ఇళ్ళే అలాగుంటాయి. కాంతానికికూడా అలాంటి సంబంధం రావడం, భర్త ఒప్పుకోవడం, రత్నమ్మ ఆనందానికి మేరలేదు. ముహూర్తం వెంటనే పెట్టేసుకుంటే బాగుండునుకుంది. ఎందుకంటే కుబ్బన్న మాటలు విని మొగుడు మళ్ళీ మారిపోవచ్చు. ఇంటికొచ్చిన ప్రతి వారికీ చెప్పింది ఈ సంగతి.

నాలుగురోజులు గడిచాయి. “అయితే రత్నమ్మదిని మన కాంతానికి సంబంధం కుదిరినట్లే?” కుబ్బన్న దగ్గరనుండి సరాసరిని దొడ్డి తిరిగొచ్చింది సావిత్రిమ్మ. కుబ్బన్న అమాయకత్వం ఎంత పని చేస్తుందో విప్పిచెప్పింది. “కర్రలేనివాణ్ణి గొరి కరిచిందట. ఎంత మెత్తనిదానివో” అని వచ్చింది.

“బోనాదిని కుదిరినట్లే. కాకినాడట. ఏదో పెద్ద చదువే చదువుకున్నాడట; మాయది నాకు గేపకం ఉండదు. గౌరవ మైన కుటుంబం. ఇంతకీ పిల్ల అద్దవ్వాలే.” అంది రత్నమ్మ. ఈ విషయం ఎవరెవరికి చెప్పిందో ఎవరెవరికి చెప్పాలో జ్ఞాపకం ఉండడం లేదు రత్నమ్మకు. ఎందుకైనా మంచిదని అనుమానమొస్తే అంతా చెబుతుంది.

“మరి కుబ్బన్నరావుకు చేసుకుంటాం అన్నారు కాదా. కుబ్బన్న ఊరు కుందా?”

“తెలకడుగుతానూ, ఊరుకోక ఏం

జేస్తుంది? ఎవరికి తగ్గ సంబంధం వారికొస్తుంది. అల్లరి పెట్టడం ఎందుకుచెప్ప!”

“అది కాదు చిన్నప్పటినించీ...”

“వంద అనుకుంటాం అన్నీ జరుగుతయ్యా? మాటవరసకి; ఈడికి అతనికి నాలెక్కడా?” కుబ్బన్నరావుని కాబోయే అల్లుడితో పోల్చింది.

ఒక్కసారిగా అన్నగారిలా మారిపోయినందుకు కుబ్బన్నకు కష్టం కలిగింది. తన కొడుక్కి ఆస్తి తక్కువ ఉండడం వల్లనే రంగయ్య అలా తిరిగి పోయాడనుకుంది. రంగయ్యకు ఆ సలు పిత్రార్థితమే ఎక్కువ. దానిమీద ఇంకో అంత గడించాడు. ఇప్పటివరకూ కుబ్బన్న తన ఆస్తి, అన్నగారి ఆస్తి అని వేరు చేరేమాడలేదు. అంతా ఒకటే అనుకుంది. రంగయ్యకేం, ఒక్కరే కూతురు. బోలెడు కట్నం ఇవ్వగలడు. కొడుకు పెద్ద చదువులు చదువుకున్నాడు. కొండంత కట్నం వస్తుంది. తన కొడుక్కేమంది. అంతా పోగుచేస్తే ఆ రెకరాలు అంతే.

విదూరిన సంబంధం రాకపోయినా తనకొడుకుని బీదవాడినిగా చూచి తేలిగ్గా తీసేయడం సహించలేకపోయింది కుబ్బన్నమ్మ. అదిగాక వాడింకా చిన్నవాడు. ఒంటరిగాడు. మేనమామే ఇలా చేస్తే వాడందరికీ లోకువైపోతాడేమోనని ఆమె భయం. అన్ని విధాల ప్రయత్నించి చాలా అన్నివిధాల ప్రయత్నించింది. బ్రతిమాలింది. “నీడితే పుడన్నయ్యా. నువ్వే ఇలాగ చేస్తే వాడందరికీ లోకువైపోతాడు.” అంది. విడిచింది. “చిన్నప్పటినుండి కడుపులో పెట్టుకుని పెంచి ఇప్పుడిలాగ చేస్తావనుకోలేదు. ఆ మారాజుపోయినప్పుడు కూడ నాకింత కష్టం కలగలేదు.” అంది.

తెదిరించింది. “ఈపెళ్ళి నువ్వు చేసుకుంటే నేను నీగడప తొక్కను. నేను

రాకుండా ఎలాగ చేసుకుంటానో చేసుకో.” అంది.

నలుగురిచేతా చెప్పించింది. “నిజేపం లాంటి కుక్కాడు. వాడికేం తక్కువ? వాడికే ఇస్తే- నీకంటే తెలివైన వాడు” అన్నారు. అన్నిటికీ రంగయ్య చిన్నగా నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

కుబ్బన్న రంగయ్య ఇంటి కళ్ళడం లేదు. రంగయ్య చలించలేదు.

“కుబ్బన్నరావు లేడమ్మా” చెంచయ్య వచ్చాడు.

“ఎందు కన్నయ్యా? ఇప్పుడే అన్నం తిని చేలో కళ్ళాడు” అంది కుబ్బన్నమ్మ. ఆమె గొంతుక మారిపోయింది. మాట గొంతుకలోనే ఉండిపోతుంది.

“ఎందుకమ్మా అంత యిదవుతావ్? దగ్గరనేగాని, ఆ మాత్రం సంబంధం రాకపోదు” అన్నాడు చెంచయ్య, కుబ్బన్నమ్మ ముఖంలోకి చూస్తూ.

“గీత అలా గుం దనుకోవాలి అంటే”

“పోనీ. చూశావా కామరాజు కూతుర్ని చూశావా? దాన్ని చేసుకుంటేనో?” దిక్కులుమాస్తున్నాడు చెంచయ్య.

కొరడాచెబ్బిలా తగిలాయి ఈ మాటలు కుబ్బన్నమ్మకు. “ఈ మాట నువ్వే అంటున్నావా? ఎవరయినా అడగనమ్మారా?” అంది కుబ్బన్నమ్మ.

చెంచయ్య ఉక్కిరి బిక్కిరయ్యాడు. “అట్టే! ఏం లేదు. చేలో కళ్ళాడా?” అంటూ వెనక్కి చూడకుండా పోయాడు. కుబ్బన్నమ్మ కుమిలికుమిలి ఏడ్చింది. తన వాళ్ళంతా కూర్చునేదోటికీ కూడ కామరాజుకు రావడానికర్హత లేదు. కామరాజు ఆ వూరికి పదిహేను సంతత్యరాల క్రితం కడుపు చేతో పట్టుకునివచ్చి, చేలు పాలికి చేసుకుని బాగా గడించాడు. ఎక్కడినుండి వచ్చాడో, అతని కుటుంబం ఎటువంటిదో ఎవరికీ సరిగా తెలియదు.

రామాని కప్పుడే పల్లెటూరివాతావరణం మొహం మొత్తింది. అమాయకత్వంలో

కావలెను విలిము కంపెనీకి

కొత్తతారలకు, ఇతర ఆర్టిస్టులకు గ్యారంటీగా అవకాశం లభించును. ఫీలిము, మరియు రికార్డు పెన్సులకు మీరు రు 20/-లు పంపగలిగిన వెంటనే మాకు వ్రాయండి. లేకున్న వ్రాయవద్దు.

Maharaja Film Company,
12 th Road. Khar. Bombay-21.

మేడ మీద మట్టి

నినందం ఉంది. కాని అందులోనే సర్వ రాశినం చేసే యాటంబాంబులు కూడ వున్నట్లుంటుంది అప్పుడప్పుడు.

రానుం అరుగుమీద కూర్చున్నాడు. రాయుడు వచ్చి రానుం దగ్గర కూర్చున్నాడు. “మాటాడకుండా అలా కూర్చుంటావే? ఏదోటి చెప్పారీగాని. మొన్న కరణంగారింటి కొచ్చి నల్లాయిని కడిగి పెడితే కడగడకడ వాగేసేడు” అన్నాడు.

“అంత యిదిగా ఉంటే ఓసారి రాగునా పట్నం, అంతా చూద్దువుగాని. ఎంత ఉన్నా చేసుకొనాలనే.”

“నేనేం కొన్నాకోయ్. ఆమాట కొత్తగా నాన్నే రాయించుకుంటున్నాడు, గుబ్బన్న చేసు, ఎకరం పదకొండొందల చేసి.”

“పదకొండొందలా?”

“ఊ! ఏం? మీ నాన్నకి పోటీ ఎవరొక్కరు?”

“అబ్బో! అనే మంచిదయితే నువ్వూరు పంటవా?”

రానుం అన్నమాట రాయుడికి బాగానే

ఉన్నట్లు తోచింది. చేనేమా బంగారం లాంటిది. పండకపోవడం ఉండదు. ముందు నీరందుతుంది. ఏక చెక్క. తను ఇంకో యాభై అంటే రంగయ్య తన పీకతీస్తాడా? ఎవడో కొంటున్నాడని త నూరుకోవడ మేమిటి?

“మాటాడ నేం? ఏమి టాలోచిస్తున్నావ్?”

“ఉండనా, వత్తాను. నీకేం తెగ బలిసి మాటాడుతున్నావ్.” అంటూ తలపాక విడిచిపెట్టి పోలోయాడు రాయుడు. “తల పాక వద్దా,” అన్నాడు రానుం.

అకోజా సాయంకాలమే రంగయ్య రుస రుసలాడుతున్నాడు. శంకయ్య తో రాయుడి దగ్గరకు కబురంపాడు. చెంచయ్య రంగయ్యకు కుడిభుజం. చెంచయ్యకు పశువుల్నిచ్చి, పెట్టుబడికి అప్పు ఇచ్చి సాయం చేస్తుంటాడు రంగయ్య.

“గుబ్బన్న చేసు రంగయ్య కొంటాడట మామ” అన్నాడు చెంచయ్య రాయుడితో.

“కొనుక్కొమనా! ఇదేం సిఫారసు? ఎవ రెక్కువంటే ఆడికే ఇత్తాడు.”

ఆ మాటే చెంచయ్య రంగయ్యతో చెప్పాడు. తొక తొక్కిన త్రాచులా లేచాడు రంగయ్య. “ఓహో! అయితే నేనేం గాజులు తోడిగించుకోలేదు. అదీ చూద్దాం. వీడి దప్పదూ యెదవ బుద్ధే యెదవ బుద్ధంట.” తుప్పుకున్న ఊశాడు.

గుబ్బన్న చేసుగురించి పోటీ పనుతు న్నట్లు మర్నాడే ఊరంతా పాకింది. చిరువు గట్టుమీద పాకలో కూర్చున్నవా రందరూ ఎవరికి తోచినట్లు వారంటు న్నారు. ఈ విషయం తప్ప మాటాడుకో డానికి వేరే సంగతు లేమిలేవు వాళ్ళకి. “తేకపోతే బంగారంలాంటి చేసు పదకొం డొందలకి పడేసుకుందా మనుకున్నాడు కాబోలు.” అన్నాడు కోటయ్య నడి చెక్కలు చీరుతూ. రంగయ్యంటే కోటయ్యకు కోపం. అతనూ చెంచయ్య కరణం చేసుగురించి పేచీ పనుతుంటే, రంగయ్య చెంచయ్య కిప్పించాడు.

“అయినా రంగయ్య కుదుర్చుకున్న చేసుకు రాయుడు పోటీపడ్డం ఎందుకు?” నార పినిపెడుతూ అన్నాడు చెంకన్న. చెంకన్న కూడ చెప్పకోదగ్గ రైతే. రాయుడు పోటీకి రాకపోతే తనుగూడ ప్రయత్నం చేద్దామనుకున్నాడు, చవక గా వస్తుందని.

“మంచి పోటీ పడిందిలే. గుబ్బన్న అదృష్టం. రెండేలదాకా రాకచ్చు” నార తడవ చెంకన్న కందిస్తూ అన్నాడు సత్తియ్య.

రంగయ్య, రాయుడు ఊరికి పెద్ద రైతులు. సమాన ఉజ్జే. ఇద్దరిమధ్య పడిన పోటీతో ఊళ్ళోవాళ్ళకి బాగా కాలక్షేపం అవుతోంది. ఏమామంవో అని అందరికీ ఆక్రతుగా ఉంది.

కాని ఈ కాలక్షేపం చూస్తుండగానే ఇంద్రజాలమే కూర్చుంది. చేసు ధర మూడు వేల రెండొందలకు పెరిగింది. ఎవరికీ ఖాయపడలేదు. తొలకరినాన మరిసింది. రంగయ్య, రాయుడూ ఇద్దరూ గుబ్బన్న చేలో చిత్తనాలు జల్లడానికి తయారయ్యారు. మామూ ఊరుకుండామనుకున్న వారంతా రంగయ్య, రాయుడు అనే అయస్కాంతపు ముక్కలకు ఇనుపరజ నులా అంటుకుపోతున్నారు. కొందరి కిడి స్వంతగొడవై పోయింది.

రంగయ్యతరపున చెంచయ్యఉంటే రాయుడి తరపున కోటయ్య ఉన్నాడు. రంగయ్య పదిమందితో వెడితే రాయుడు పదిహేనుమందితో వచ్చాడు. “నీ శంత కావలె అంత యిత్తాను. చేసు నాదని

చెప్పాడు. అన్నాడు రాయుడునుబ్బన్నతో. రంగయ్యకూడా అదే ముక్క అన్నాడు. ఆ చేనుమీద రాయుడికెంత హక్కుందో రంగయ్యకూ అంతే ఉంది. అప్పటివరకూ మధ్య వర్తల ద్వారా మాట్లాడుకునే రంగయ్య, రాయుడు ముఖముఖిని తిట్లు కోడం మొదలెట్టారు. “నీదంతా కుళ్ళు” అన్నాడు రంగయ్య. “నీదంతా బక్కరి తనం. దురాళ” అన్నాడు రాయుడు. “చేలోకి దిగావంటే నరుకుతా” అన్నాడు రంగయ్య. “పెళ్ళిరిసేత్రాను ఏవనుకుంటా న్నావో” అన్నాడు రాయుడు.

రాయుడు రంగయ్య లిలా తిట్టుకుంటుండగా, సుబ్బారావు వేడిరక్తం రాయుడి దాపతెడుని గట్టిగా కొట్టిందడంతో అసలు కథ ప్రారంభమైంది. రాయుడి అరక ఆ దెబ్బతో మడిఅవతలకు పోయింది. చెందయ్య నిర్భయంగా స్వంత గొడవలా కత్తెత్తాడు. “ఊరనుకున్నావా అడివను కున్నావా?” అంటూ కోబయ్య దిగాడు. ఇటు పదికరలు అటు పదికరలు ఖణఖణ మోగాయి. ఎవరూ చావకముందే విడి పోయారు. గట్టుమీద రాయుడి గొంతుక పోయింది. ఇంకా పంచె ఎగ్గడుతూనే ఉన్నాడు.

ఊరంతా అట్టుడికినట్టుడికిపోయింది. పల్లపువీధిలోనుంచి నలుగుర్ని తీసికొచ్చి కోబయ్య రాయుడింట్లో మీటింపు పెట్టి మాట్లాడాడు.

“కలబద్దారు ఏం ధైర్యమో చూడు.” అన్నాడు ఒకడు.

“ఏంటో మరి ఆళ్ళ ఉద్దేశం? ఈళ్ళంత చేతకాని వాళ్ళనా?” ఇంకొకడికి అనుమానం వచ్చింది.

“ఇంతదాకా వచ్చింది తిర్యాక ఊరుకో గూడదు మామా. కొట్టి పట్టుకెల్తారా? ఊరుకుంటే ఎంత లోకునా?” అన్నాడు కోబయ్య.

“అవునా. అదేబో నేనూ మాత్రాను. బలవంతాన్ని రాయించుకుంటాడా? ఏదన్నా అవసరం పడితే—ఎంత డబ్బయినా సరే పాలెంవోళ్ళు నువ తరపున ఉండేలాగ మాడు కోబయ్యా” అన్నాడు రాయుడు.

పల్లపు వీధంతా రాయుడి తరపు నుంటే మెరక వీధంతా రంగయ్య తరపున ఉంది. “కావరాజును కట్టేసేవంటే, కొత్తారంతా కావరాజు చెప్పినట్లు నింటుంది.” చెందయ్య రంగయ్యకు సలహా చెప్పాడు. అవును నిజమే. కావరాజుంటే నురి కొత్తారోనాళ్ళకి.

రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు పల్లపువీధి చుట్టూ తిరిగి రంగయ్య కామరాజుంటి

కల్పాడు. “అచ్చే పాలికాపుదగ్గర కల్పి వస్తూ ఇలాగొచ్చాను. ఇవారో జరిగినసంగతి విన్నావా?” అన్నాడు రంగయ్య. రంగయ్య పనిగట్టుకుని తనదగ్గరకు వచ్చి చెప్పడం కామరాజుకు సంతోషమయింది. తను ఎంత డబ్బు సంపాదించినా ఊళ్ళో గౌరవం మాత్రం సంపాదించలేక పోతున్నాడు. తను బీదవాడుగా ఉన్నప్పుడేలా మాచేవారో ఇప్పుడూ అలాగే మాస్తున్నారు. అనవసరంగా మొన్న గట్టు దగ్గర రాయుడి ముందు బుర్రకుండుకోవ లసివచ్చింది. ఇప్పుడు రంగయ్యకు రాయుడికి పడింది. రాయుడికి బుద్ధి చెప్పాలంటే ఇదే సమయం. “ఊరుకున్నావేంటి నాన్నా. నీ కున్నంతమంది వెనుక నాకుంటే అక్కడే కింద పడేసి తొక్కేవాణ్ణి. ఈసారి మళ్ళీ...”

“అసభండుకే వచ్చిందిలే. అందర్నీ కూడి దీస్తున్నాడట. అది మాచ్చాం అని వచ్చాను.”

కామరాజు ఇంత త్వరగా తనపక్షం చేరతాడని అనుకోలేదు రంగయ్య. ఈసారి రాయుడు దెబ్బలాలకే వస్తాడో, ఏం చేస్తాడో చూస్తాను, అనుకున్నాడు రంగయ్య.

రంగయ్య కామరాజులు రాత్రి పన్నెండు గంటలవరకూ మాట్లాడుకు

న్నారు. “అమ్మాయి పెళ్ళి కుదిరిందట నిజమే?” కామరాజు అడిగాడు. కాంతం పెళ్ళి కాకినాడలో కుదిరితే, సుబ్బారావుకు తన కూతుర్ని ఇవ్వాలని ఉంది కామరాజుకు. రంగయ్యతో సంబంధం కలుపుకుంటే గౌరవం దానంతటాదే వస్తుంది. ఎలాగయినా ఈ సంబంధం చేయాలి.

“ఆ! కుదిరినట్లే తే” అన్నాడు రంగయ్య.

“నురి సుబ్బారావు పెళ్లివ్వడు చెయ్యలూ?”

“చెయ్యాలనే ఉంది, ఏదో సంబంధం మాసి.”

“ఏంలేదు. మా అమ్మాయి నివ్వాలనిఉంది. నీకు తెలియందేమిందే? కట్నం నువ్వకిగి నంత!” అన్నాడు కామరాజు, కొంచెం ముందుకు వంగి రంగయ్య ముఖం లోకి చూస్తూ. రంగయ్య కొంతసేపటి వరకూ మాట్లాడలేదు. “దాంతో కూడ మాట్లాడాలి కదూ. చెప్తాను” అన్నాడు.

తాడు తెగి పోనీ యకూడదు, అనుకున్నాడు కామరాజు. తిర్యాక ఒక్కమాట కూడ మాట్లాడుకోలేదు నాల్పు.

కామరాజు రంగయ్యతరపున చేరాడు అని తెలియడంతోనే రాయుడు “ఈగూ ఓమనిషే! ఆ యెదవ అంపి జేరాడంట, చీమూ నెత్తురు లేని మనిషి. ఛీ.” అన్నాడు.

ఇదంతా జరిగిన నాలుగోనాడు ఊరికి పడమర బ్రహ్మాండమైన కాంతికనబడింది. అందరూ పరుగెత్తారు. రంగయ్య చేలో రెండువందల రూపాయలు చేసే గడ్డి మేలు నిలిచి కాలోంది. ఎగబడి ఆర్పడం మొదలెట్టారు. మేలు ఆర్పడానికి ఎవరెవరు రాలేదో చూడమని కొంతమందిని నియమించాడు రంగయ్య. రానివాళ్ళంతా తన కేతువులు.

రంగయ్యమేలు తగులడం రాయుడికి భయాన్నే కలిగించింది. అది తను తగలబెట్టించేదను. ఆ పని తను చేయించేదని అనుమానంతో అవతల రంగయ్య పరవళ్ళు తొక్కుతున్నాడు. తనకేం తెలియదని చెప్పినా ఈ పర్మితులలో ఎవరూ నమ్మరు. రంగయ్య ఊరుకోడు. అంచేత ముందే జాగ్రత్తపడాలి.

రాయుడు తనగడ్డిమేలు దగ్గర కొత్తగా కాపలాజేయడం, రంగయ్య గడ్డిమేలు కాలిపొయిన సంగతి తనకి తెలియనట్లు మసలుకోవడం మాచేసిరికి, ఆ పని రాయుడు చేయించినట్లు అందరికీ ఆర్థమై పోయింది.

“ఎంతపనిచేయించాడు!” అన్నాడు

(53-వ పేజీ చూడండి)

నడి వేసవి చివరలో పడమటి శాంబరం జోరయింది. ఎక్కడి జీవా లక్కడే ఆవిరి పట్టినట్టు ఉడికిపోతున్నాయి. బెజవాడ కొండలనించే నిప్పుగాలులు లేచి వీస్తున్నట్టుంది. ఏ ఊరు ఎక్కడ చూసినా నీరసంగా నిర్భబ్బంగా పడిఉంది.

కోటపల్లె ఊరంతా పాటిదిబ్బలమయం. వేసవి రావడంతో ఎక్కడి కక్కడ గజం లోతుదాకా దుమ్ముదుమ్ము అవుతుంది. ఇక ఊరి మగ్గు పెద్దబజార్లో నడిచేందుకే ఆస్కారం ఉండదు. పెద్దబజారుని అనుకునే తాతలనాటి పాతసత్రం వొకటి ఉంది. దాంట్లో ఎనాటినించో కాపరం పెట్టి కూచున్న దెయ్యాలీనీ, బూజునీ వదిలించి పత్రికలూ పుస్తకాలూ తెప్పించి నలుగురు కుర్రాళ్లు దానికి యోగ్యత కలిగించారు.

వేసవిలో ఎండెక్కినరికి, బజారులో ఒక పురుగన్నా కనిపించదు. నలుగురైదుగురు వయసుమల్లిన వాసు ఆ సత్రంలో కూచుని పూసుపోక కలుగ్గాదుకుంటుంటారు. చదివే నాగలు లేక, పత్రికలు గాలికి అటూ ఇటూ ఎగిరిపడుతున్నాయి. రోగిన బజారుదుమ్ము ఇళ్ల గోడలనిండా చారలుచారలుగా పేరుకుపోయింది. చాళేసిన మెట్టపొలమేలే ఊరంతా దుమ్ము కమ్ముకుని ఉంది. మళ్ళీ వానాకాలం వస్తే కాని...!

చింతాకన్నా కదలకుండా గాలి ఆగి పోయింది. వైబట్లల్ని తీసేసి, సత్రం మనుషులు చెమటల్ని ఆర్పుకుంటూ, ఆయాస పడుతున్నారు. ఒక రిద్దరు వై బట్లల్ని తడిపి కప్పకున్నారు. రాళ్లు పగిలే ఎండని గురించి, ఈ కాలంలో విరుచుకుపడే అగ్ని ప్రమాదాల్ని గురించి దిగులు దిగులుగా చెప్పకుంటున్నారు! పెద్ద పెద్ద సుడిగాలుల రూపంలో దెయ్యాలు వచ్చేసి ఎలా వేధించేది కథలుగా వర్ణిస్తున్నారు.

హరాశ్రుగా 'బయ్' మన్న మోత విని సత్రం మనుషులు ఉలికిపడ్డారు. పడమరగా చెరువు వేపునించి పెద్ద బూడిద మేఘం తుఫాన్లాగా హోరెట్టుకుంటూ వస్తోంది! గట్టుమీద ఆరేసిన బట్టలన్నీ పైకెగిరిపోయాయి. రంగురంగుల బట్టలన్నీ గోరొకారంగా తిరిగిపోతున్నాయి. సుడిగాలి రంగులు తీర్చిన పెద్ద గాలిగోపురంలాగా ఉంది! బజారుల్లోని వందలబళ్లకొద్దీ మట్టి మెలికలు మెలికలుగా పైకి లేచి, గాలి గోపురానికి మెట్లు అమర్చినట్టు కనిపిస్తోంది! ఇళ్లమీది తాటాకులూ, చేత్తా చెదారం వినో ఆకులూగా తీగలూగా గిరిగిరా తిరిగి పోతున్నాయి. ఎవరో పెద్దగా వందల గొంతు కలతో మూలిగినట్టు 'బయ్' 'బయ్' మని వివాదస్వరం వినిపిస్తోంది! నిజానికి ఇదంతా ఒక రెప్పపాటు కాలంలోనే...

అల్లంతి దూరాన దాన్ని చూడగానే సత్రం మనుషులకి గుండె లవిసిపోయాయి. సరాసరే బజార్ను పోతుందికదా అని అనుకున్నారు. అలానే నిశ్చేష్టితులై, దాని వేపే చూస్తూ కూచుండిపోయారు. సుడిగాలి ఒక ధర్మదేవత అని పల్లెటివారి గట్టి నమ్మకం! పాపం, దాని తోప తప్పించి మహా అంకుళం మేర స్పృశింపదట!! సత్రం మనుషులు దాని ఉచ్చస్వరాన్ని, రూపాన్ని దిగులుగా భరిస్తూ కూచున్నారు!

నిమిషమన్నా గడవలేదు, ఇంతలో... సుడిగాలి సత్రం దాటి సళ్ల లేదు. సత్రం వేపే మల్లింది! ఇప్పుడు గోపురాకారంలో లేదు. పూర్వహం పన్నిన సైన్యంవలె త్రిముఖంగా సత్రాన్ని చుట్టుముట్టింది! అనుకుని

శ్రీ నార చిరంజీవి

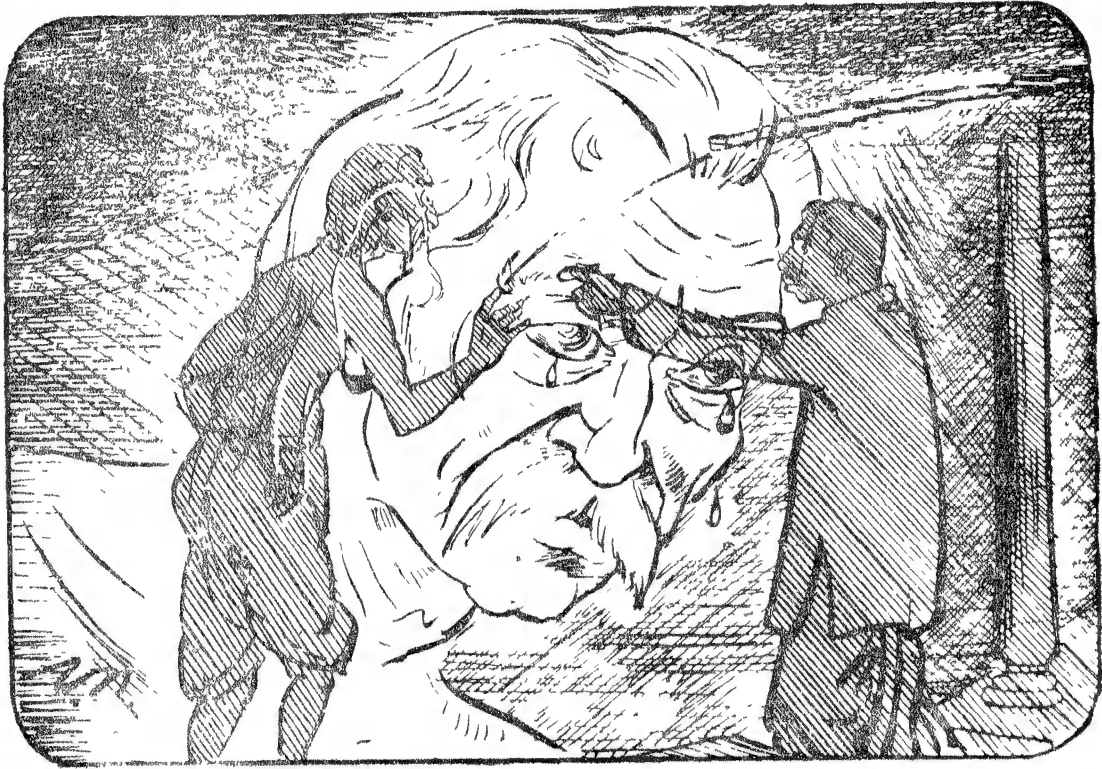
అనుకోకుండా ఉన్న సమయంలోనే సుడిగాలి విరుచుకుపడడం చేత, సత్రం మనుషులు భేదాంతి పోయారు. దుమ్ము దుమారం శరవేగంతో ముగ్ధోశ్మించి గుండెలికి మెదడుకి పట్టేసింది! మంత్రదష్టలైనట్టు, సత్రం మనుషులు మెలికలు తిరిగిపోయారు. ముక్కా మొగం, బట్టల్లో కప్పకుని, దుమ్మునించి తప్పించుకుందామని ప్రయత్నించారు. లాభం లేకపోయింది! ఆ గండరగోళానికి కట్టుకున్న బట్టలూడిపోయాయే కాని, మరో ఫలితం కనబడలేదు. సింహాద్రి అప్పన్న గంధం పూత వలె, మనుషులు దుమ్ముతో నిండిపోయారు. పట్టెడు దుమ్ము గొంతులోకి దిగి తర్వాత కాని, నాలిక పనిచేయలేదు. సత్రం మనుషులకి రొప్పు, రోదన ప్రారంభమయ్యాయి.

అలాంటి భయంకర వేసంగులో ఇలాంటి భీభత్స కాండలు సహజమైపోయాయి. కేవలం దీన్ని గురించే నేను చెప్పాలని కాదు: ఇంత చీదరగొట్టు సుడిగాలిలోనూ, వొంచిన తల ఎత్తకుండా బజారువెంట నెళి పోతూన్న గంగన్నని గురించి నే చెప్పదలచుకుంది; మీరు వినవలసిందిను...

అంతటి ఆయాసంలో కూడా సత్రం మనుషులు గంగన్న పోతూన్న వైసంజూసి రెల్లపోయారు. అంతే...

2

ఆ ఊరి ఆబాలగోపాలం 'గంగన్న'ని ఎరుగుదురంటే ఆశ్చర్యంలేదు. ఎంత కటిక చీకట్లో వివాగతే, గంగన్న బజార్ను వెళ్తున్న సంగతి ఇళ్లల్లో ఉన్నవాళ్లుకూడా గుర్తు పట్టేస్తారు. ఇందుకు కారణం: గంగన్న తోడుకున్న నే క్షిరుచెప్పలమోత, పొన్నుకరపోట్లూ: ఎంత దూరమైనా విని పిప్తాయి. తిండి తినే ఆ గడియనేపు మినహా, సదా ఆ కోర తలపాగా, కాళ్లకి క్షిరు చెప్పలు, చేతిలో పొన్నుకర్రా ఉండవల

సిండే! అవి లేకుండా ఈ పాతికేళ్లలో ఎవరూ అతన్ని చూసిఉండరు!

కాని, ఇవాళ, ఇంత ఎండలో, వైగా ఇంత సుడిగాలి దుమ్ములోంచి కూడా కర్ర లేకుండా, చెప్పలేకుండా బజారున పడి వెలిపోతున్నాడు. తలపాగా లేదు. నిండా ముసుగు కప్పకున్నాడు. సత్రం మనుషులు గంగన్నని ఎగాదిగా చూశారు. గంగన్నని పోల్చుకునేసరికి అతన్ను సత్రం చాటిపోయాడు. సత్రం మనుషులు పిలిచిన కేక అతనికి వినిపించనే లేదు.

గంగన్న ఇంటికి పోతున్నాడా? కాదే! చెరువువేపుకి వెళుతున్నాడు. దోవలో ఇద్దరు ముగ్గురు ఎదురయ్యారు. వాళ్ళని తప్పకుండా నాలుగుడుగులు ముందుకు సాగారేసరికి గాని వాళ్ళు పోల్చుకోలేకపోయారు. పోల్చుకున్నాక “—ఆఁ, ఎవరు? గంగన్న మావా?” అని అన్నారు!

కాని - గంగన్న పెనక్కి తిరిగి చూశేడు. కాలవ వంతెనమీదుగా పోయి చెరువు కట్టెక్కాడు. చెరువుగట్టుమీద తాతలనాటి మురిచెట్టు ఉంది. ఊడలు దిగి వేయి స్తంభాల మంటపంలాగ ఉంటుంది. పొలంనంచి ఇళ్ళకు మరలేవాళ్ళకి, ఇళ్ళ నించి పొలాలకు వెళ్ళేవాళ్ళకి అది పెద్ద మజిలీ. అక్కడ కూచున్న వాళ్ళందరికీ ఎడంగాపోయి కూచున్నాడు గంగన్న.

“అదేవిటి, గంగన్న బాబాయ్! అలా ఉన్నావా?”

అన్నాడు రామయ్యగారి గోపాలం. గంగన్న మాటాడలేదు. తలా వొకమాట అడిగారు. ఎవరికి ఎలాంటి జవాబూ చెప్పనే లేదు. నలుగురూ చిత్రంగా చూశారు. కాసేపయ్యాక ఎవరి దోవన వారు, గంగన్నని గురించే గుసగుసలాడు కుంటూ వెలిపోయారు. పొద్దు పడమటికి దిగింది. ఎవరూ లేరు. గంగన్న ఒకడే కూచున్నాడు.

అడపాతడపా వచ్చే తొలకరి జలుల మధ్య, కాలవలు కొత్త నీరోసుకుని నిండుగా వొచ్చాయి. మొగి పొలాలకీ, దిగువ ఆకుమళ్ళకీ నీళ్ళు వొడిలారు. మొగి మళ్ళు అచ్చాపచ్చాగా తిడుస్తున్నై. కొంగలు బారులు తీరి, మనకుక్కండా మిగిలిఉన్న గడ్డలమీద కూచుని, నీటిలో తేలే పురుగుల్ని తింటున్నాయి. తెల్లటి ఎండా, నల్లటి భూమి, తెపకలు కొడు తూన్న నీళ్ళూ, కొంగలూ, గాలి...అన్నీ ఒక విచిత్రమైన వాతావరణాన్ని కల్పించాయి. గంగన్న ముఖ మెత్తి తడుస్తూన్న పొలాలవంక మరీ మరీ చూశాడు. అతని కళ్ళు చెమ్మగిలి, కన్నీళ్ళు టప్ టప్ మని బారుతున్నాయి.

పాతికేళ్ళంతం:

ఉత్తరాదిన, ఒక మారుమూల పల్లెలో

రండెకరాల భూమి, భార్య, వొక కూతురూ, తానూ, ఉన్న కొంపా, అప్పు సవ్వలు లేని బ్రతుకూ. అంతా అతనికి గుర్తు వొచ్చింది. దిగులూ దివాలూ లేని జీవితంనంచి - తానీ ‘కొటపల్లె’కి ఎందు కొచ్చానా? అని అనిపిస్తోంది! ఈ భావం ఇంతకు ముందే వొకటి రెండు సార్లు వొచ్చినా ఎలా నో సర్దుకుపోయాడు. కాని, ఇవాళ అతనికా భావం గుండెల్లో నూదులు గుచ్చినట్లు గుర్తుకు వస్తోంది! బస్తీలో పాలమ్ముకునేవారి ఇళ్ళలో బలవం తాన చచ్చే లేగదూడల బ్రతుకలాంటిదో - సరిగ్గా తన బ్రతుకూ అలాంటిదేకదా అని తోచింది.

సావుకారు రంగయ్య పాతికేళ్ళకైతం చచ్చిపోయాడు. విభవరాలు రావమ్మ మగ దత్తులేనిదై, ఉన్న ఆస్తిపాస్తి అల్లరపు తుండనే భయం పట్టుకుని, కాపులాగా చీమలాగా ముసురుకున్న రాజబంధువుల్ని మంచిమాటలతో సాగనంపి, నలుగురినోటా అల్లరిపడింది. ఐనా, సరేనని, ఉత్తరాది నున్న ‘గంగన్న’ విషయం ఎలాగో తెలుసుకుని, మనసుకి నచ్చచెప్పకుని, పిలి పించింది. మాగాణి ముప్పయి యేకరాలూ, మెట్ట ఏడెకరాలూ యావత్తూ గంగన్న అజమాయిషీకి అప్పజెప్పి రావమ్మ ‘దొడ్డ ఇల్లాల’ అనీ, ‘అడదైనా గడుగ్గాయి’ అనీ అనిపించుకుంది! తమతో మాలమాత్ర

కర్తా చెప్పులు

మన్నా చెప్పకుండా ఆడది స్వతంత్రించి ఊరుకొని ఊరినొచ్చి వొకణ్ణితెచ్చి 'మేనే జరు'ని చేస్తుండా అని, సత్రం మనుషులు రుసరుసలుపోయి మిసాలు సవరించారు. గంగన్న పడుచునీరి, కర్తా చెప్పల తీవి చూసి 'కోటలో భేటి వేశాడయ్యా!' అని గుసగుసలాడారు.

ఏదేమైతేనేం, పాలాలూ వాటికితగ్గ నాకర్తూ చాకర్తూ ఏర్పడ్డారు. జంయమని వ్యవసాయం సాగింది! ఏడాది మల్లీ సంక్రాంతి వొచ్చేసరికి పుట్టెడుపండే దిగ నాసి పాలం పదిహేను రాలాయి. మునీరి ముతకల్ని అగ్ర కడిగిసి గుంటూరుసీమకి

పోయి నాలుగు జరిల్ని కాడికిలిసివ కోడె గిత్తల్ని తెచ్చాడు గంగన్న. తోటలూ దొడ్లూ కళ్లు తిరిగేలాగ నిండిపోయాయి.

రంగయ్య ఏడూరికి వొచ్చిన రాజ బంధువులు విభవరాలు రావమ్మతో సాహసించి సలహా సంప్రదింపులు సాగించలేక పోయినా, 'ఎవర్నూ పెంచుకోవలసింది' అని మాత్రం చెప్పారు. వచ్చినవాళ్ళంతా గంగన్నని పలకరించి, రంగయ్య బ్రతికి ఉన్న రోజుల్లో తమ కలాంటి లావా దేవీలు ఉండేవో చెప్పకున్నారు.

గంగన్న ఉలకాల్తేడు, పలకాల్తేడు:

బంధువులు వెళ్ళేముందు మల్లా రావమ్మని

హెచ్చరించే వెళ్ళారు. తలకొరివి పెట్టడా కైనా వొకడు కావాలి కనక, రావమ్మ ఆలోచించి ఆలోచించి, గంగన్నని పిలిచింది:

"మూలపాడులో మావాళ్ళ కుర్రాడు ఉన్నాడు. వాణ్ణి నువ్వోసారి చూసి రావాలి. నీకు వచ్చితే, పెంచుకోవాలని ఉంది. ముందు చూసిరా!" అని అంది రావమ్మ.

గంగన్న మూలపాడు వెళ్ళాడు. ఆ చుట్టలకొంప మరీ చిన్నది. ఎదురుగా చిన్న చావిడి. కాంకమ్మమీద బ్రతుకు తున్నాడు. చూడదలచిన కుర్రాడు రాజయ్య గొడ్డచావిల్లో పేడతీసి ఊడు పున్నాడు. పైకెగగట్టిన నీర్కావి పంచె; చిన్న బనీను. పదమూడేళ్ళుంటాయి.

"నాగలి పట్టగలవా?" కుర్రాణ్ణి పలకరించాడు గంగన్న. పనిపాటలు బాగానే చేయగల సతా కుర్రాడిలో కనిపించింది గంగన్నకి. మాటా మర్యాదాకూడా తేటగానే తోచాయి. వొళ్ళుదాచుకోకుండా భూమిని నమ్మిన కుర్రాడే కావాలి!

గంగన్న రావమ్మతో చెప్పాడు: "బ్రతికి చెడిన వాళ్ళని ధరించడం మాచెడ కద్దం. లేని వాళ్ళకి సిరివొస్తే, వొళ్ళి మరిచిపోకుండా ఉన్నంతకాలం సీతార్థితం పెరుగుతూనే ఉంటుంది. చూస్తే, రాజయ్య కాయ కద్దం చేసే మనిషేకాని కబుర్ల పోతుకాదు. భూమిని నమ్మిన బిడ్డకి పుట్టెడు లాభమే కాని, మ రోహటి ఉండదు! ఎటు చూసి నా రక్కాడొక్కా ఉన్నవాడుగా నే కనిపించాడు. ఆ వైన మీ ఇష్టం....."

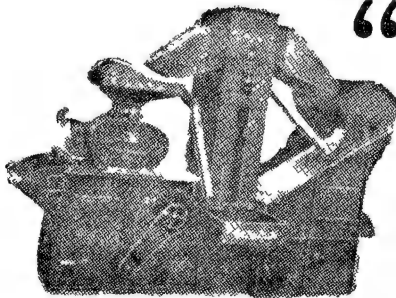
ఈ విధంగా ఆ నాడు తాను చెప్పకుండా, మరోమాట చెప్పి ఉంటే, ఆ రాజయ్య ఈ రాజయ్య అయ్యే వాడేనా? తన బ్రతుకు ఇలా ఊదరపెట్టిన ఎలికలాగా అయ్యేదేనా? తాను చెప్పిన రాజయ్యేనా. గంగన్నకి చెరుటలు పోతాయి. సన్నగా రివ్వగాలి సాగింది. అడిగిన పాలాల మీది నించి గాలి వచ్చగా విస్తోంది! మళ్ళా మనస్సు వెనక్కి వెళ్ళింది...

మూలపాడులో పాడుకొంపలో బ్రతికే రాజయ్య రావమ్మకి దత్తత అయ్యాడు. లంకంత ఇంటికి, బోలెడు ఆస్తి పాస్తురికి యజమాని అయ్యాడు. నీర్కావి బట్టలు వొడిలేశాడు.

మాతాత్తుగా లాభించిన ఈ స్థితి. రాజయ్యమనస్సులో ఎలాంటి మార్పుల్ని తెచ్చిందో ఎవరికి తెలీదు. కాని, 'గంగన్న'ని బాబాయ్ అని పిలవడం, అతని ఆజ్ఞలేనిదే అడుగై నాకడలక పోవడం, ఇంతమట్టుకి అందరికీ తెలుసు!

బియ్యము మరఫ్ఫటు పరిశ్రమలో విప్లవము

మదుమట్టమై, స్వయం సంపూర్ణమై, పొదుపుగను
శమగ్రతతోను పనిచేయు

"బ్యారీ"

ఆటోమాటిక్
రబ్బర్ రోల్
రైసుమిల్లు

* రబ్బరు రోల్ పెల్లరు * చెరుగు యంత్రము * ఎలివేటర్లు
* ధాన్యపు జల్లెడ కలిసియున్న పూర్తి ఉక్కు యంత్రము.
సాటిలేని కుటీర పారిశ్రామిక యంత్రము 8' X 3' X 5 1/2' నైజాది.

చిన్న చిన్న పారిశ్రామిక కులకు నిజముగ వరప్రసాదము.

రీ. బి. హెచ్. పి. మాత్రమే కావలెను.

దిగుబడి గంటకు 10 నుండి 15 బస్తాల ధాన్యము.

గింజ మొక్కపోవుట, నూక లగుట బహు తక్కువ.

75 నుంచి 77 1/2% పాలిష్ చెయ్యని బియ్యం ఇస్తుంది.

స్థాపన ఖర్చు లేదు - సులభంగా వడవదగినది.

మెక్సికో, మెక్సికో, మెక్సికో ప్రభుత్వములచే పరీక్షింపబడి

గౌరవప్రదముగ మిక్కిలి పొదుపుగ పని చేయునదని

సర్టిఫై చేయబడినది. స్పెర్డు పాల్చులన్నియు రెడీ స్టే కునుండి లభించును.

ఇతర వివరములకు దయచేసి వ్రాయండి.

జె. కుశాల్ దాస్ అండ్ కంపెనీ,

బో. గా. నెం. 15.

77-79 నాగ్ దేవి వీధి.

విజయవాడ, (ద్వీప ఇండియా.)

బొంబాయి 3.

రావమ్మ రోజులు గడిచేకొద్దీ తల కొరివికి దిక్కుయిన రాజయ్యని మనసారా ఆత్మీయుణ్ణిగా చేసుకోడానికి ప్రయత్నించేది. అంచేత పరాయికొంపలో పుట్టాడనే భావం ఏ సమయంలోనూ మనసులోకి రానీయకుండా ప్రవర్తించేది! గంగన్న చేతిలో పనిపాటలు దిద్దుకుని, ఆరిపోయే వంశదీపాన్ని వెలగించడంలో రాజయ్య తగినవాడేనని రావమ్మ నమ్మకం! అన్నిటికన్నా గంగన్న మనసిచ్చి చెప్పాడు కదా!

మారుతూన్న కాలం విలువ గంగన్నకి తెలుసు. ఆ తెలివి తేటలున్నాయి కనకనే ఆ సంతారాన్ని నెట్టుకు రాగలిగాడు. ఇదివరకటిలాగా చేలో, దొడ్లో ఎంత ఉందో, ఎంత లేదో...దిక్కు మొక్కులేని దిదానంలాగా ఉండ నివ్వలేదు. పాలేళ్ళకి ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాల్సి చాలా నిఖ్కుచ్చిగా ఉన్నాడు. దస్తా వేజుల ప్రకారం ప్రతిచేనూ మహాయిగు చేయించాడు. చుట్టూ సర్వేరాళ్ళు కొత్త పాతించాడు. చేలకు నాలుగు వేపులాగట్లు సరిగా పెట్టించాడు.

“వీడి స్వంత సామ్యునినట్లు తెగబడి తక్కులు తీయిస్తున్నాడయ్యా!”

“ఇల్లుగల ఇల్లాలికి లేని దురద ఈయన కెందుకంటా? అయినవాళ్ళం మాదొగజల వాళ్ళ భూమిలో ఉంటుంది. వాళ్ళ దో మూరెడు. మా భూమిలో ఉంటుంది. అది మేమూ మేమూ చూసుకుంటాం! మధ్య ఈయన బోడిపెత్తనం ఏమిటి?”

ఆ ‘బోడిపెత్తనం’మీద లేచిన గందరగోళం చప్పన తాటాకుమంటలే చల్లారిపోయింది! కొందరు మరి కుల్లి కుల్లి బాధపడే వాళ్ళమాత్రం రావమ్మ చెవులదాకా గోడు పెట్టారు.

“సాటివాళ్ళం! జబర్దస్తీ ఏం మర్యాద? రంగయ్య బావ బలికినంతికాలం లేని ఈ పేచీలు ఇవ్వు డెండు కొచ్చాయి?”

“ఊరుకొని ఊరు వాణ్ణి తీసుకొచ్చి పాలంమీద మేనేజర్ ని చేశావు. పాటూడు పందిలేస్తే పిచ్చికొచ్చి పడగొట్టించంట!”

వాళ్ళందరికీ రావమ్మ చెప్పిన జవాబు ఆశ్చర్యం కలిగించింది “గంగన్న! పొరబాటు ఎప్పుడూ చెయ్యడు. అతిసు కాగి తాలో ఏమి రాసి వుందో అజేత్రకారం గట్టు పెట్టించి ఉంటాడు. న్యాయంగా మాకు రావలసింది తప్ప ఆపైన అంగుళం నేల కూడా మా కక్కరలేదు. ఇక - ఆ ఆబ్బాయి, ఈ ఇంటో పుట్టిన ఆబ్బాయి వేరు కాదు. మంచి నా, చెడయినా గంగన్న ఆబ్బాయిదే ఆఖరి మాట!”

అంతే, ఆ ఏటి ఊడ్పులు వొచ్చేసరికి

ఎవళ్ళకివాళ్ళ సరుకున్నాడు. వీళ్ళంతా రావమ్మతో చెప్పకున్న పైసం గంగన్న చెవిని పడకపోలేదు. విని నవ్వుకున్నాడు.

కూలీసాలీకి కుదుగు ఏర్పడింది. చేసిన పనికి తంచనగా ముట్టేది. మాట మీరు పోయేదికాదు. ‘గంగన్న’ పిలిచాడూ అంటే పనికి ముందు దూకేవాళ్ళు. అదివరకు ప్రతిఏటా నీళ్ళ తీత దగ్గర తగూలే! ఎవరి కందినట్లు వాళ్ళ గట్టు తెగొట్టుకుపోయి, నీళ్ళు వొడిలేవాళ్ళు. గంగన్న హయాములో నీళ్ళ సక్రమంగా వెళ్ళవలసినదే కాని, దారి తప్పి చుక్కయినా జారడానికి వీలేను. పొడవేక్కిన, పొద్దోయేదీ చేలో వొంగిన కూలీసాలీ పని పూర్తికాంచే వెళ్ళేవారు కాదు.

రాజయ్యకి కాస్త చదువు శంభ్య చెప్పిస్తే బావుంటుందని గంగన్న రావమ్మకి చెప్పాడు. రావమ్మ ‘నీ ఇష్టం’ అని ఊరుకుంది. కాలాన్నిబట్టి నాలుగు ముక్కలు రాకపోలే నలుగురిలో వసుబాటని గంగన్న ఉద్దేశం. దాంతో ఒక మేష్టరుని కుదిర్చి, పథ్యాలుగేల్ రాజయ్యని చదువులో పడేశాడు.

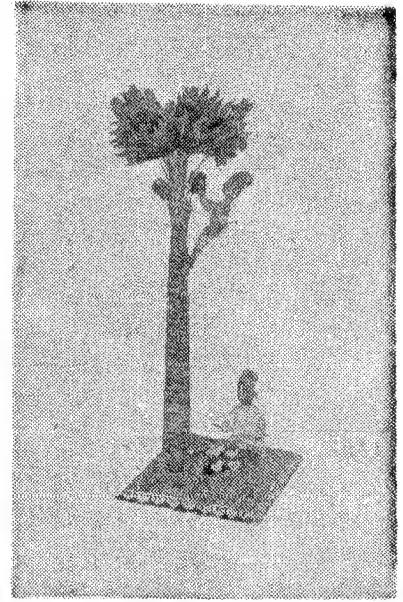
ఇలా జరిగిన గాధంతా గంగన్నకిప్పడు ఒకొక్కటే గుర్తుకు వస్తోంది! రాత్రిం బగ్గు రక్తం వోడ్చి క్రమించిన దానికి ఫలితం ఇవాళ ఏం జరిగింది? ఆ మూల పాటి రాజయ్యకి, ఆ రెండు ముక్కలూ చెప్పించాలనే పాడుబుద్ధి తన కెందుక్కలిగింది? ఆ చదువు, గొడవా లేకుండా ఉంటే, తా నెక్కడ పడి ఉండమంటే ఉండి, సరిగానే ఉండేవాడు. కాని ఏం లాభం?

మరిచెట్టు కింద కూచున్న గంగన్న బరువుగా నిట్టారాడు. పక్క చెరువులో అలలు మందంగా కదులుతున్నాయ్.

3

చెరువుగట్టు దిగి దక్షిణంవేపు చూశాడు. కాలవకి పక్కగా, అల్లంతి దూరాన మూడు గంగరావిచెట్లు కనిపిస్తున్నయ్. ఆ పాలమే, ఆ పాలమే...కళ్ళు చెమ్మ గిలాయి గంగన్నకి.

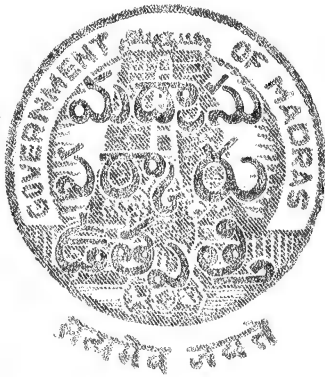
మళ్ళా కూచున్నాడు. లేచాడు. పడమటికి చూశాడు. పొద్దునంకబోతోంది. కాలనదొంకలో ఇళ్ళకిమళ్ళిన గొడ్డమందలు వస్తున్నాయి. అప్పుడే చల్లబడే లక్షణాలు లేవు. గంగన్నకి దాహం వేసింది. నాలి కతో పెదవుల్ని తడుపుకున్నాడు. వొట్ట కంపరమెత్తుతోంది. చప్పన పెళ్ళాం బిడ్డలు గుర్తికి వచ్చారు. ఒక్కసారి హఠాత్తుగా దక్షిణంవేపు చూశాడు. మూడు గంగరావి చెట్లు నిశ్శబ్దంగా నిలబడినట్టున్నాయ్.

తనూ, తన భార్య, తన మామూరూ. ఆ పొలంలోనూ మూడుగంగరావిచెట్లు! ఒక్కసారి పైపంకే దులిపి, భుజంమీద వేసుకున్నాడు. దొంకవెంట బయల్దేరాడు. పొలం! పొలం!! అతని మనస్సులో, సరిపడ వప్పుడు నూనె పదార్థాలు తింటే ఎలా తెములుతుందో, అలా తెములుతోంది! అదేదో బాధ! ఏదో మోసం, కుట్రతన్ను నాశనం చేయడానికి ఇన్నాళ్ళనించి, ఎన్నాళ్ళనుంచో మరి! - జరుగుతోందన్న మాట!

గంగన్న గుండె అగిమీద గుగిలంలాగా అయింది. దొక్కకోసినా అక్షరం ముక్తలేని, రాజయ్య మూలపాటో పేడపోగేస్తున్న రాజయ్య - పడేశ్లో ఎంత ప్రయోజకు డయ్యాడు! ఎంత వ్యవహార అయ్యాడు! కొంప నిలుపునా దోచేకేకసాయివాడే నయమనిపించాడే! గంగన్న వంటో నెత్తురు తుకతుకమంటోంది. ముఖం జేవురించింది.

నాలుగేళ్ళపాటు రాజయ్య బస్తీలో చదివేసరికి ఎంతో మారిపోయాడు. అతని అభిరుచులు, అభిప్రాయాలు చాలా మారాయి. గంగన్న ఒక జీతగాడు అనే సత్యాన్ని స్పష్టంగా తెలుసుకున్నదా రోజుల్లోనే. రావమ్మలాంటి దిక్కులేని వాళ్ళ ముదనవృత్తి ఆస్తిని సద్వినియోగం చేయడం అనేది తన జన్మహక్కుని రాజయ్య గ్రహించాడు. తన జీవితాన్ని అలా అర్థంచేసుకోవడంలో రాజయ్య ప్రయోజకత్వం సఫలమైనదనే చెప్పాలి. ఉల్లో ఉన్నట్టుటూ, తనకు అధికారం ఉందని తెలీనట్టుటూ, రాజయ్య కేవలం

పరిశుభ్రంగా, తెల్లగా
చులువ చేయుటకు

కరక సాపే ఇన్స్టిట్యూట్ కో. లిమిటెడ్.
డిపార్టుమెంట్ ఆఫ్ ఇండిస్ట్రీస్ & కౌమర్సు
మద్రాసు, వారి ఒక డివిజను.

Sistas- K S- 29

నారసింహ లేహ్యము

వంగారు వీర్భుజుడిది. మేపా
మునిక్కొక్క నిప్పుత్తుక, కుక్క
వచ్చును చూరించి బలమును,
కాంతిని, ఏర్పరచుట కలి
గించు వరప్రసాదము.

20 ము. డబ్బు రు. 4-0 పొస్తే 12 ఆ.
ఓ. కి. ఏ. క్రికం పెసి. "ఆయుర్వేద సమాజం"
చెరిచేసి- పెల్లారు జిల్లా.

తొలేటి

జోదబ్బరములను నివారించి వాపు
లను పోగొట్టును. చాలమంది వోగులు
దీనినివాడి మంచి ఫలితములను పొందిరి.
1½ పెంలకు సరిపడును రు. 3/-

తొలేటి ఆంజనేయులు ఓ నన్,
మానులేడు, క. గో. జిల్లా.

కర్తా చెప్పులు

ఒక బొమ్మ అనే; ఇప్పుడు అన్నిటికీ అన్ని
విధాల అధికారం సంపాదించడంతో
రాజయ్య ఒక ప్రయోజనపడని - తనమట్టుకు
తన భావించుకున్నాడు.

మెట్రిక్ రెండేళ్లు తప్పక, రాజయ్యకి
చేయవలసిన మహాత్మ్య-ర్యాలు ఏమీ
తోచలేదు. అంతే తిరిగి 'కోటపల్లె'కి
పోయి వ్యవసాయాదులు చూసుకుంటే సరి!
అనుకుని బయల్దేరాడు.

రాజయ్య బస్టినించి వచ్చేదాక, ఇక
మెట్రిక్ తోనే చెప్పులు గంగన్న వద్దనే
ఉండేవి. ఊళ్లో అప్పులు పెట్టవలసి
వచ్చినా, కనులు చేయవలసి వచ్చినా
అంత గంగన్న చూచేవాడు. గంగన్నకి
సంతకం పెట్టే చదువు నా రాలేదు. కాని,
ఎవరితో ఏ పనులు సరియి చూడో వాలో
తెలుసు. ఊళ్లో కరణం గారితో ఇంటి
లెక్కా-టాక్కా అంత అజాప్రసంతో
సహా రాయించేవాడు.

ఇక పొలంలో సిట్టవాలడానికి వీలేదు.
రాత్రింబగళ్ళూ గానగలా గా పొలా
లన్నీ తిరుగుతూండేవాడు. వచ్చినవంట
కొలమానాన్ని పట్టి అమ్మేసి మంచి వస
లేన భూములు కొనేవాడు. ఇలాగ ఆ
ఆస్తి అలా అలా పెరిగి ఎవరైతే ఎకరా
లయింది. ఇంతగా ఇదవడానికి గంగన్న
కారణం. ఆ సంగతి అందరికీ తెలుసు.

రాజయ్య ఇంటికి రావడం, ఇకపెట్టి
తొలాలు పుచ్చుకోవడం అంత సవ్యం
గానే జరిగింది. ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాలు
గంగన్న మాట ద్వారా జరుగుతూ వ్నా.
రాజయ్య అంగీకారం మాడా అకసరం
అయింది. ఆ సంగతి గంగన్న గ్రహిం
చాడు. రావచ్చుమాడా రాజయ్య స్వయం
గామానుకోవడమా మంచిదేనని భావం
చింది. గంగన్న మీద నమ్మకం లేక కాదు:
రాజయ్యమాడా వ్యక్తత పొందాడు కనక
అలా ప్రతిబింబం పట్టించుకోవడం అన
వరమని రావచ్చు భావించింది.

ఏళ్లు గడుస్తున్నాయి.

గంగన్న తిరిగి కుటుంబం తగ్గి పో
తోంది. కుటుంబం తో మా మార్పులు
వచ్చాయి. మాలపాట్లో రెండేకరాలు
అమ్మేలాడు. 'కోటపాడు' తోనే స్థిరపడి
పోదామనుకున్నాడు. అప్పుగా వచ్చిన
డబ్బు పెట్టి పొలం కొని నా మని ఆశ
వడ్డాడు. కొనలేలచిన పొలం ఎంచు
కున్నాడు. చూడ గంగరాని చెప్పులు

పొలమే అది. చాలా నొకగా తేరం నడి
రింది.

డబ్బు రాజయ్యకి ఇచ్చాడు. గంగ
రాని చెప్పులు పొలం సంగతి చెప్పాడు
మాడా. గంగన్న తొలుతు రొఖం ఏడు
వేలున్నాయి. ఇంకా రెండు వేలు కొన
లసిఉంది. ఇన్నాళ్లు నమ్మి ఉన్నందుకు
రాజయ్య ఇవ్వకపోతాడా అని గంగన్న
నమ్మకం! అసలు అందరనుకున్న దేమంటే,
ఇన్నాళ్లు ఆ సంతారాన్ని ఆంటి పెట్టు
కున్నందుకు రావచ్చు ఏ మా అక్కడక
రాలో గంగన్నకి రాని ఇచ్చి సంగలదని
అనుకున్నాడు. బోను, నిజమే మరి; 80
ఎకరాలు ఎవరి రక్కల కష్టం?

గంగన్న పొలం సంగతి తెలిస్తే,
రాజయ్య నిని ఊరుకున్నాడు. అస్తి
పెరిగిందిరావాలి రాజయ్య స్వభావం లో
వచ్చిన మార్పుని, పెట్టిన పరిణామం
చూర్చింది. కాలం మారడం నా మా జమీ
కాని, మనసు మారడం చిత్రం గానే
తోస్తుంది.

గంగన్న భార్య ఎన్నడూ మగట్టి
వొళ్ళించి అడిగే స్వభావం కాదు.
కాని, పొలం అమ్మిన డబ్బు
రాజయ్య చేతికి ఇచ్చినప్పుడూ, గంగరాని
చెట్ల పొలం పేరానికి వచ్చినప్పుడూ
మగట్టి కాస్త వొళ్ళి అడిగింది:

"కాని ఊళ్లో కలకాలం కావరం
చేస్తున్నాం. ఆ డబ్బుతో, ఆ పొలం
విమటో స్వంతంగా చూసుకోండి. బిడ్డగతి
మన పొలంపడది. కడుపు చింతుకుంటే
కొళ్ళ పొడ పడుతుంది. తేరం ప్రైవేట్
చేసుకుని కాస్త కాగితం ముక్క రాయం
చుకోమాడదా?"

గంగన్న నవ్వి:

"కాలం మారినదీ మనసుల్ని మార్చు
కుంటారే వచ్చిదావా? మన డబ్బుకీ,
పొలానికీ ఏం భయం లేదులేలే!" అని
అన్నాడు.

చిడాది తిరిగింది.

రాజయ్యకి మనసులో ఏదో ఉంది.
గంగన్నకి మనసులో ఏదో ఉంది. అదే
మిటో ఎవరికీ తెలీదు. వాళ్ళల్లో వాళ్ళ
కైనా తెలుసా అనేది అనుమానమే!
అనుమానం ఒక జబ్బు. ఆ జబ్బు అంటుకు
న్నాక రావచ్చుండుగా మారుతుంది. ఆ
అనుమానం ఏమిటో ఎవరూ తెలిగ్రక్క
లేదు. వాకూ వాకూ అందరూ గుస
గుసలు పోతారు. అంతవరకే! రావచ్చు

ఎక్కడో వంటింటోనే తిరిగివచ్చి గడుపు తోంది.

రాజయ్య ఇక్కడు చిన్న వ్యవహారేలే. వంచాయతీబోర్డు ఎన్నికల్లో నిలబడ్డాడు.

ఇటీవలంచి ఎవరో మిత్రులు వస్తుంటారు; వాళ్ళుంటారు. రాకపోకల్లో, ఇంటా

బయటా వ్యవహారాల అన్నీ మురిపా యాయి. ఒకప్పుడు గంగన్నకి యజమానికి

ఉన్న స్థానం ఉండేది. నేడది కూత్యం. డోబ్బో, చేలో వ్యవహారాలన్నీ ఇంకా

గంగన్న చేతిలోకి రాక తప్పడంలేదు. ఎవరు ఏది మాటాడవలసి వచ్చినా 'మన

15 సంవత్సరములకు లోనైన పిల్లలను మలేరియా అతి శ్రీవముగా సోకును.

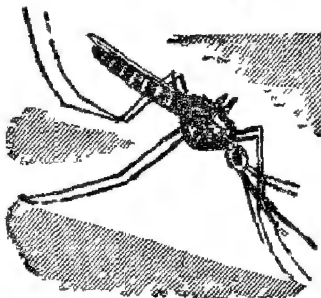
మలేరియా మన జాతిని నిరంతరము భయ జ్ఞానంతో మంచి తేల్చుచున్న దన విషయము పై కనిక భయంకర నిరూపణయందే ప్రతిబింబించుచున్నది.

భూవికాస ప్రజాసంపదకమనకు బుద్ధి అతోగ్య వికాసములకు పునాదు లేర్పరు పరాపత్ర్యపడు యీ వయసులో, మలేరియా యెదుగు పిల్లల, చేతా, బుద్ధి బల తత్వముల కృంగ తీయుచున్నది.

మలేరియా మారిమండి రక్షింప గల అవకాశముల పిల్లల కందివ్యక్తున్న వారి భవిష్యత్తును, వటుంధ కోభనేగాక మన చేత సాభిభార్తనను కూడ నిర్లక్ష్య పరచినట్లు గను.

'పాల్మడ్రీన్' తో మీ పిల్లలను రక్షించు కొమ్మని మా హెచ్చరిక. ఆ రక్షను మీరు కూడ పొందవలెనని మిమ్ము కూడ హెచ్చరించుచున్నారము. 'పాల్మడ్రీన్'ను పసి పిల్లలు, చిండు గర్భిణులు సుక్రమముగా నిరపాయముగ నేవించ వచ్చును. మోతాదుల వివరములు క్రింద తెలుప బడియున్నది.

మలేరియా రోగకారణమైన దోమ ఒక కాటుతో మలేరియా క్రిములను నీ రక్తములో ప్రవేశపెట్టుచు యెప్పుడును యేటవాటగా మూగు ఆ దోమను నీవు ముఖముగా గుర్తించ గలవు. వీటి అభివృద్ధి కారకమైన నీటి నిలువలు ఇండ్ల పరిసరాలలో వుండు కుండిన మలేరియా బారి నుండి తప్పకోగలరు. చిన్నరించు నపుడు దోమలెరను వాడుకు దోమలను చంపుటకు 'గమెక్సెన్' క్రిమి కీటక సంహారణిని మీ గృహములయందు చల్లియుంచుదు.

యీ అపాయకర చిన్న ముల గమనింపుడు:

వెండల చలిచే వడకించును, జ్వరము తగిలి చెమటలు పోయును. దేహమంతట నొప్పులు, తీవ్రమైనట్లును. యీ మానవము అక్రమ చేయక తక్షణమే నైవ్య నలహా తీసుకొనుము. అప్పుడు నీవు మలేరియా సోకయున్న పాల్మడ్రీన్ నేవించిన కొద్ది రోజులలో నయిదుగు నవియు. యికనుండు రాతంతులకు అది ఎట్లు తోర్చుద గందో కూడ నైవ్యుడు ఏమి తెలియ వరకును. వ్యక్తమైన పాల్మడ్రీన్ భృషీపాత కాగితములతో ఆరోగ్య విధానముగా నీయచేయబడినవ దొరుకును. మాత్ర ఒకటి ఒకటి మాత్రమే.

'పాల్మడ్రీన్'

మలేరియాను తరిమివేయును

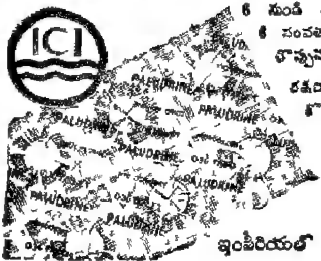
నేవించు విధానము

దిశ్చికరక: వడివయసుగలవారు 12 మేండ్లకు మించినవారు ఒక మాత్ర వాడవలెను. 6 నుండి 12 సంవత్సరములలోగల పిల్లలకు ఆర్థ మాత్ర 6 సంవత్సరముల వయస్సు మించని పిల్లలకు సాధుమాత్ర రొప్పున ప్రతి దినము స్వయము తగ్గువరకు యవ్వనలెను.

రక్షదార్థం: మోతాదు పై కమమరినస్త్రీ 3 ఏ వారమున కొకమాది చిర్బితమైన చివముననే నేవించుచుండువలెను.

పాల్మడ్రీన్ ను రోజునంతరం నేవించి జలమునైనను వాడనైనను రాకముగా త్రాగవలెననునది భ్రాతముయొకవలెనని.

ఇంజిరియల్ కెమికల్ ఇండస్ట్రీస్ (ఇండియా) లిమిటెడ్

క రా చె ప్పు లు

గంగన్నని పిలవండి! అని అంటారు. లేదా, మన గంగన్నని కాస్త సంప్రదించి చూపండి అని అంటారు. ఇది రాజయ్య గుండెలో గాలం తోడివట్టయింది.

ఈ ఏడు దుక్కులకుముందే, గంగన్న ఈ చవానించి తొలగిపోవడం మంచి దని భావించాడు. ఒకరోజున రాజయ్య వద్ద ప్రస్తావన తెచ్చాడు.

“వసుదేవో ముఖేంద్రః. ఇంకా పొలానికి పోయే ఓపిక తగ్గింది. ఇక ఇంటిపట్టునే ఉంటాను.” రాజయ్య గంగన్నమాటలు

విన్నాడు. వాచ్చే పోవడంనాడు కూడదాం అన్నాడు.

అలాంటి పోవడం వాయిదాలు వీడనిమిది గడిచాయి. అలా వాయిదాలు పడడంతో మరోపేపున ఇద్దరిమధ్య అదో రకమైన మబ్బు తెరలు కమ్ముతూనే ఉన్నాయి. వ్యవసాయం సమలు వెలవెల పోతున్నాయి. ఎక్కడా చురుకుదనం లేదు. రాజయ్యకి లోకవ్యవహారాలతో తీరికలేదు.

ఇవారే మధ్యాహ్నం ఏడో వాళటి

లేల్పుకుందామని గంగన్న నిర్ణయించు కున్నాడు. అందుకే ఉదయంనుంచీ ఇంటికి పోకుండా కూచున్నాడు.

“గంగన్నా! నువ్వు పనిమానేస్తావంటే నా అభ్యంతరం ఏమీ లేదు. నీ కివ్యవల సింఠేదో కరణం గారు లెక్కలు రాసి ఉంచారు. ఆ ప్రకారం, లెక్కలూ మన పట్టుకుని పో!” అన్నాడు యజమాని రాజయ్య.

గంగన్న “మరి, పో అంటే లూకు క్లాగితే...?” అనడిగాడు. రాజయ్య ఒక్కసారి ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటిస్తూ— “ఏ పోలం?” అన్నాడు.

గంగన్న : “గంగరావి చెట్ల పొలం విషయం”

“అది నా పేరనే రాయించు కున్నాను”

“అనేచిటికి?” అన్నాడు గంగన్న.

“అది ఏమీ లేదు. ధరలు పడి పోతున్నాయి. అంచేత, అది నీ పేరనే కొంటే. తీరా ధరలు పడిపోతే, నువ్వు చింతిస్తావు. అంచేత...” అన్నాడు రాజయ్య. రాజయ్యకి లోకానుభవం చాలా పొచ్చి ఉండాలి.

“అనేచిటి రాజయ్యా!”— చిన్న తనంలో పిలిచినట్లు పిలిచి, వెంటనే నాలి కొడుకున్నాడు గంగన్న. రాజయ్య అదో రకంగా చూశాడు గంగన్నని. మాట తయారయిచుకుని గంగన్న మళ్ళీ అన్నాడు.

“అయ్యో బాబూ, రాజయ్యా! ఆఖరికి ఇదా బాబూ? ఆ పొలం నాదని ఎంతో మురిసిపోతున్నాను. అది నా కోసమనే కదా నేను పేరం పైసలూ చేసింది. కాని తాలూ కరమ్యతూ అంతా నా పేరనే రాయుచున్నారని అనుకున్నాను...”

రాజయ్య సంభాషణ పెంచటానికి వాళ్ళకు చేట్టు లేదు.

“దాన్ని గురించి నువ్వు పెనుగులాడివంతు వల్ల ఏమీ లాభం లేదు. ఉన్నదీ, ఇచ్చింది పుచ్చుకోవడం మేలు...” అన్నాడు.

గండు తాచుపాములు ఒక దాన్నొకటి పగలుడితే, ఎక్కువ సమయాన్ని క్యర్థం చెయ్యవు. అలానే రాజయ్య గంగన్నల మధ్య సంభాషణ ఎక్కువకాలం పట్ట లేదు.

గంగన్న ముక్కుగోళ్ళు అడుగుతున్నాయి. కళ్ళు ఎర్రబడుతున్నాయి. ఎక్కడో అభిమానం పొంగి కళ్ళలోంచి దూకుతోంది.

“ఇన్నాళ్ళింటి కనిపెట్టుకుని కంటికి పొవలే చూసివంతుకు ఇదా ఫలితం?”

ది భారత లక్ష్మీ బ్యాంకు లిమిటెడ్

(రిజిస్టర్డ్ అఫీసు : మచిలీపట్నం — సెంట్రల్ అఫీసు : మద్రాసు)

పీజీఐ డిపాజిట్లు : సం॥కు నూటికి రు. 3-8-0 మొదలు రు. 4.0-0 వరకు వడ్డీ రేట్లతో అంగీకరింపబడుచున్నవి.

మూడు సం॥ల క్యాపిటల్ వర్తింపకేట్లు :— రు. 100/-లు విలువ గలవి రు. 88/- అకును : రు. 10/-ల విలువగలవి రు. 8/-అకును జారీ చేయబడుచున్నవి.

రోజువారీ రికరింగు డిపాజిట్లు :— ప్రతిరోజు 0.4-0 తక్కువకాని మొత్తములను మూడు సం॥లు కట్టినవారికి రోజువారీ విలువ మొత్తము అర్హి సం॥కు నూటికి రు. 3-8-0 వడ్డీతో సొమ్ము వాపను చేయబడును.

నెలానరీ రికరింగు డిపాజిట్లు :— ప్రతివెల రు. 1.0-0 చొ॥న 48 వెలలు కట్టినవారికి 48 వ నెలాఖరున రు. 50/-లు యివ్వబడును.

ఉ బ్బ స ము

నుండి విముక్తి పొందుడు

MULTIMIX

మల్టిమిక్స్ యీ ద్దును, దిగును వివారింది, క్వావను క్రమవరచును.

THE IND FRENCH PHARMACEUTICAL CO.

MADRAS.

రాజయ్య ముత్యం దొంగిలించాడు.
“అమ్మమ్మ, చేపవంటుంది నీ పో
యింది. ఎవరూ గుజ్జునుబంధంలో పడి
ఉండి పక్కంలేదు...”

గంగయ్య - “నీ మాటికోసం ము. ఇంటి
కు కట్టాడు. ఆశిపడదు. కట్టల్లో
కట్ట ఉన్నంతకంటే చక్కని మాటికి ఆశ
పడవకట్టలేదు...” అని అన్నాడు.

రాజయ్య నవ్వుడు. ఆ నవ్వులలో
అంత హుందాగా నవ్వుడు చాలా కష్ట
మైన విషయం!

“గుక్కలు” పక్కం నెండుకు
గంగమ్మ! అంత పొగుడం గలవాడని నీకు
రావలసిందేమిటో? అని తీసుకు నీవోవన
మరి పోరాదు?” అని అన్నాడు.

గంగమ్మ ఇక అక్కడ విలబడి ఉండడం
ఇష్టం లేకపోయింది.

“కట్ట ప మాటికి ఆశపడే ఏలాంటివాడి
నెన్నర తీసుకున్నా పాపం తగులుంది.”
అని విసురుగా లేచాడు గంగమ్మ.

రాజయ్య ముగ్ధం కంటిపోయింది.

గంగమ్మ “ఇదాగో రాజయ్య, పడుకు
న్నాను. రావలసింది పడవకు ఉంటే
ఇంటికి పంపించు... ఇక నీ తండ్రి గడ్డి
లేరకన్నా పొకకట్టలేదు...” అని బయ
టరాడు.

గంగమ్మ “కొత్త పద్మలు క్షేమ

మన్నాయి. పొమ్మకర బతుకుగా వేలవి
తొలిగింది.

రాజయ్య నవ్వు విలచాడు. కట్ట
పొర కనురప్పలు పక్కతి, “కట్ట పమాటికి
ఆశపడేవాణ్ణి అన్నావు. కానీయి.
దానికోసం నా పొమ్మ గడ్డిపరక మాడా ముట్ట
పన్నావో? కాదు?” అన్నాడు రాజయ్య.

గంగమ్మ గుండె కదిలింది. చేతిలో
ఉన్న కర్రని అరుగునొడికి విసిరాడు.

“అదాగో కర్ర! అది నీ పొమ్మ
మవ్వ తిను!” అన్నాడు.

రాజయ్య మనోపారి కనుమన్నులు
పైకెత్తి: “మరి పద్మలు...” అన్నాడు.

గంగమ్మ చెప్పట్లు మాడా పొడిలే
బాడు. చాలా బతుకుగా నవ్వు తిరిగాడు.
మాట. పలుకు లేదు.

ఇది జరిగిన కథ.

ఇదే మాటిమాటికి జ్ఞాపకం వస్తోంది.
తలవొందునవి పోతున్నాడు దొంగ పేరు.
కొలిబాట తప్పి తాటిపట్టుని గుడ్డుకు
న్నాడు. తలబొప్పి కట్టింది. మళ్ళీ జోవప
హ్లాడు. గంగరావి చెట్టున్న పొలంబద్గరికి
పళ్ళిడు. పీకటి పడింది.

ఆ గొర్రె పొలం అడవిదానికి కొం
పల పొట్ట తిరుగుతూ న్న గ్రహులు
విపరీతమైన విచ్చికిగర్ని విన్నాడు. అని

“హారీలో కంగా వారి!”

ప్రపంచంలో కెల్లా పెద్ద గ్రంథం ఏది?

యూరోపుఖండంలో మాడా
పెద్ద పురాణ గ్రంథాలు రచించి
వారు. కాని భారతదేశంలో
రచించబడిన పురాణములు
కొవ్వములు అన్నింటి
కంటే పెద్దవి. ఆ విషయం
యూర్రీండి లెక్కలవల్ల తెలి
యగలదు.

(1) మహాభారతము -
2,20,000 పంక్తులు కలది.

(2) రామాయణము -
48,000 పంక్తులు కలది.

(3) హామరు (గ్రీసు
దేశం లో) రచించిన “ఇలి
యడ్” 15,693 పంక్తులు
కలది.

(4) వేదిలు రచించిన
“జుదాయా” (ఇటలీ దేశపు)-
868 పంక్తులు కలది.

దీనినిబట్టి మూడూ ప్రపంచ
ంలోని పెద్ద పురాణ గ్రంథ
ములలో కన్న మహాభారతమే
మహత్తమమైనది.

ఎక్కడికో ఆ దేశాల్లో వనదానికి మాడడా
విక రైతులకు భయపేసింది.

ఆ కాత్రి గంగమ్మ గంగ రావి చెట్ల
పొలంమట్టు పచ్చి పొట్టు ప్రదక్షిణం
వేశాడో? తిరిగి అరిచి మనస్సు ఎప్పుడో
పెడబొయింది. “నీవు పరిగెత్తాడు. అరిచి
పోయాడు. ఆ పొలం తనదాండు! కాని,
ఎక్కడికో, ఏలాంటి ఒక కొండకి పో
వోంది. కట్టకుండా నది బుద్ధివుట్టింది.
ఇది వికారాడు. ఇదో పట్టుకుంటామని
ప్రయత్నించాడు. దుక్కు కట్టినా పట్టు
కున్నాడు. ఏమీ కాలేదు.

హారీ పొలంలో నది పట్టుకుంటుంటే
గడ్డు పొట్టమనిన, పట్టుకోకట్ట వచ్చి
పడి పట్టు గంగమ్మని నా పీకాల్లో
నాట్లు కట్టి పట్టుకుంటున్నాడు.

రాజయ్య పండాలుటి హాద్య (పెసి
పండా)గా ముచ్చటయ్యాడు! ★

పెద్దకనెల

తన తాత ముత్రాతలకి కిరంసుంచి పెరుగుతావోచ్చిన పగువూ, పెరిపా పచ్చి పండ్లలాగా బద్దలై పోయినయ్. కలలో కూడా అనుకోని ఆభాసు జరిగింది. ఇక ముందేం జరుగుతుందోననేది ఏదీ గుర్తు రావటంలేదు. కనకనే, లోకపు బండ్లినడక ఆగిపోయినట్లయింది. కడుపు చెరువై పోయింది. ముడతలడిన దవళ్ళమీదగా జారేకన్నీళ్ళను తుడుచుకోవాలనే ఓపిక్కుడా లేనట్లు—గుండెలు చదికిలబడి పోయినయ్.

ఈ సందచీకట్లో జరిగిందంతా నిజంగానే జరిగిందా, లేకపోతే కలా అనికూడా తిర్క్కించుకున్నాడు. అంతసుమానం ఎందుకొచ్చిందంటే—ఆ పొద్దుగుంకేయేల తోట నుంచి వచ్చేటప్పడుకూడా తన గుండెల్లో సంతోసం గంతులేసింది. తనపక్కనే నడికే చిట్టి వుళారూ, దాని తల్లీ బంతిపూల సొగునూ, సన్నుకాలికి రెపరెలాడతాండదాని పరికిణీ తీరూ, గిత్తలప మువ్వలసందడి; పడమటి కొండనాటుకి పోతుండ నూరయ్యతండి పచ్చని జనప చేలమీద జల్లిన కుంకపు రంగూ— అన్నీ తనగుండెల్లో రాగాలు తీస్తాండటే వుంది.

అందుకనే పాలిమేర పోడంబోకలో పేజేసుకొస్తాండ సుబ్బి “రంగయ్యదొరగో రియ్యలకొత్తల్లుడికి మలే కులుకుతుండాచే” అంది. సుబ్బి ఎంతో ఏపుగా పెరిగిన గిత్తలాగా, నల్లరేగడిమట్టిలాగా నిగనిగలాడతా వుంటది. దానిమాటే ఎకకికాలుగా కవిత్వం. సుబ్బి శమత్కరానికి సమాదానం శెప్ప గల కూరు డీ వూళ్ళో లేడు. కాని, తనుమాత్రం భలే జబాబు యిళిరాడు! మీ సంమీద శెయ్యళి, “నీమొగుడే ననుకున్నావా యేంటే— కొత్తల్లుడులాగుండేదీ? మనం యెప్పుడూ కొత్తల్లుళ్ళమే”ననేకాడు. సుబ్బి కిలకిలా నవ్వింది. అది నవ్విసప్పడు దాని పళ్ళు— ముబ్బులో మెరుపు మెరిశినట్లుంటయ్. “మనవ ల్నెత్తుకున్నా— మాటకారితనం పోలేనే!” అంది సుబ్బి. తను “మాటలే కానీ—యంకా వుంది మన బిస.....రంగయ్యంటే యికాలపు

పిదప మడికనుకున్నావా యేంటి?!” అని వాత బెట్టాడు. “అబ్బబ్బో! కానాదాకుం డనే—యవారం!!” అనుకుంటూ యెల్లిపోయింది సుబ్బి. తనుగిత్తల్లుదిలిచ్చాడు—ముందుకి.

అంతగాక—తన కప్పుడుదాకా యేదిగులేడికింది? కనుమాపు మేరలో సంతోసం దప్ప యికారమే లేదయ్యే. ఆ మద్దినేల గారె లాండుతా, తన యింటిది అంది కూడానూ—“ఈ పంటలతో అప్పలు తీరికేకారుగా—వోచ్చేసాలునుగచీ నిలవే గండా—మనకేంలాటూ!.....చిట్టి పెద్ద దయ్యేదాకా కానీ కరుచు లేదయ్యే. కొత్తల్లు డంత ముచ్చటపడి అడిగినందుకు—పెద్దపండకిక్కి, గజేరం కొనిపెట్టలేమా—ముట్టి!...ఒకొండెక్కడన్నా బెచ్చి, కొనిపెడతామని చెప్పిరండి” అని. ఈ రెండో కూతురు పెళ్ళికే కానాకర్చయింది; ‘యిపుడీ గడియారం కర్చకటా’ అనుకున్నాడు గాని—యింటిదానిమాటలే నెబ్బి అనిపిచ్చినయ్.

నాలుగుజోళ్ళ గారెలు తినెల్లి, అల్లుడితో “ఒకొండపెట్టిగడియారం కొనితాంలే—లేచి తానం చెయ్యబ్బాయ్” అన్నాడు. అందాకా, ముకం కంవగడ్డికి ‘మలే పెట్టుకు పడుకున్న మడికి, ఆమాటనేతలికి ఏను గంత బలంతోలేకి, తుండుగుడ్డ కట్టుకుని, పందిట్లో కెల్లాడు. అలిగి కూచున్న అల్లుడెల్లి, ఎత్తు పీటమీద కూచుని, మంగలాడితో నూనె రాయించుకుని, నలుగు పెట్టించుకుంటాంటే—అప్పడుదాకా మునమునలాడిన చిన్న కూతురు ముకం ఎట్లా ఎలిగింది! కిటికిలోంచి తొంగినూళి, ఎంత సంబరాలు పడతా లోపలికి తుర్రుమంది!! అప్పడు తనగుండె లెంతి తేలిక పడినయ్! ఆ వుళారులో అరుగెక్కి, చూగో పుగాకు పటాతీసి, నాలుగుపాయలుచుట్టి బొడ్డో దోపుకుని—అడమక్కుండానే మంగలాడికి రొండు తునకలు పారేశాడు.

అప్పడేగా—చిట్టి పసుపూ, కుంకం కలిపిన నీళ్ళు తేచ్చి అల్లుడు నెత్తి మీద బోళిందీ! పాపం—ఆ కుర్రాడు తన పులేసం చూసుకుని—కాసంత ముకం

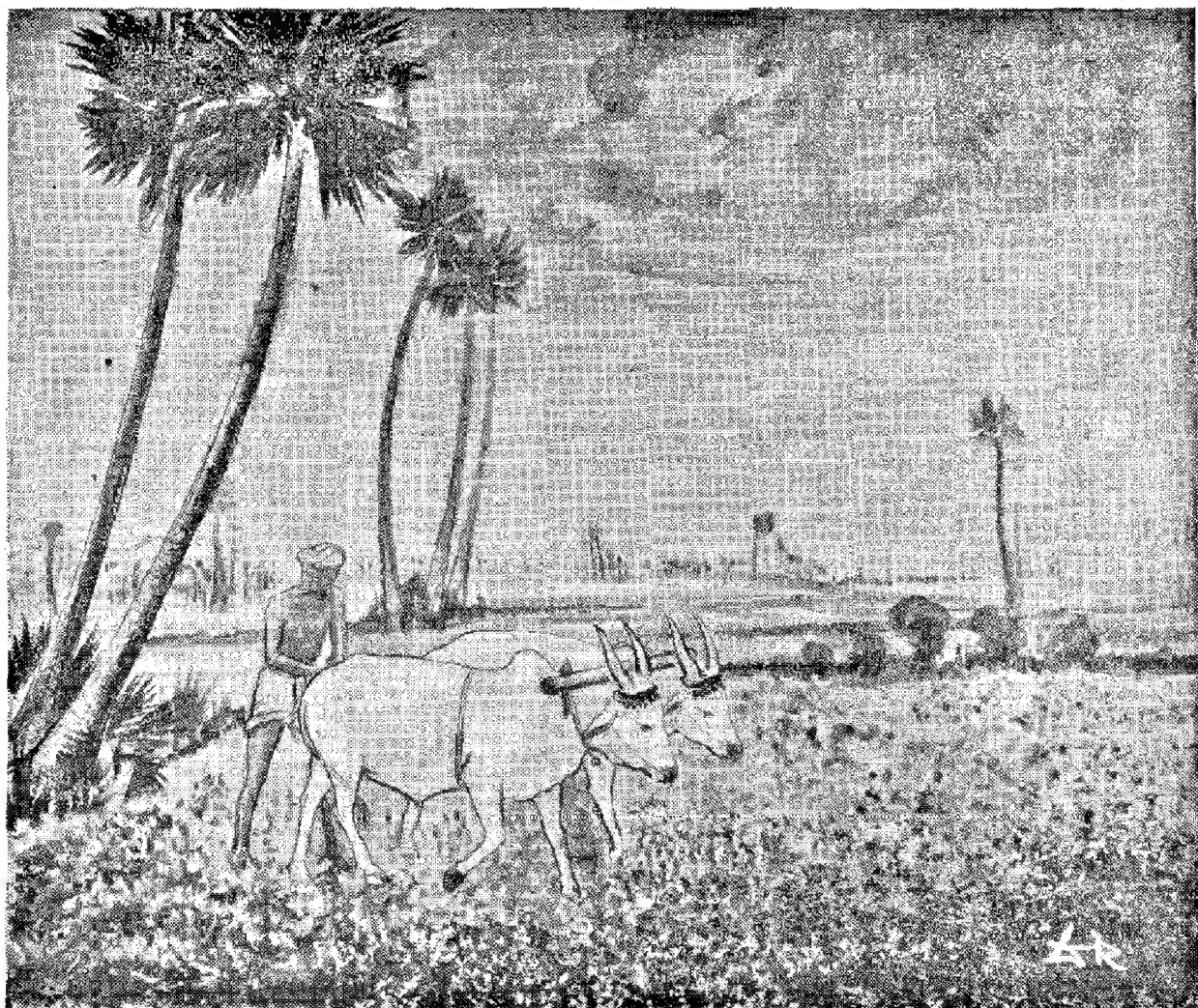
చేసుకుంటే—చిట్టి బుడాడూ లిలాయి పదాలు పాడతా గంతు లేకారు. “బావ పెద్దపులేసం యేకాడే” అని చిట్టి; “కొత్తొదినా, యంకా పసుపూకుంకం కొనాలా?” అని బుడాడూ ఒకటే గోల. అల్లుడేమో “నన్ను నీళ్ళోసుకు రానియ్యండి—మీ పెళ్ళి జేస్తాను” అని గద్దించినకొంది—పిల్లల సరనా లెక్కవయినయ్. ఆళ్ళ ముచ్చట్లు జూస్తాంటే తన పెళ్ళినాడు—బామ్మరుదుల మీద తను జల్లిన గులాం పొట్టాలూ, మరదళ్ళని పట్టుకుని బలవంతంగా రాశిన మకి, సున్న బొట్టూ గుర్తుకొచ్చినయ్.

ఆ సంతోసంతోనే అడుక్కోవచ్చిన మాలదాసరికి చేతుడు కొత్తొడ్డు పెట్టిం చాడు, చిట్టితో. అంత కుకాలుగా వుండ బట్టే చావోళ్ళో గిత్తల్లిప్పి నాగలి గడు తున్న పాతేరుకి రూపాయిడబ్బులిచ్చి “కోడిపండలకెల్లా” అని పంపిచ్చాడు. బుడాడుకూడా, “కోడిపండలదెగ్గిర కెల్లా, పావలా యవ్వంటే” అంటే అద్దూపాయ్ బిల్లిచ్చి పంపిచ్చాడు. తనే నాగలిగట్టుకుని తోటకి తోలుకెలాడు.

అపు డన్నా ఆ రామ లచ్చులకి యంత గతి పడతందని యీసమెత్తుకూడా అనుకో లేదు...తన గిత్తలెంత దీటుగా వుండేయి! ఏమజానల పొడుగు, ఆరుజాన లెత్తూ, నాలుగుజానల యెడల్పూ, పిడికిడెత్తున కండా, రొండు పిడికిళ్ళకి మించి మోప రాలూ; గిన్నెకొమ్ములూ; దోరబట్టలూ—అంతా కవలల్లాగా, నిండుగా వుండేయి. ఊళ్ళోవోళ్ళంతా “రంగయ్యగారి గిత్తలు—దేవుడి నందుల్లా” అనే వోళ్ళు. రొండు కలిసికట్టుగా ఆ అర్రు లాంచటం, ఆ తల లూపటం—జమిందారుల అల్లుళ్ళ నడక లాగా వుండేది. రొండు తన అత్తారు అరణం యిచ్చిన కపిలావుకు మనవళ్ళు; అప్పా చెలెళ్ళ బిడ్డలు. రొంటికి మద్దిన కూరూ, కొరున్నర లేదావున్నా—ఏది రాముడో, ఏది లచ్చుడో బైటాళ్ళు చెప్పకో లేక బోల్తాయేనే వారు. తన క్కుడా ఏది ఎలపదో, ఏది దాపటిదో మరుపాచ్చేది. అటు దిటూ, యిటు దటూ

కట్టబోయే సరికి—అయికాడికింద కాశేయికాడు. అప్పడాటి

శ్రీ పోలవరపు శ్రీహరిరావు

పగ్గాలు వొడిచే, ఆటంకటయ్యే మారి, కాడికింద కాసుకునేయి

అంత బుద్ధిగలయ్ గనకనే బుద్ధోడు బండిమందు నుంచుని పోలు జాపించినా- ఆటంకటయ్యే వొచ్చి బండెత్తుకోబోయేయి. ఆకరికే ఆడపిల్లలు కొమ్ములు చుట్టూ కాడి చ్చినా—బుస్సుమన్న పాపాన పోలేదు అందుకనే, తనూ పెద్దకొడుకు భీమదూ యింటికాడ లేకపోయినా చిట్టమే గిత ర్నిప్పి, చెగ్గో నీళ్ళెట్టుకొచ్చి కట్టేశేది.

అటికి మాటలాట్ట మొక్కటే రాదు గాని—మడుగుల కన్నంత దోహపుండేది తొంటో వాళ్ళ ఆ లో క న ర్ని పసిగట్టి నట్టుగా నడుసుకునేయి రొండో కొడుకు సచ్చిపోయినపుడు, తమతోపాటు అయ్యా పచ్చి పుంచినీళ్ళన్నా వుచ్చుకోలేదు, కళ్ళిమ్మట నీళ్ళు గారుస్తా, యాగల్పన్నా తోలుకోకండా అవకాశే నుంచుండయ్.

అంత బుద్ధిగలయ్ గనకనే ఆ ముద్దనేల,

నాగలిగిటి తోటకి తోలుకెంతా — నడి బజార్లో దొమ్మరి గడాట నూత్రా నుంచుంటే—అటంతటయి చెరువు మొగని నీళ్ళుదాగి, గట్టెక్కి, చెల్లు నీడని నుంచు న్నయ్. తనేమో నొమ్మరి పాని గడె క్కటం మూచున్నాడు. దాం తస్సా దియ్యా—ఎంత గుండె నిబ్బరమా, ఆ అడ దానికి—సేలమీద అనకుండా, మొగాడు నడుంకి కట్టుకున్న పదిబార్ల గడకరా సులు నూత్రం గా యెక్కింది! ఆ పై నెక్కి ఎన్ని పల్లీలు తేసింది! పక్కన నుంచుని ఒకడు జోలుధలే బజాయిచ్చాడు. అందరూ చప్పట్లుకొట్టారు గడమీదెక్కిన దొమ్మరపాని—ముయ్యిన కిందకి దూకింది. తన గుండెలు అదిరిపోయినయ్ అది గడ మీంచి జారిపడిపోతాంది గావల్లు నుకుని “అనెనెనె!” అని అరిశాడు కూడా. ఆ మొగాళ్ళిద్దరూ పెద్ద దుప్పటి గుడ్డని, చెగ్గో యేవునా బట్టుకుంటే—దాంట్లోకి

దూకిందా ఆడది. పడిందల్లా లేక నవ్వుతా దడ్డాలు పెట్టిందందరికీ. కాని దయర్యా నికే మెచ్చుకొని, తను—ఆ మొగాడిలి “ఆ జోజేపల్లె కనిపించే, నాలుగు దూలాల పెంకుటింటికెల్లీ—నే జెప్పానని జెప్పి, కుంచె దొడ్డు చెచ్చుకోరా” అని చెప్పేశాడు ఇక — నాగలిగుర్తు కొచ్చి చూస్తే, గిత్తలు చెట్టుకింద నుంచుని నెమరే తున్నయ్.

తను చకచకా యెల్లి ఆటిని దొంకక మలిపాడు ఆ రామలచ్చుల్ని తలచు కుంటే—అయి తేసిన పెత్తీ పని, వుప్పజే, తన కళ్ళెముందు మల్లీ బరుగుతాంపట్టె వుంటంది. ఇగ్గూల మట్టా కియ్యాల దొంకం పెల్లంపే ఎం జరిగింది? దొంకకి రొంతు పక్కలా వున్న తోటల్లో మామిడిపూత, బిడిమామిడి కొయల దొర రంగూ తననీ, రామలచ్చుల దీటునీ జాళి మెచ్చుకుంటా ధట్టుగున్నయ్. తను ములు

మొత్తకనేల

గ్రామంలో రొంగు జీడిమామిడికాయలు రాల్చి, ఏరి, నోట్లో యేసుకుని, సప్తరిచ్చి, రసం మింగి, పిప్పి పూశేకాదు. అంతం దంగా వుంటే పళ్ళు, యింత వసగా వుంటయ్యేటా అనిపించింది ఈలోపల గిత్తలు ఖజేరావ్ గా నిలిశిపోయినయ్. తను అదిలించినా కదలేదు ముట్టె యెనక్కిదిసి “మాకేమీ పెట్టజేం” అన్నట్టు జూశినయ్ పిల్లలు మారాంత తేలివట్టు “జేం — —” అన్నయ్.

తన కాటి మాటలైలును గనక—దొంక పక్కన కోరడిమీద పెరిగిన గడ్డి కాస్త పీకి, రొంటికి పెట్టాడు. అయి న ముల్లా తోట్లాడి నడిశినయ్. అక్కడ కొలేరిక్కి, పగ్గం పన్ని, దున్నటూని కమర్చి, యెన క్కెల్లి, మేడిబట్టి అదిలించేసరికి—పొద్దుట దున్ని వొదిలిన కొండలాకి దిగి, కొత్త చాలుకు తిరిగినయ్. ఆ గి తలతో ఎంతవని

జీసినా శేషిస్తే వుండేకాదు. మిళి మనుసులోని మాటలన్నీ గెయించినట్టు, పగ్గపు సైగలకే కొండ కలిపేయ్.

ఈయేడు సుఖరాతికి ముందలే భువ్వు నూరిపిళ్ళుముగిం చెయ్యాలనే పట్టుడలతో భీమయ్య యీతోట దున్నటం అవిచ్చాడు మరి—పండక్కి ముందే మానూలైపోతేగాని, అత్తారెంటికెల్ల పదిరోజులుంటాకి యీలుండ దనుకున్నాడు గావల్లు—పిచ్చి సన్నాళి! కోతలు కొం గానే పెరటి కొడ్టిలో సుంటలు పూడనాలిసాచ్చిందిగాని—లేక పోతే కిడిమివ పండక్కి యీ తోట దున్నాలింది. ఇరవైరోజు లాలిశ్యమయ్యే సరికి, యీ బుడకనేలా గిడసజారింది చాలు లోతుగా బడితేనేగాని పదును కొచ్చేటట్టు కనబడలేదు

ఎడంచేత్తో మేడి అదింపటి “జేం” అని ఎడ్డ నదిలిచ్చాడు. గిత్తలు అగ్రలొంచి

బలంగా పట్టి లాగినయ్. చాలు బాగా, పాతికపై చిల్ల లోతుగా, పరపరా తెగు తొంది. ముక్కుకు మాటిగా, యేలేడు వొంకన్నా లేకండా అద్దరికి ఎల్లింది. ఇక నాలుగు చాళ్ళతో యీ కొండ కలిశిపో తంది గవక కొత్త కొండ యేలేనేగాని ఎదు తిరిగే యీలుండదు. గిత్తలు ముందు కోరడి మీద ముందు కాళ్ళే కేట్టు ఎగదోలి, దాపడిదాని పగ్గం లాగి, యెలపడదాన్ని “అహాయ్ అహాయ్” అని అది లిచ్చాడు అది కోరడి అంచునే తిరిగి, నాలుగు బారలు నడికే తరికి; మర్ల దాపడి దాని పగ్గం లాగి, యెలపడదాన్ని అది లిచ్చాడు అది కొత్త కొండకి తిరిగింది. దాపడిదాని పగ్గం వొదిలేకి, “ఛా ఛా .. అహాయ్” అని రొంటిపి అదిలించి మేడి అదింపట్టాడు. కొత్తకొండ కిందటి దాని కంటే బాగా తెగుతొంది. నాగలిరుంప,

“దూ దూ బసవన్నా!”

శ్రీ పి. వి. యస్. ఆర్. శోకుల్లు

పెద్ద కాలవలో పడవనుక్కొని లాగా నడుతుంది.

దాని శిగ దరగా—కొండ సగ బడి యెల్లె తలికి, వాగలిదుంప గతుక్కున యేడి కొలకంటా దిగడిపోయింది. ఛవ—మెదక నేల!! మేడి అందమందా భూమిదగ్గర కల్లి పోయి నట్టయింది. గిత్తులు అగ్రలొంచి, అంత మెదు లాగిపారెయ్యాలనే పట్టు బట్టినయ్. తనే, అంతవనెందుకని “హూ! హూ...హూ! హూ!” మని ఆపాడు. ములు గగర మొదల, దుంపమీదటివ మెండు పెక్కుని పక్కకి నెట్టి, మేడిని బలంగా పట్టి, వాగలంతో ఎత్తి పక్కని చెట్లాడు. ఈ నేల కాస్త బలమై, ములుమూడా వోవలేదని, మేడి అలాగా పట్టి-గిత్తుది లిచ్చాడు. మట్టి కొండ కలిపాడు.

బొద్దింకా బారెడుందనగా చిట్టా చ్చింది. చేబుట్టనిండా బంతిపూలు కోసు కుని, “సంపెంగపూలు కోసియ్యవంటే నాన్నా?” అని అడిగింది. “ఎల్లెప్పడు కోసిత్తాగానీ, దొంగపుచెగిర మాచో చిట్టి” అని తను చెప్పాడు. కాని, అది ఎల్లకుండా నాగలెంబడే నడుస్తా— “మల్లయ్యగారి తోట్లోకి మల్లే, మన తోట్లో మామిడికెట్లు రేవేంవాన్నా” అని అడిగింది తను— “మనలయ్యయిపోతే అప్పుడప్పుడూ కొత్తేశాం మనతోట్లో కెట్లు...మట్టి కాలం బాగుంటే వచ్చేయేడు అంటున్నా చెప్పియ్యాలి!” అని చెప్పాడు.

చిట్టి నోరెప్పుడూ ఏదో ఒకటి అడుగుతో వుండాలిందే. అడేమిటి, యిడేమిటి అని దుంపచెంపుతుంది. “ఇప్పుడింటుట్టో ఏం జల్లుతేరే?” అని అడిగింది. “గొడ్డ

కీయేడు జనుమన్నా జల్లలేదు. ఉలవ కాడన్నా వుంటేగాని గొడ్డు చిత్రక్కుండా వుండవు...కనుంపండ్ గల్లాక ఉలవలే జల్లాల్సి” అని తను చెప్పాడు...కొండ కలి శాక ఎడవిప్పి, రంమలమృత్తి దొంగవులో నీల్లెట్టుకు రమ్మని చిట్టికి పురమాయించి, తను వాగలి? కోటేరేశాడు. గిత్తులు నీరు దాగొచ్చి, కాడికింద కాశినయ్. వాటికి కాడితొమ్మగట్టి, పడమటి కోరడిమీద గరి కుంటే అటుదాలి—తను సంపెంగ చెట్టు కొడి కలాడు.

దాన్ని తన పెళ్ళివ్వడెప్పుడో అంటు తెచ్చి నాటాడు తన బాబు...ఈ మట్టు పక్కలూళ్ళలో యింకెక్కడా సంపెంగ చెట్టు లేదు. ఇద్దెనా రోజుకు రొండ్లో మాడో పూలు యిచ్చుతుంది. అయితే మాత్రమేం, పైరగాలి కాడివాసన పూళ్ళో కూడా పావుతుంది. అంత మనాసనగల పూలు గనక నే ఆ చెట్టుకొడ నాగుబాముల పుట్టవుంది. అందుకనే యెవరూ ఆ చెట్టు పాయలకి యెల్లరు. తనకు మాత్రం నదురూ లేదురూలేదు. నాలుగయిదు దఫాలు ఆ నల్లతామూ, తెల్లతామూ కనపడినయ్ గాని— ఆటిని మాడగానే తను తలగుడ్డతీసి, రొండు చేతులూ యెత్తి “నాగుమయ్యలూ, మీ బిడ్డలం—రచ్చించాలి...చయితి, చయితికి మీ పుట్టలో పాలోతాం” అని దణ్ణం పెట్టేవాడు, అయి—గర్భవ బడే మూరయ్య తిండికి—పడగలిప్పి దణ్ణాలు పెట్టి, నల్లగా కలుగుల్లో యెల్లిపోయేయి. అందు కనే తన కంత బక్తి—అయంటే.

ఆకులో రంగు కలిశిపోయిందే సంపెంగ పూలు కనుక్కొంటం మా చెడకమ్మ.

అయినా తన కలవాటే గనక యిచ్చు నాలుగు పూలు కోశాడు...ఇంకా లేవడ కిచ్చే పూలు నాలుక్కొనిపించినయ్. తెనీ పండకిక్కు కూతుళ్ళిద్దరూ పెట్టుకుంటాన్నే, రేపు కోసుకల్లాం అని అట్టి నోడి లేశాడు...ఆటినింకవట్టు కోస్తానా?!

తనింటో వాళ్ళింకా ఏముక్కాడో పెద్ద పండగ జేసుకుంటారా? కొంప గుడ్డ మైనాక—పూలూ, పండిగలూ ఎవరి క్కావాలి—ఏడుపులూ, మొన్నకోర్కూ నేనే!?! అప్పుడుదాకా అంతా ఎంతో కుశోలుగా వుండగా—ఆగితోట్లోనే యింత అభాసు జరగటం తలుసుకుంటే గుండె తెగవైపోతాంది...బొడ్డుకాణంపై ఉడుగు తాంది దిగులు...వొల్లంతో నడకటి పోతాంటే తనని తనే మానుకున్నాడు.

తనకి సొక్కా యేమిటనే అలవాటే లేదు. వల్లెవాటు పంచి సగం సగం తిడికి పోయింది—తన కళ్ళెదుర్కొని కారే నీళ్ళ గ్గావల్లు. అసలే సంకుర్కాతి చిటి; నెత్తి మీది రాయకుల్నించి మంచుశినులు పడతండాయ్. వక్కంటే పొగిపోతాంబి పొలిమేర కాలవమించి చలి నాలాత్తాంది. పెవావోనికి అంచులగిరి గావల్లు కీళ్ళు గలగలాడ తన్నయ్. అద్దరిమంది తుమ్మతి బీట్లో గుడ్డగుబ లగుల్లేయ్. ఇట్లు పొలాలమీద సక్కలగోడ, మట్టూ బుయ్యల రంగా వుంది...ఇలకోర్కూ, కీనురామ్మ తెరిపిలేకండా వాగుతాందయ్. పానూ రులో గావల్లు—అప్పుడే కొంపకొల్ల బజనముటా మెలుకొలుప్పొటలు మొదలెట్టాడు.

తేనెంత వొంటిగావుండా సగం చయి

మెతక నేల

రగ్ధంగా వుండేది కేతిలో కర్ర. చలికి కేతులు కొంకర్లువోయి గావల్లు. అకర్ర జారి కింద బడిపోయింది. దాన్నందుకుని గట్టిగా పుచ్చుకుని, రాయశెట్టు మొదలైన నుక్కాకున్నాడు. గుండెల్లో బాప గారతొండట్లుగా వుంది... ఏం జేయ్యాలో తోనట్లంటే... ఎంతసేపూ... సందకాడ బరిగిన అభానుసంగతే గుండెల్లో కల తేల్తాంది. బరిగినియ్యన్నీ తన కళ్ళిముందు నీనినూబొమ్మలకిమలే జరిగిపోతొండట్లు అవుతొంది... కూశేపు — నిజంగా యీ అభానుసంత జరిగిందా, లేకపోతే కలగంట బావా అనుకున్నాడు... ఇప్పుడే చలి; పొలిపేరదగిర బుయ్యారమా, మినుకు మినుకుమనే నుక్కలూ; యీ రాయశెట్టు కింద తను ఒంటిగా కూకొలుమా — యియ్యన్నీ జరిగిన యిశేఖలు, కల్లో గాదని అనిపించింది.

జరిగినియ్యన్నీ అబద్ధమయితే — తనిట్లా,

యిల్లిడికి, ఒంటికిగా, యిక్కడెందు కుండేవోదూ? జరిగిన అభానుకు యింట్లో పొడి, గొల్లుమని యేదుతొంటే, గుండెల్లో రెవల్వోలె యెయ్యట్టి చేపనట్లయి, కుడితిలో బడనిలికలాగా అయిపోయి, పడిబజార్లో మానబంగమయినట్లనిపించి — అవకాశ చేతి కర్రబుచ్చుకుని, చెప్పలన్నా తోడుకోక్కడా, కాళ్ళు వడిశినట్లు వొచ్చేవాడు గందా-తను!!

తనెం పాపంజేశాడని యింత జరిగిందీ? వీవాడూ ఒకళ్ళు సున్న పాకుతోడింకన్నా తను అశి వడలేదే? పరాయాళ్ళ గడ్డిపర కన్నా తన కంటుకుంటే 'యిసం' అను కునేవాడే! తన కన్న దాంటోడి ఒకళ్ళ కింత బెట్టాడేగాని — ఒకళ్ళకి చెయి బాపి యెరగడే... మరి, ఆ బగమంతు డెందు కట్టా తన నభానుజేశాడూ? ఏ మొక్కులూ శిల్లించకుండా దిగడ్డతేదే తను! ఆఖరికి — గబాడే గబి యానినప్పగుకూడా, యింటి

దానితో-గంగానమ్మకల్లికి-చడ్డి పోరణం పెట్టిచ్చాడే!

తనది యానమెత్తు గోసం లేకపోయినా- ఆ శంకరయ్య కెందు కింతకచ్చి? తనోకరి జోలికీ, సొంటికీ పోయేవాడుకొడుగందా; వూళ్ళో ఎవరే గొడవలుపడ్డా, తను జోక్యం పుచ్చుకునేవాడు కొడు గందా; అయినా, ఆ ముటాలోని తననూద యింత పాప బృంధి తోలొల్పిన ఇరుగు రేమొచ్చిందీ? తను ఎదర ముటావాడా అంటే — తను ఏ ముటా యిశేఖలోనూ ఏలుబెట్టి యెరగ డయ్యె!!

అమాటే తను శంకరయ్య సడిగాడు కూడాను. అడిగితే, అయిన "అందుకే నే నోయ్... గోడమిదిపిలి వాటం గావుండేవాళ్ళంటే నాడు మంట" అన్నాడు — ముకం ఆమదం తాగి నాడికిమలే పెట్టి. ఆయన శెప్పించేమిటో తనకి తెలికేవలెదు. శంక రయ్యంటే పదువుకున్నోడూ; పెదముటా రీడేయో గనక, అనేక తికమక లెట్టేమటా లొచ్చునుగాని — యాదలొళ్ళి సంతకం బెట్టటం మాత్రమే అల్పిన తనకేం బయ్యె!!

ఇదవమంటే పానుకోకపం, కరవ మంటే కప్పకోకపం గనకా;—తన మన్ను తను పినుక్కుని, తన బతుకు తను బతికాలి గాని, ఒకరితో కలుసుటా తన కెందు గనీ; — తను ఏముటాలోనూ జేరలేదు. దాని శిగదరగా—అది తిప్పేనా? ... తిప్పే నన్నట్లు మాట్లాడా జేమిటి శంకరయ్య? తను ఏ ముటాలోనూ జేరకుండా, తన మావాన తను బదుకుతుండొక్కేనా — యింతటి అభానుపాలుజేసిందీ?

పుత్తివున్నేనికే యింత అన్నేయమా? తనేమన్నా తెచ్చుకున్నాడా, తిన్నాడా- ఆ జోగయ్యదగిర? ఏమీ యెర గడు. మేననామ యెంకటపతి, పెద్దకొడుకు సత్రం పెళ్ళికి—ఆ జోగయ్యదగిర రొండొంద లప్పజేకి నోలు రాశాడు. అది కల్లగట్ట లేక మల్లి మూడేళ్ళకి — కుంటపాలం కుదవ బెట్టాడు. ఆ కుదవ దత్త వేణుదాగవాల్లు తను సంతకం జేశాడు—అందుకా, యింత పాపం!

అప్పుచచ్చుకున్న యెంకటిపతిమామ, తీరచకుండా చల్లెవూత్రం — పెళ్ళికేసు కున్న సత్తిగాడు తీరసాదూ? ... పెగా పొలమా, పుట్టా మెనేరు పిల్లలపేరూ, పెళ్ళాంటేదూ బెట్టి కొల్లారజాపాడంట- నామాకి యెదవంటూ, యెదవ!!.....

మా వాతాదార్లకు, శ్రేయోభిలాషులకు, మామృదయపూర్వకమైన సంకాంతి అభినందనములు నంహోషముతో అందజేయుచున్నాము!

పోటో మార్కు పరిమళ వక్ర పొడి మంచి వాసనలతో తయారుచేసినది.

చాలా శ్రేష్ఠమైనది.

16 తులములు గల ప్యాకెట్టులోను ఒక మణును గల టిన్నులు లూజా గను చాలా అనుకూలమైన ధరలతో F. O. R. మదరాసు డెలివరికి సప్లయ చేయగలము. పర్లాకిమిడి, రాజమండ్రి, విజయనగరం, విశాఖపట్నం, అనకా పల్లి యొక్క అనేకమైన చోట్లలో చాలా ప్రసిద్ధి జేచినది. ఇంకొ చక్కలు అనేకమైన రకములు చాలా ధరసమైనధరలకు పంపగలము.

A. సుబ్రాయలు శెట్టి & సన్స్

132, ఆదియవ వాయక్ వీధి, జి. టి. మద్రాసు.

టెలిగ్రాఫ్: "SUPERIOR" టెలిఫోన్: 4764.

అయితే; ఆడు కాళ్ళారాపిలే-మదిన తన మీద అమృతేసి, అభాసుపానుజెయ్యడ మేంబసబూ అంటే?

తనేమా, మామ బాకేవుంది నిజం గందా అనే దీమాతో సంతకం జెడితే - అది ఆమీ పత్తరం అంటారేంటి? తనతో ఆయాల జోగయ్యటాగని తెప్పనేలేదు. సాచ్చి సంతకం గందా అనుకున్నాడు తను..... అంతేగాని, ఆమీవుంటానికి తనకేం జరుగురూ?...ఒకేల ఆమీప త్రరమయిలేమట్టుకు ఆళ్ళెళ్ళో తెచ్చుకుత్తన్నందుకు-తనమీద వొనూలేనుకోమని ఆ జడిజీగోరుమాత్రం ఎట్లా నాయం జెప్పాడూ? ఇదేం నాయం- అన్నేయంగానీ?

ఆ జోగయ్యగా దొచ్చినా, నాలుగు జాడించేవాడు తను. ఆడిపత్తరం యీ శంకరయ్య ఆడరేయించుకున్నాడంట - అందుకని మాటమా త్రరమన్నా తెప్పకండా, తెయ్యకండా- జబుతువోరంటుట్టుకురావట మా? తోటిరైతునని, ఒక్కసారన్నా, యిదీ సంగతని, కబురన్నా పెడితే యేంబోయిందీతంది? సన్నేదో తలగొట్టి, మొలవేదూ మనే శంకరయ్యటా అమీనాతో కూడా రొచ్చాడు... పెద్దపండగేల-అల్లుడింటో వుండగా - నన్నింట అభాను చెయటానికి, జేసిన తప్పేం జచ్చిందో-బొత్తిగా తెలివిడి కావటంలేదు.

తేలుకుకుంటే ఎందుకన్నా మంచిదని ఎన్నిసార్లడిగానా - “మరేం బనుకున్నావ్ రంగయ్య!...శంకరయ్యంటే మాట లేననుకున్నావ్ గా! హు...అందుకేగా, నా పార్టీలో జేరమని ఎన్నిసార్లు కబురంపినా జేరలేదూ?” అని తొక్కాయించాడు - శంకరయ్య. తను “నా కీముటా లెందుకండీ... నేను మీ ఎదిరి ముటాలోకూడా జేరలేదుగా..... నేనే దోసమూ ఎరగ నే” అని కలకటేరుకి మనవి తేసుకున్నట్టు చెప్పాడు.

శంకరయ్య: “ఏమీ యెరగవేం? రెండా వుల మాడలాగా యింతకాలమూ కలాయించావుగాని - మొన్న పంచాయితీ బోర్డు ఎత్తనలో చేతు లెవరి కత్తావో నాకు తెలవదనుకున్నావా? అంతమంది జనంలో నువ్వు గుర్తుండవు లెమ్మనుకునేగా - చిన్న పార్టీవాళ్ళకే చెయ్యి తిండి? ఇంకేం వాళ్ళెట్లా అద్దపడతారో చూస్తాను.” అని మీసాలు దువ్వాడు... తను “మా బజార్లో పెద్దతలకాయ గనక, రాజయ్యకే చెయ్యి త్తాను... అదీ తప్పే నా?” అన్నాడు. శంకరయ్య “తప్పా, తప్పన్నారా? నా ఎదిరి పార్టీకి జిటిచ్చినవాళ్ళంతా నాకు విరోధులే..... ఒక్కొక్క శృంగే శంకరగిరి మాన్యాలు పట్టించకపోతే నాపేరు శంకరయ్యే కాదు” అని రంక వేశాడు.

ఛా... తనకేమిటి, యిరోదా లేమిటి? ఒక గట్టు తగదా, పుట్ట తగదా, వోరసు ల్లగాదా, ఏమీ లేదయ్యో? అన్నేయంగా, తనని ఏమీ యిశారించకుండా నే, జడిజీగారు యిటా అమీనా నెందుకు పంపారో అంతేకంటే అంతుపట్టలేదు. అందుకే, అమీనానడిగితే - “మీకు తెలవక పోవట మేమిటండోయ్..... ఈ సమస్య చూడండి - మూడుసార్లు తిరగ్గొడితే, మీ తలపు కంటిచ్చి వొచ్చినట్టు సర్టిఫికేట్ చూడండి” అని నాలుగైదు కాయితాలు నూపిచ్చాడు. “అయ్యో రామా, నేనే

సమనూ ఎరగ నే - నాదగ్గర కెవరోచ్చారో పెమాణం చెయ్యమండి” అన్నాడు తను. శంకరయ్యపక్కనున్న మునసబు “నువ్వు సమస్త తీసుకోనని బుక్కాయీ చేస్తే - నేనా సర్టిఫికేట్ రాశింది” అని కిసుక్కునవ్వాడు. “రామ, రామ, యింత అబద్ధాలా మునసబు గారూ? పిల్లలు గలోట్టి, నే నేనాడూ ఏసమస్తా నూడలేదే” అని తను లబలబా మొత్తుకుంటే - “ఈ నాటకాల కేం లెండి - ముందు గి తల్లి ప్రించండి అమీనాగారూ” అని శంకరయ్య గదిమాడు.

లేనిబాకేని వొ నూలు జేసేందుకు - యింతమందీ కుమ్మక్కలు, పాపాని కొడి గట్టినప్పడు తనం జెయ్యగలదు? దొడ్లో పుట్టి పెరిగి, తన యెవనాయానికేగాక - బాడిగతోలికూడా సంపాదించి పెడతాండ గి తల్లి జబుతుజేతే తమ గతేంగానూ? “మా పేజాలకంటే యెక్కువైన రామ లమ్మల్ని వొదిలి పెట్టండి - రొండు రోజులు గడువిస్తే - తలన్నా తాకట్టు బెట్టి తెచ్చి మీ డబ్బు గడతాను” అని ఎంత బలిమాలినా యిన్నారా? ఆఫనాన, నాలుగొందలపై చిల్లా కక్కమన్నారు. కొల్లొడ్డల్లోయి తిండికి, జీతాలకీ రొండు పుట్టటి పెట్టుకుని - మిగిలియ్యమ్మి చిన్నపిల్ల పెళ్ళిక జేసిన అప్పు తీర్చినయ్యో. ఉన్నగింజలన్నీ అమ్మి తేనేగాని యీ అన్నేయపు బాకీ తీరదయ్యో. పోనీ, నలుగురోనూ నగుబాటా కాకుండా. అబ్బో సబ్బో జేసి తెచ్చి కడదామంటే - బోగిపండగనా డెవ రప్ప పెడతారూ? అందుకే కనుంపండగలేదాకా ఆగితే, డికిలిబాకీ యావత్తూ, అచ్చర గుద్దిగా తెచ్చికడతానని ఎంత ఏడుకున్నా - శంక

సట్టు వడలేదు. పాపి యీ గుంపు శింపులు పడతాం... జెయ్యగారి అల్లుడొచ్చి రెంల పలకి తీశి కల్లాడు... అత నెంబడి పక్క బజారులోకై రాజయ్య, పాతికమంది సామూ (45-వ పేజీ చూడండి)

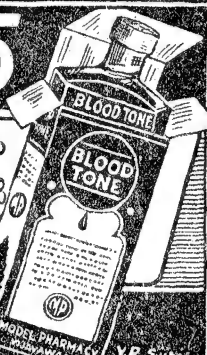

బ్లడ్ టోన్

రక్తమును శుద్ధిచేసి
సరములకు బలమునిచ్చి
ఆరోగ్యమును వృద్ధి చేయు
టానిక్

మోడల్ ఫార్మసీ

విజయవాడ

పూరిగె నక్కలు

శరభయ్య - కాంతమ్మ

పోతరాజు - ప్రభావతి

(శరభయ్య ఇలు. కాంతమ్మ హాలులో వెనక్కి తిరిగి ఖాళీపేట్లు తీస్తుంటుంది. ప్రవేశం శరభయ్య ముందునుంచి)

శ: (ఉస్సురంటూ గుమ్మంలోంచే) పిల్ల లేరి. అంతా ఏమయినారూ.

కాం: పెద్దపిల్ల లిద్దరూ నీళ్ళు చేరేస్తున్నారు. పిల్లలు బడిలోంచి రాలేదు.

శ: (దగ్గరికి వచ్చి కాళీపేట్లు చూసి చిరాకుగా) మింగ మెతుకులు లేవు మీసాలకి సం పెంగ నూనెలట. తింటానికే నాస్తి అయితే చిరుతిండు కూడానా.

కాం: (వనక్కి తిరిగి) అమ్మాయిని చూద్దానికి వచ్చారండీ?

శ: అలాగా! మరి నాకు కబురంపావు కానీమే?

కాం: వాళ్ళు అద్దంటుగా ఏదో పని మీద వచ్చారట. అరగంటలోనే పిల్లను చూసి వెళ్ళిపోయారు.

శ: ఎంతమంది వచ్చారే?

కాం: పెళ్ళికొడుకు, అతని పినతండ్రి, మన పోతరాజు.

శ: పిల్లా డోలగున్నాడు?

కాం: నితేపంలాగున్నాడు. బాగా బదువుకున్నాడట. కొద్దో గొప్పో ఉన్న వాళ్ళేట. పిల్ల మంచివంగడంలో పుట్టిందీ, అందమైనదీ అయితే, కట్నాలూ కానుకలూ విషయాల్లో అంత పట్టంపులుండవట.

శ: వెళ్ళేటప్పుడేమన్నా చెప్పారా.

కాం: లేదండీ. అన్ని సంగతులూ పోతరాజుగారితో కబురంపుతారట.

శ: (ఉస్సురంటూ కుర్చీమీద కూర్చుని) ఏం కబురో ఏమో. 4 ఏళ్ళనుంచి రెండో దానికి సంబంధాలు చూస్తున్నాం. ప్రతి వాళ్ళూ వచ్చి మేసి పోవడమే కాని "ఊ" అని పోయారు. వచ్చే 80 రూకల్లో ఈ మాపుల గుడ్డాలన్నీ మేపడానికే సగం అయిపోతున్నది.

కాం: పూర్వమే నయమండీ. కతికిలే అతికదని ఏదీ ముట్టుకునేవారు కాదు.

శ: ఇంతకీ పిల్ల నచ్చిందా...

కాం: నచ్చుకేం చెప్తుంది. బంగారపు బొమ్మలాంటిది దానికేం లోటూ.

శ: (నిట్టార్చి) డబ్బు లోపే పెద్ద లోటు. అదీ ఉంటే కన్ను సొట్టయినా,

కాలు సొట్టయినా, అప్పరసలూ ఆణి ముత్యాలూలా కనిపిస్తారు వాళ్ళ కళ్ళకి.

కాం: అందరూ డబ్బుకే ఆకపడితే మీదపిల్లలకి పెళ్ళి తేలాగవుతాయి.

శ: అవకపోతే కన్నవాళ్ళకి కష్టం కాని పెళ్ళి మాపులవాళ్ళకేం సప్తం.

కాం: ముండా మాపులులే. కూర్చోపెట్టి నిలబెట్టి, నడిపించి, పాడించి మాట్లాడించి, అడ్డమైన పరీక్షలూ చేసి ఉన్నంత సేపూ దాన్ని నానాచారానా పేట్టేస్తారు గదా. మాకాలం నాడు ఈ సోద్యాలెరగం.

శ: (నవ్వి) ఎరుగుంటే నీలాంటి వాళ్ళకి పెళ్ళయేదా?

కాం: (కోపంతో) అనే వాళ్ళు ముందు వాళ్ళు అందచందాలు ఎన్నుకుని మరి అంటే మంచిది.

శ: భూబాలు తడుముకుంటా వెండుకే. అయినా నీ వన్న మాట నిజమేలే. మాపుల కొచ్చేవాళ్ళు ముందు వాళ్ళ అందచందాలూ తాహతులూ, ఎన్నుకుని పిల్లల్ని శిల్పపరీక్ష చేస్తే బాగుండేది. కూటికి గతిలేకపోయినా కోతులూగున్నా, కొండంత కోర్కెలతో పేలానికి నిలబడతా రీ పెండ్లికొడుకులు. ఎవడొక్కవ పాడితే వాడివైపు మొగ్గుతారు. ఇక మొదలు పిల్లనిచ్చినవాడికి తిరుక్షవరం. నలుగురాడపిల్లలన్న వాడి కొంప గుండమయినట్లే.

కాం: అలాగని చెయ్యకతప్పకుండా. వీదో గంతగితగబాంత.

శ: పెద్దపబోంతలూ నీవునూ—అలాగే ముత్యంలాంటిపిల్లకి ఏకాకానా తగనిలేక పెద్దవకిచ్చి అంటగట్టావు.

కాం: ఏం. మీ పిల్లకొక పిల్లజమిందా రునితెచ్చి కట్టకో వద్దన్నానా.

శ: (నిట్టార్చి) తల్లి లేనిది గదా, అందులో అందరిలో పెద్దదిగదా అని ఉన్న పిత్రార్థితం తెగనమ్మి ఊళ్ళు గాలించాను మంచి సమ్యంధంకోసం. ఎమ్. ఎ. అయితే 80 వేలూ, బియ్యం. అయితే 40, చివరికి నూలుపైసలూ రీ సాధ్యతవైన పక్షి

గాడిక్కుడా 10 వేలంటే ఎక్కడ తెచ్చేదీ?

కాం: ఈ రోజుల్లో చదువుకున్న వాళ్ళే మరి మండిపోతున్నారు.

శ: (ఫీతార్చంతో) హృదయనూ, సంస్కారనూ, మానవత్వనూ లేని వీళ్ళ చదువు కాల్యనా - పాపం. పెద్దదాని మొఖంమాస్తీ కడుపు చెరువై పోతుంది.

కాం: విధం చెడ్డా ఫలందక్కలేదాయ్. భగవంతుడికి ఎప్పుడు దయవస్తుందో.

శ: భగవంతుడు! ఉన్నాడాఅంట!

కాం: అయ్యో బాగుంది. దేవుడే లేక పోలే ఇంత ప్రపంచమూ ఎలానగుస్తుందీ.

శ: ఉంటే గింటే భగవంతుడిది ఒట్ట పక్షపాతబుద్ధి. మూలి గేనక్కలమీదే తాటే కాయలుపడేసి తిమానా చూస్తాడు. (ప్రకేశం పోతరాజు.)

పో: మూలి గేనక్క తెవగండోయి!

శ: ఇంకెవరు. ఆవిడొకనక్క. నొకటి. మిగతాపిలలు.

పో: బావ గారూ పరిహాసభోరణిలూ పడ్డారు.

శ: ఈ పరిహాసంపనక భగ్గనమండే హృదయం ఉంది.

పో: మనస్సు కుదుట పర్చుకోండి. కష్టాలు కలకాలం ఉంటాయా.

శ: మాయింట్లో కాపరముంటున్నట్లే ఉంది.

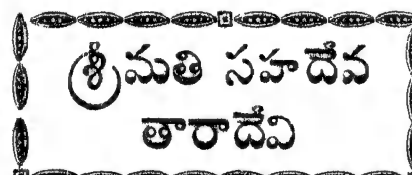
పో: చింతలేని మానవు డెక్కడున్నాడండీ. కాలం కర్కం కలిసి రావాలిగాని, అన్నీ సవ్యంగా సమకూడ కేంచేస్తాయి. ఏమిమోయి! చెల్లెమ్మో. ఇంతికి నా గొంలేమన్నా తడవడల్తుకున్నావా! అలాగే పొమ్మన్నావా. గొంతుక ఆర్పుక పోయేట్టు పెళ్ళివారితో వాదించినచ్చాను.

కాం: సంమ్యంధం తెలుచేసుకువస్తే నోటితోపాటు చేయికూడా తడుపుదుం గదా అన్నయ్యా.

పో: నీ సంగతి నేనెరగా అమ్మాయి.

శ: పోయి బావగార్ని కాఫీపట్టుకురావే, (కాంతమ్మ వెడుతుంది.) ఏమండీ ఇంతకీ మీరు వెళ్ళినపని కాయా పండా?

పో: ఏంచెప్పను బావగారూ. ముప్పాతికి మూడువినాలు పండేసమయంలో నడి మంత్రపువెధవల అడ్డుపుల్లవేశారు. పచ్చిగానే రాలిపోయింది.

“నాన్నా ! ఇప్పుడే చెబుతున్నా ! ఇకమీద పెళ్ళిచూపులవా ల్లోస్తే, నే చస్తే కనబడను.
నేను సంతలో గుత్తాన్నేంకాను అడ్డమైనవాళ్ళు పరీక్షించికొంటానికి.”

క: (నిట్టూర్చి) ఇదిమాధా వట్టిదేవా.
పో: మన రోజుల్లో నూరబద్దాలాడి
పెళ్ళిచేయాలనే వారు. ఇప్పుడు నూర
బద్దాలాడి పెళ్ళిపడగొట్టడమే చూస్తారు.
క: మా కర్కశి ఒకర్కశి ఏం లాభం.
పో: ఒక మాటడుగుతో ఏమనుకోరు
గదా.

క: అడుగండి దానికేం.
పో: మీ పెద్దమ్మాయి విషయం.
క: సరే కాసింది.
పో: ఏమీలేదు. మీరు ఆడపిల్లలు కల
వారు. నలుగురిలో నేరెత్తి.
క: (చురుకుగా) అంత అప్రతిష్టపని
మా అమ్మాయి ఏం చేసింది అంటు!
పో: మీ అమ్మాయిసంగతి నాకు తెలి

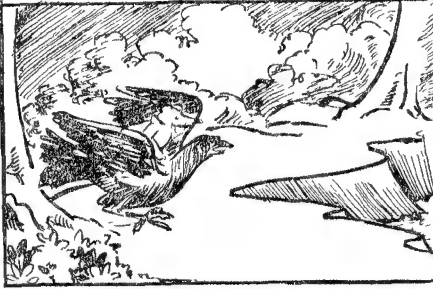
యందికాదు. కాని లోకులు కాకులందీ
బావగారు! కామలు.
క: ఊరి కాకులకోసం నావిడ్డను గద్ద
కప్పజెప్పమంటారా?
పో: మీ మంచికోసం మీ రెండోపిల్ల
పెళ్ళికోసం. పెద్దమ్మాయి కాపరానికి వెళ్ళక
ఏడ్చడమంచి ఇంట్లోపడి ఉండని నలుగు
రమ్మలక్కలూ, అయ్యవార్తూ ఒక్కటే
గుసగుస.
క: నాయంటి విషయం ఒకరికెందుకు?
పో: అలా అని ఊరుకుంటే బాగానే
ఉండేది. వచ్చిన ప్రతి పెళ్ళివారిలో పరి
శయం చేసుకుని ఈమాట కాస్తా ఊది
పోతున్నారాయ్.
క: (నిట్టూర్చి) నుం.

పో: పెద్దపిల్ల అలా ఇంటకూర్చున్న
ప్పుడు అరక్కం పంచుకుపుట్టిన రెండోది
మూత్రం కావరం మండిపెట్టి ఏడుస్తుందా
అని పందేహం కలిగించేట్లుగా—
క: పాపిష్టివెధవలు.
పో: కాదు మిత్ర, ఇందుకనే ఇన్నా
గ్నూ ఒక్కసమ్మంధం రైటు కాకపోతే.
ఇందుకనే ఇవ్వాలి ఏమీ పంజాంటి
సమ్మంధం తప్పింది. ఏదో మీమేలు కోరి
చెబుతున్నా. పెద్దమ్మాయిని అత్తవారింటికి
పంపకపోక—
క: ఎలా పంపేదయ్యా. కున్నంలో!
ఎమకలేకుండా విరగొడుకుంటేమా-కట్ట
గుడ్డ తినలిండి పెట్టక చంపుకుంటేనూ.
(60-వ పేజీ చూడండి)

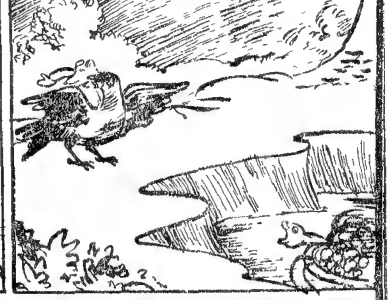
అడవిలోనుండి వచ్చే వాడు
మూపులైన నోకలను
మొలమలైన నోకలను
నానాగా చూడగానికెగిరి.

కలిపియ దినములకు కాకి
మందరుడను కూర్చున్నాడు
నివసించే కొలను చేరి
గట్టుమీద వ్రాలి నిలిచి.

ఎలుకను తన మూపులైన
ఎక్కించుకు వచ్చి, ఈ
కొకవరో తెలియక తా
పలు నోటిలోన దాగ

చొరబెట్టుకుని చెట్టు మీద
లోన చేర్చి అడవిలోను
దొంగలగా ఉండకా:-
“చెట్టుకా! మందరుడా!
ఇచ్చి పండ్ల విచ్చుట నిన్ను
మోసే నోకల మొదలైనాకు
ఒక నోకలను రావలెను.”

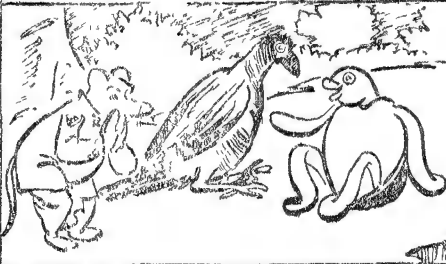
అని పలువగ మందరుడా
గొంతు గుర్తు పట్టినాడు
“ఒవో! అడవి పలకకుడా!
వచ్చి నోకలను నివసించు
ఎరుగక నోకలను
క్షమించుము నువ్వేమిదా!”

ఒకరి నొకరు కౌగలించి
కుతల ప్రకృతికములు
అయిన వెనుక చెట్టు నీడ
చేరి ఖాసీనుడారి

అంతవరకు చెట్టు మీద-లోన వున్న మొర
పునుడు-వెలికి వచ్చి తాపలుకు-నెమరేకరి
మోచెరిచి-చక్కనే కూర్చున్నాడు.

“అవునుగాని చెలికాడా!
వీరవరో చెప్పలేదు?”

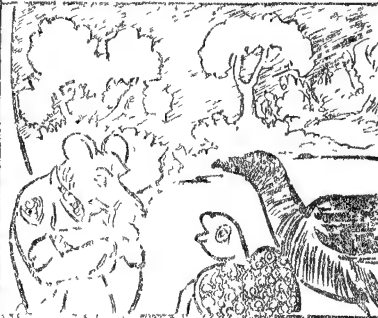
“ఈయన నాలోగానికే-తాదామన
నొప్పించుడు-గుణవంతుడు, శక్తి
వేత్త, - ఎంతవారికైన మనస్-
కే కములంబూయగదా!-ఈయ
నకూడామెదో-మనోవ్యాధి
పట్టుకుంది.-అందుకనే గాని
మోర్చి-కోసమటకు వచ్చితివి”

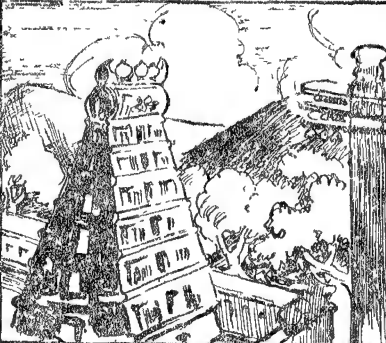
“మమేమో! ఇంత తెలిసి
ఇంత చురుకైన, బహుశాయన
ఈయనకూ దుష్కములా,
పంజరు అడుక్కోములు”

నిట్టుల్లా, అడుగుపెడుతు
నోకలను మొలమలైన
అనిగాధ చేస్తున్నాగి.

మహిళాపుర దక్షిణ దిశ
సొంపే దొక శివాలయము.

అదాపున నొక గుహలో
చూడకగ్గుడు అనియెడి
సర్పసంగి పరిత్యాగి
సుఖముగ నివసించువాడు

ప్రతిదినమూ జడదారీ
తుపాకాపురమునకు పోయి
బంటుడికి తిరిగి తిరిగి
బచ్చమెత్తుకొనేవాడు.

తనగా యింకా మిగిలిన
పదార్థాల నొక కుండలో
పెట్టి చేలుక కొయ్యకు తగి
వోరచి నిద్ర పోతువాడు.

అతడు నిద్రపోతుండగా
నెను తోట వలుకలతో
వెలికి వచ్చి పదార్థాలు
కడుపునిండు ఆరగించి
గర్జన తీస్తూ వాణ్ణి
బట్టకొన్నాణ్ణి గడువ...

దాచుకున్న పదార్థాలు
తినితినమూ మెచ్చు తినుట
కనిపెట్టిన సన్యాసి
తుమ్ము పట్టుకొనుటకన్న
పుటాయోలు చేసిచేసి
తినుగు చేంది పున్నాడు.

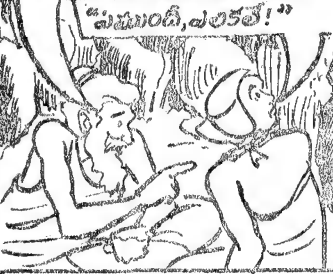
ఒకనాడూ గుహకు మరొక
సన్యాసి వచ్చినాడు.
అతనికి చూడకగడుడు
తను తచ్చిన భిక్షన్నము
పెట్టి సత్య రించినాడు.

అతిసమున రాత్రి పొడు- పోపు పరకు యిద్దరునూ
-వేదాంతపు చర్చలలో- మునిగి తలుతున్నాడు.-
జీవాత్మ, పరమాత్మ- సత్తు, చైతన్య, ఆనందం-
మున్నగు విషయాలు చర్చ-చెన్ను చూడకగడుడు-
మధ్య మధ్య మూర్ఛికాల-
నడతన్నూ పున్నాడు.

"పున్నకైవేకుండా
మూర్తము పొందాలంటే
కనుగొనవలసినదేమిటి?"

పరంకుగా యిచ్చిన యీ
సమాధాన మోతము తిని
మెత్తుకొని తుండవడను.

"వలుకలందువేమయ్య? - చాలు చాలు
కళ్ళిపెట్టు. - నేనేదో బ్రహ్మపదా - రక్షణ, గుర్తి
అడుగు తుండ- నువ్వేదో బేలుతావో? -
నాదారిన పోతున్నా..."

వదువదు, మవోవ్వా,
క్షమించండి హరహరే."

"ఈ వలుకల మూలంగా
మనసు మనసులోనలేదు.
తిరిగి తిరిగి తిమ్మకున్న
భిక్షన్నము కాళ్ళో యీ
వలుకలు తినిపెన్నున్నావి.

"జీవో! అదియో నోకత - సరేగాని ఈ
వలుకల - కన్నమెచట పుండోమరి? -
ఉండు ఉండు ఎక్కడదో. - తినుబండ
రాలవాస - హాస్య, స్మృతి, కమక కన్న -
మిక్కిలనే పుండయిండు. - చెనుకటి
కా బాపని బేలె - మనసుమా ఈ
రహస్యన్ను - వెంటనే భేదించవలెను."

జామ్మరిలు

వే రా త

“రాజ్యలక్ష్మి”

అనగా అనగా ‘ఆకలపురము’ను
అరు ఉన్నదొక చేతిలో
అట్టి ఊరిలో వట్టి లోభియగు
ఊరవై ఏమల అవ్వొక తె.

అన్నీ ఆమెకి ఉన్నవి ఆయితే
ఒకరోజున ఏం జరిగిందీ?
పక్క ఇంటిలో చక్కగవండే
గారెల వాసన వేసింది.

“పక్క ఇంటిలో పద్మాక్షికి ఈ
పక్క అవ్వ మరుపొస్తుందా?
ఆయితే గారెలు తప్పక తెచ్చును
కావున సిద్ధము కావలెన”ని

అవ్వ వెంటనే నెయ్యి కాచుకొని
గుమ్మము పక్కకు చేరినదీ
తలుపు ఓరగిల వేసి వెనుకనే
నేతి గిన్నెతో నిలచినదీ.

నిప్పులు ఆర్చిన చప్పుడు విని ‘ఏ
తెంచునామె’ అని అనుకొనెను.
అడుగో అడుగుల నవ్వడి అవునవు
నామే ఏమో అనుకొనెను.

నవ్వడి బాగా తగ్గిపోయినది
అవ్వకు కోపం వచ్చినది.
“కానిమ్మయితే కమ్మని గారెలు
అసలే తినన”ని అలిగెను అవ్వ.

తలుపులు తోసిన చప్పుడు కాగా
అవ్వకు ఆనందం కలిగి
మొహమాటంతో ముఖం
తిప్పకొని

ఆదిశ చూడక “అయ్యయ్యా!
బలేదానివే! గారె లెందుకూ!
సరిలే తెమ్మ”ని అటుచూడ

అయ్యో కుక్క!
అయ్యో నెయ్యి!
పరుల నామ్మకై ప్రాకులాడితే
ఉన్నది కాస్తా ఊడు సుమీ!

పా ప క ల

‘కవిరావు’

అమ్మనే కలగంటి
అర్థరాత్రమున,
అక్కయ్య బావ నా
కగుపించినారె

అక్కయ్య సిగ్గుడె
అబ్బాయి కలిగ
బాబుగాడే వాడు
బంగారు కొండ.

మక్కు మొగములు అన్ని
అక్కయ్యవేనె,
బుద్ధి బాబుడె వంట
బట్టినట్టుంది.

‘అత్తత్త తాత’యని
అంటాడె వాడు,
బావవలెనే వట్టి
బడాయిపిండె.

‘నన్నుగన్నాతండ్రి!
నారత్న!!’ మనుచు,
ప్రౌద్ధగూకులు అక్క
పొంగిపోతుండె

బావ మన ఊరునకు
బదిలియై వస్తే,
అక్కతో నేనవ్వ
డాడుకుంటానె?

విచిత్రవృత్తి

మూలం:- మార్క్ ట్వేన్

జరిగినకథ:- ఆస్ట్రేలియాలోని ఈ శిల్ప డార్స్ మా స్వగ్రామం. నా యాడు వాళ్ళే అయిన సెప్పీ, నికొలాస్ అనే మరీ ఇద్దరు బాలురతో కలిసి ఎప్పుడూ అడవుల్లో, కొండల్లో తిరిగేవాణి. ఒక రోజున మేము ఒక కొండమీద మా ఆస్ట్రేలియాలో కూర్చుని కొండగా ఒక కొత్తవృత్తి వచ్చాడు. తన పేరు సైతాను అనీ, తను దేవతననీ చెప్పాడు. మాకు చాలా వింతలు చేయించాడు. అతడు మాతో ఉన్నంతసేపూ మానవజాతిని నానాబాటలు తిట్టాడు. మానవులు తామేదో గొప్పవారమని అనుకుంటారుగాని నిజానికి వారిలో ఉన్న నైచ్యం ఇంకెక్కడా ఉండని అన్నాడు. చివరికి మాయమైపోయాడు. మావూళ్ళో ఫాదర్ పీటర్ అని ఒక మతగురువు ఉన్నాడు. ఆయన ఏ నేరమూ చేయకపోయినా, పదవినుండి తొలగించబడ్డాడు. ఆయనకి సహాయం చేద్దామనో, ఏమో సైతాను పదవిని వదిలించుకుంటే బంగారు నాణాలు ఆయనకి దొరికేట్లు చేశాడు. ఫాదర్ పీటర్ కు విరోధమైన ఒక జ్యోతిషుడు అడవిల్లో తన దగ్గరనుండి దొంగిలించబడిందని ఆరోపణచేశాడు. వెంటనే ఫాదర్ పీటర్ ను జైల్లో పడేశారు. ఆయన కుటుంబానికి సైతాను మళ్ళీ సహాయం చేశాడు. ఆ సహాయం ఎవరు చేస్తున్నారో తెలియక గ్రామస్థులు తికమకలు పడి ఫాదర్ పీటర్ కు యింకా బానిస సైతానుతో సంబంధమున్నదని అనుమానించారు. ఆసంగతి పరీక్ష చేయటానికి నిశ్చయించారు. కాని సైతాను మాకు చేసే వారిని కేసురించాడు తప్ప రహస్యం బయట పడనివ్వలేదు. ఒకసారి సైతాను నన్ను చైనా తీసుకు వెళ్ళాడు. మానవుడు తన జీవితానికి బానిస అనీ, తాను మానవునికి స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వగలననీ చెప్పాడు. నా స్నేహితుడైన నికొలాస్ ను జీవితం నుంచి విడుదల చేస్తానన్నాడు. అంటే అతడు చనిపోయేట్టు చేస్తాడని అర్థం.

8

ప్రకాశి ఎంతకీ నిద్ర పట్టలేదు: ప్రపంచమంతా చుట్టి వచ్చినందుకు, చైనాదేశం చూసి వచ్చినందుకు కలిగిన సంతోషంవల్ల కాదు. ఇంకొకప్పుడెప్పుడైనా అయితే ఆ సంతోషం వల్లనే నిద్ర పట్టక పోయి ఉండును. కాని ఇప్పుడు అది కారణం కాదు. నికొలాస్ కు పట్టమన్నగతి, తలుచుకున్న కొద్దీ గుండె బద్దలు చేస్తోంది. అడవుల్లో, కొండల్లో, పొలాల్లో మేము ఆడుకున్న ఆటలు, నదిమీద పడవ పికార్లు, శీతకాలం మంచుమీద పరిగెత్తటాలు, బళ్లొక పెడుతున్నామని ఇంట్లో చెప్పి, బలాదూరు తిరుగుటాలు,

అన్నీ జ్ఞాపకంవచ్చి కళ్లనీళ్లు తిరిగాయి. ఇంతవరకూ అతడు మా జీవితంలో భాగస్వామి. ఇప్పుడు తన బాగా ఖాళీచేసి వెళ్లిపోతాడు. అతన్ని క ఎప్పటికీ మూడలేము. రేపు అతన్ని కలుసుకున్నప్పుడు, అమాయకంగా నవ్వుతూ, తుట్లుతూ, కులానా కబుర్లు చెబుతూ నందడి చేస్తాడు. కాని అతని అమాయక ఆనందం చూసి నాకు కడుపు తరుక్కుపోతుంది. అతడి నెత్తిమీద నల్లటి రెక్క లాడిస్తూ మృత్యువు చుట్టూ ఎగురుతున్నట్టు కనిపిస్తూది. ఎల్లుండి, ఆవలెల్లుండి, అలా మిగిలిన కానిని రోజులూ తనకు మృత్యువు ఆనన్నమొదనే సంకేతాలేతరం లేకుండా, అడుతూ, పాడుతూ తిరుగుతాడు. అంతకంతకు పీక

అనువాదం: శ్రీ నందూరి రామమోహనరావు

★ విచిత్ర వ్యక్తి ★

టిలా మృత్యువు అతన్ని ఆవరిస్తోందని, నాకూ సెప్పీకి మాత్రమే మనస్సులో రాచవుండు సలపరిస్తూ వుంటుంది. పన్నెండు రోజులు—పన్నెండు రోజులు మాత్రమే; భయం వేస్తోంది తలుచుకుంటే.

క్రమంగా నేనూ, నికొలాస్ గడిపిన దినాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ముఖ్యంగా నేను ఆకతాయిత్వం కొద్దీ నికొలాస్ ను అన్యాయం చేసి ఏడిపించిన నందర్బాల్ ఎక్కువగా జ్ఞాపకం వచ్చాయి. ఇంక కొద్ది రోజుల్లో చనిపోబోతున్న నికొలాస్ ను ఆవిధంగా అన్యాయం చేసినందుకు ఎంతో సిగ్గు, విచారం కలిగి బాధ పడ్డాను.

ఒకసారి నికొలాస్ మాఫూల్లోవున్న పళ్ల దుకాణం యజమానికేదో చిన్న సహాయం చేసిపెట్టాడు. అందుకు ప్రతిఫలంగా ఆయజమాని ఒక ఆపిల్ పండు నికొలాస్ కు ఇచ్చాడు. ఆపండు చాలా పెద్దది. అంత పెద్దపండు సాధారణంగా దొరకదు. అది పట్టుకుని నికొలాస్ ఉత్సాహంగా గంతులువేస్తూ వస్తున్నాడు. దారిలో నేను ఎదురయ్యాను. మిత్రుణ్ణి అని నమ్మి నాకు పండు చూపించాడు. నేను హతాత్తుగా పండు

లాక్కుని తింటూ తింటూనే పారిపోయాను. నికొలాస్ నాపెంట బడి బతిమాలాడు తనపండు తన కిచ్చేయ్యి మని. నేను పండు అంతా తినేసి మధ్యలో మిగిలిన గట్టిభాగం అతనికిచ్చాను, నవ్వుతూ. అతడు కళ్ల నీళ్లు పెట్టుకుని 'ఆపండు మా చెల్లాయి కిద్దామను కున్నాను. ఇస్తే ఎంతో సంతోషపడేది' అనుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు. ఆముక్క నాకు బాణంలాగ గుచ్చు కుంది. అతని చెల్లెలు జబ్బుపడి లేచింది. ఆమెకు మంచి ఆపిల్ పండు ఇవ్వగలగటం అతనికెంతో గర్వ కారణమై ఉండేది. అతనికా అవకాశం లేకుండా చేసి నందుకు బాధ పడ్డాను. పైకి మాత్రం నిర్లక్ష్యంగా "ఏడిశావ్, పోరా" అన్నాను. నికొలాస్ సమాధాన మివ్వకుండా గాయపడిన చూపుతో ఇంటికిపోయాడు. ఆ గాయపడిన చూపు ఆతరవాత ఎన్నో వరకో నన్ను వెంటాడి బాధించింది. చివరకి ఆ సంఘటన మర్చిపోయాను. అప్పటికి మాకు తొమ్మిదేళ్లు. ఇప్పు డది మళ్లీ పైకివచ్చి వుండు సలిపినట్టు సలిపింది.

ఇంకోసారి బళ్లో నా సిరాబుడ్డి పడేసి నాలుగు కాపీ వున్నకాలనిండా ఒకకబోసి. ఖరాబు చేశాను.

సమృద్ధిగా నంజుగూడు కుటుంబ ఔషధములను వాడుడు.

నంజుగూడు పండ్లపాడి

శ్రీ. ఉప్పు ప్యాకెట్టు.

సకల పండ్లవ్యాధులను ఆపి, మానవ బా.ది.యల్. 61. నంజుగూడు పండ్లపాడి (డబ్బు)

శ్రీకర్ కస్తురి మాత్రలు పిల్లలకు, పెద్దలకు త్రేష్టమైన సంజీవి	కర్ణ (గోరోజన మాత్రలు) పురిపావలకు.	బాలక్స్ బిరేచన మాత్రలు పెద్దలకు పిల్లలకు
జ్వరెగ్ సకల జ్వరములకు	కాలరెక్స్ అతిసారము, కాలరాకు	జిన్ జిప్ జీర్ణవృద్ధికి, పుష్టకాంతిక

శ్రీలక్మను, బిల్వరలక్మను విశేష ముదుల జాబితాలకు వ్రాయండి.

పోత్ యేజెంటు, యునై టెడ్ కణ్ సరెజ్, 54, బందరుపీధి, మద్రాసు-1.
విజయవాడ (బ్రాంచి): 16/46, నాగేశ్వరరావు పంతులరోడ్డు, సత్యనారాయణపురము
మా అపూర్వమైన ఔషధముల జాబితాలకు వ్రాయండి.

Money's Model Letter-Writer And Business Correspondence

300 సమానాల ఉత్తరాలు 224 పేజీలు ధర రూ. 1-8-0. పోస్టేజీ 8 అ.

A. S. MONEY & CO., (A. P.)
14, Sambier Street, MADRAS-1.

* జీవితంలో నిరాశ! *

సరముల దౌర్బల్యంచేత కామెచ్చు, దాంపత్య సుఖంలేక నవ్వంసకత్తముచే జీవితంలో నిరాశ చెందిన వారికి నూతన దాంపత్య సుఖానందమిచ్చు అమోఘ పైపూత తైలము లామెడా అయిల్. వృద్ధులున్న వాడవచ్చు. వెల బుడ్డిరూ. 4/8. దండ్రా భాను అండ్ కో. 27, ఏ.ఐ. మదరాసు-1

మేషారికి తెలిస్తే యముడిలాగ దండిస్తారు. అది నికొలాస్ మీదికి తోనేసి నాకు పడవలసిన బెత్తం దెబ్బలు అతనికి తగిలేట్టు చేశాను.

నిరుడే ఇంకో అన్యాయం చేశాను. నాదగ్గర పెద్దగాలం ఒకటుంది. అది కొంచెం విరిగివుంది. అది నికొలాస్ కిచ్చి, బదులుగా మూడు మంచీ చిన్న చిన్నవి గాలాలు తీసుకున్నాను. నిల్లలో గాలం వేసే వెయ్యిగానే ఒక చేప చిక్కు కోవటం, అది గిలగిల కొట్టుకోవటంలో గాలం కర్ర పుటుక్కున విరిగిపోవటం జరిగింది. అతనికి తెలియదు నే నిచ్చింది విరిగిన గాలమేనని. నేను నా దగ్గర చిన్నగాలాల్లో ఒకటి ఇవ్వ జూపాను. కాని అతడు తీసుకోలేదు. “మనం గాలాలు మార్చుకునేట్టు ఒప్పందం చేసుకున్నాక మళ్ళీ నీగాలం తీసుకుంటానా?” అని నిరాకరించాడు.

ఇలాంటివే ఎన్నో సంఘటనలు జ్ఞాపకం వచ్చి మనస్సు కల్లోలితమై నిద్ర పట్టనేలేదు. బతికివున్న వాళ్ళకి మనం చేసిన అన్యాయాలకంటే చచ్చిపోయిన వాళ్ళకి చేసిన అన్యాయాలే ఎక్కువగా కలత పరుస్తాయి. నికొలాస్ బతికే వున్నప్పటికీ అతనికిచావు నమీపించిందని ఎరుగుదును గదా! అందుచేత నా కతడు మరణించిన వాళ్ళతో నమానమే. రాత్రి బాగా పొద్దుపోయింది. చెట్లతకులు శోకిస్తున్నట్టు రోద చేస్తున్నాయి. కిటికీ మీద మొత్తే వానచినుకులు ఈరోదకు తాళం వేస్తున్నాయి. నిద్ర పట్టలేదు.

తెల్లారగానే ముందు సెప్పీని చూడబోయాను. సైతాను చెప్పిందంతా అతనితో చెప్పాను. నది ఒడ్డున కూర్చున్నాం. అంతా విని సెప్పీ కొయ్య బారి నట్టు నిశ్చలంగా చూశాడు. పెదిమలు కదిలించాడు కాని మాటరాలేదు. క్రమంగా అతని ముఖం పాలి పోయింది. నెమ్మదిగా కన్నీళ్లు కారాయి. ముఖం తిప్పుకుని కొండలవైపు నడిచాడు. అతని బుజంమీద చెయ్యివేసి నేను కూడా నడిచాను. ఇద్దరం మాట్లాడ కుండా ఆలోచిస్తూ అడవులు, కొండలు అన్నీ తిరి

గాము. కొంతనేపటికి గుక్క తిప్పుకుని మాట్లాడ సాగాము. నికొలాస్ ను గురించే తప్ప మరొకమాట లేదు. సెప్పీ మధ్య మధ్య తనలో తను అనుకుంటు న్నట్టు—

“పన్నెండు రోజులు! ఉపయ! పన్నెండు రోజులు కూడా లేదు,” అనేవాడు.

ఈ పదకొండు రోజులూ నికొలాస్ తోనే కాలమంతా గడపాలను కున్నాం. వీలైనంత ఎక్కువ సేపు అతని సాన్నిధ్యం అనుభవించాలనుకున్నాం. ఆట్టే రోజులు లేపుగదా! అయినా పెంటనే నికొలాస్ వద్దకు వెళ్లటానికి మనసాప్పలేదు. చచ్చిపోయిన వాడి ప్రేతాన్ని కలుసుకోవాలన్నంత భయం కలిగింది. ఇంతలో ఒకచోట అకస్మాత్తుగా నికొలాస్ తటస్థ పడ్డాడు. దెయ్యాన్ని చూసినట్టు గుండె యల్లుమంది. అతడు మమ్మల్ని సంతోషంగా అరిచాడు:

“ఏరోయ్! ఇక్కడున్నారా? ఎంత పెదికినా కనబడలేదే? ఆ దేమిట్రా? ముహా లల్లా వున్నాయి. నే నేం దెయ్యాన్నను కున్నారా?”

మేము కుంగిపోయాము. అతని సంతోషం మాకు దుఃఖకరంగా వుంది. నికొలాస్ అప్పుడే సైతాన్ను చూసివచ్చాట్ట నేలమీద నిలవలేనంత పారవశ్యంలో వున్నాడు. నన్ను చైనా తీసుకెళ్లిన సంగతి సైతాను నికొలాస్ తో చెప్పాట్ట. తన్నుకూడా తీసుకువెళ్లమని నికొలాస్ బతిమాలాట్ట. త్వరలో తీసుకు వెడతానని సైతాను వాగ్దానం చేశాట్ట. చాలా దూరదేశం, అద్భుతమైన, సుందరమైన, వర్ణనాతీతమైన దేశం తీసుకువెడతా నన్నాట్ట. సెప్పీని, నన్ను కూడా తీసుకు వెడదామని నికొలాస్ అనగా “వద్దు వద్దు. వాళ్లనిప్పుడు కాదు, తరవా తెప్పడో, వాళ్లైదు వచ్చినప్పుడు తీసుకు వెడతా” నన్నాట్ట. సైతాను నేటికీ పదకొండో రోజున వస్తా నన్నాడనీ, ఆరోజుకోసం ఎదురు చూస్తున్నాననీ నికొలాస్ చెప్పాడు.

అన్ని రకములైన “కోడక్” ఫోటో సామానులకు:

కమెరాలు, లోలో ఫిలిమ్స్, మొ||

—వీ రన్న స్టూ డీ యో—

విజయవాడ - 2.

★ విచిత్రవృత్తి ★

అదేరోజు! నికొలాస్ చనిపోయేరోజు! ఆరోజు కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు!

ముగ్గురం కలిసి చాలామైళ్లు తిరిగాము. మేము ఎప్పుడూ తిరిగేస్తూనే తిరుగుతూ, మా ఐశిత్యం నుంచి జరిగిన విశేషాలే జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ చాలా సేపు గడిపాము. అందరిలోకీ నికొలాస్ మహా ఉత్సాహంగా ఉన్నాడు. అతని ఉత్సాహం మా గుండెలోని గుబులును పోగొట్టలేకపోయింది. నికొలాస్ మిద ఇంతకాలమూ మా హృదయాల్లో దాగివున్న అనురాగం వెళ్లబోసుకున్నాం. అతన్ని ఏపనీ చెయ్యనివ్వలేదు. “ఆగు, మేం చేసి పెడతాం” అని ప్రతి పనికి అడ్డం తగిలాము. నాదగ్గర ఏడు గాలాలు ఉన్నాయి. అవన్నీ నికొలాస్ కు ‘అచ్చంగా’ ఇచ్చేశాను. సెప్పీ తన కొత్తచాకూ ఒకబూరా ఇచ్చేశాడు. సెప్పీ కూడా నాలాగే నికొలాస్ ను అడపాతడపా మోసం చేశాట్ట.

వాటికి పరిహారంగా ఇవి ఇచ్చాడని తరవాత నాకు తెలిసింది. మా అనురాగం చూసి నికొలాస్ హృదయం సంతోషంతో నిండిపోయింది. అతని సంతోషం మాకు ఇంకా దుఃఖకారణమై గుండెల్లో శూలంవలె గుచ్చుకుంది. చివరికి ముగ్గురం ఎవరిల్లెకు వాళ్లు వెళ్లిపోయారు. వెళ్లిపోతూ ఇంత మంచిరోజు ఎప్పుడూ ఎరగనని నికొలాస్ అన్నాడు.

సెప్పీ నాతో రహస్యంగా అన్నాడు: “ఇది వరకు కూడా మనకు నికొలాస్ అంటే ఇష్టంవున్నా, ఎప్పుడూ ఇంతప్రేమ కలగలేదు. చివరికి అతనిక మనకు దక్కడని తెలిసేటప్పటికి ఇంత ప్రేమ పుట్టుకొస్తోంది.”

మర్నాడూ, ఆ తరవాత ప్రతిరోజూ నికొలాస్ తోనే కాలం గడిపాము. ప్రతిరోజూ ఉదయం లేచేటప్పడు అనుకునే వాళ్లం: మరొక రోజు గడిచి

మీకు

- ..... ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము పొందాలని కోరిక వుంటే,
- ..... పురోభివృద్ధిచెందు సంస్థలలో ఒక స్థానము వుండాలని కోరిక వుంటే,
- ..... నిరంతరమైన స్నేహసౌహార్ద్యము పెంపొందాలని కోరిక వుంటే,
- ..... జీవితం, అగ్ని, మోటారు వివిధరకాల భీమా వ్యాపారములలో పరిపూర్ణత్యము వహించిన కంపెనీతో సంబంధ ముండాలని కోరిక వుంటే,

మాతో సంప్రదించండి.

హిందూస్థాన్ ఐడియల్ ఇన్సూరెన్సు
కంపెనీ, లిమిటెడ్,

(ఇండియాలో స్థాపితము: 1935)

హెడ్ ఆఫీసు: మచిలీపట్నం.

పోయింది. నికొలాస్ చావు ఇంకొక రోజు దగ్గర పడింది. ఇక ఓదిరోజులే; ఇక తొమ్మిది రోజులే; ఇక ఎనిమిది రోజులే—”

నికొలాస్ సంతోషంగానే వుండేవాడు. మేము దిగులుగా ఉంటున్న కారణ మేమిటో అతనికి బోధపడ లేదు. మమ్మల్ని ఉమారు చెయ్యటానికి అతడు చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమయ్యాయి. నవ్వటానికి ప్రయత్నించేవాళ్లంగాని అది మూలుగుగా బయట పడేది. సంగతేమిటని అడిగాడు కాని ఏదో అబద్ధం చెప్పి, ఏమీ లేదనే వాళ్లం.

అన్నిటి కంటే మాకు బాధకరంగా అనిపించింది ఒకటి నికొలాస్ తను చచ్చిపోవలసిన రోజు తరవాత రోజుల్లో ఏమేం చెయ్యాలో ఇప్పటినుంచే ఆలోచించే వాడు ఫలానా రోజున మానాన్న కొత్త బట్టలు కుట్టిస్తా; నన్నాడు; ఫలానా రోజున ఫలానా చోటికి వెడదాము, అని చెప్పేవాడు. అలా అన్నప్పుడల్లా మాగుండెలు జిప్సమనేవి. ఆఖరికి నికొలాస్ ఒక ఆలోచన చేశాడు. అతడు ఆనెల 13 వ తేదీన చనిపోవలసి వుంది. 14 వ తేదీన ఊళ్లో పిల్లల మంతా కలిసి ఊరిబయట కొండమీద ‘పిక్నిక్’ చేసు కుందామని అన్నాడు. “వద్దు” అందామనిపించింది కాని అతడు “ఎందుకు వద్దు?” అని అడిగితే సమాధానం ఏం చెప్పగలం? అందుకని, ‘నరే వెడదా’ మన్నాము. “అందరినీ పిలిచి వద్దాం” అన్నాడు. నరే నన్నాము. కాని మేము ఆహ్వానించేది పిక్నిక్ కి కాదనీ, అంత్య క్రియలకనీ మాకు మాత్రమే తెలుసు.

ఆ పదకొండు రోజులూ ఎంత దుర్భరంగా గడిచాయో చెప్పలేను. కాని ఇప్పుడు తలుచుకుంటే ఆ పదకొండు రోజులూ ఎంతో బావున్నట్టు తోస్తుంది. నా జీవితంలో ఆరోజులంత విలువైనవి మరిలేవు. నికొలాస్ పై ఆరోజుల్లో నా కేర్పడినంత స్నేహభావం తరవాత మరెవరిమీదా కలగలేదు. గంటలు, నిమిషాలు లెక్కపెట్టుకుంటూ, “అరే మరొక గంట అయిపోయిందే” అనుకొంటూ, లోభి చిల్లి గవ్వల దగ్గరించీ జాగ్రత్త పడినట్లు ప్రతి నిమిషమూ అమూల్యంగా భావిస్తూ గడిపాము.

ఆఖరి రోజు సాయంత్రం రాత్రి పొద్దుపోయే వరకూ నికొలాస్ తో కలిసివున్నాము. ఎంత సేపటికీ

అతన్ని విడిచిపెట్ట బుద్ధికాలేదు. నికొలాస్ ను ఇంటివద్ద దిగ నెట్టి బయట కొంత సేపు ఆగాము. నికొలాస్ అలస్యంగా ఇంటికి వచ్చినందుకు వాళ్ల పన్ను పట్టుకుని కొట్టసాగాడు. నికొలాస్ అరుపులు మాకు బయటికి వినిపించాయి. అతనికి తన్నులు తగలటానికి కారణం మేమేగదా అని విచార పడ్డాము. గేపు నికొలాస్ చనిపోతాడని తెలిస్తే తండ్రి అలా కొట్టేవాడా, అనుకున్నాము.

మర్నాడు నికొలాస్ అనుకున్న ప్రకారం వచ్చి మమ్మల్ని కలుసుకోలేదు. అంగుకని మేమే అతని ఇంటికి వెళ్లాము. అతని శిల్లి మమ్ముచూసి అన్నది

“నికొలాస్ ను వాళ్లనాన్న రాత్రి బాగాతన్నారు. ఎప్పుడూ తిరగటమేతప్ప చదువులేదామ. మీ ఇద్దరితో కలిసి వాడు ఊరంతా తిరుగుతున్నాడని వాళ్ల నాన్నకి చెడ్డకోపంగా వుంది. మూమూలుగా ఆయనెప్పుడైనా చెయ్యి చేసుకుంటే నీను అడ్డం పెట్టేదాన్ని, రాత్రి మాత్రం నాక్కూడా కోపంవచ్చి (46-వ పేజీ చూడండి)

పల్లెటూరు పాటలు

పాత్రలు :

వెంకటప్పయ్య - (బడి పంతులు)

రాముడు }
రంగడు } బడిపిల్లలు.
ఆనందం }
సిద్దయ్య }

[స్థలం:- పల్లెటూరు వీధిబడి- సమయం- ఉదయం రిగంటలు. వెంకటప్పయ్య పంతులు యింకా బడికి రాలేదు. పిల్లలు గోలగా అరుస్తుంటారు. రాముడు బఠాణీలు తింటూ వుంటాడు]

రంగడు:- అరే రాముడా, నాక్కాసిని బఠాణీలు పెట్టరా!

రాము: అబ్బో, ఆశ! మొన్న అగ్ధనా జంటికలు కొని నాకు కొంచమైనా పెట్టకుండా తింటివే! నే నెందుకు పెట్టాలి? (గుప్పెడు బఠాణీలు నోట్లోపోసుకొని చప్పుడు చేస్తూ నములు తుంటాడు)

రంగ: అయితే మొన్న నీకిస్కినే బలపం - నాది నాకు యిచ్చెయ్!

రాము: నీకు ఆవేళ అప్పుడు పెన్నిలు ముక్క యిస్తినే - అది యిప్పుడు యిచ్చెయ్!

రంగ: అదెప్పుడోయ్? నెల రోజులయింది. అప్పుడే చెప్పలేక పోయావా, మళ్ళీ యివ్వాలని?

రాము: నువ్వు కూడా బలపం ఇచ్చినప్పుడే చెప్పలేక పోయావా. నీముష్టి బలపం నీకిచ్చేయాలని?

రంగ: అప్పుడే చెప్పానోయ్!

రాము: చెప్పలేదురా.

రంగ: ఏరేయ్ 'రా' 'గీ' అంటున్నావ్? - ఈ సారి అన్నావా, మర్యాదా దక్కదు. తెలిసిందా?

రాము: నా యిష్టంరా! హె... వీడెవడను కొన్నావో?

రంగ: నీ యిష్టం నీయింటి కాడరా.

రాము: నే నంటానురా, నువ్వు చేసుకునే దేంట్లో చేసుకోవోయ్; పిచ్చి పుల్లాయ్!

రంగ ఈ ద ఫా అనుమరి-ఏం చేస్తావో?

రాము: నాయిష్టం వచ్చినప్పుడు అంటా - నీకెందుకు రా?

రంగ: మల్లా 'రా' అంటానటరా? (చేయి ఎత్తి మీదికి వెల్తాడు)

ఆనందం: (ప్రవేశించి) అరేయ్- చిన్నవాణ్ని చేసి ఆ రాముణ్ని కొట్టతావ్లా?

రంగ నీకెందుకోయ్?

రాము: (ఏడుపు మొఖం పెట్టి) అరేయ్- ఆనందం చూడరా నన్ను కొడతాడట.

ఆనం: అరేయ్; రామూ! నీ ప్రాణం నాకివ్వరా. వీడెట్లా కొడతాడో చూస్తాను!

రాము: ఊ! ఆ! నా ప్రాణం నీకిచ్చేశాను. (అంటూనే ఆనందం వెనుకకు వెళ్ళి నిల్చుంటాడు)

ఆనం: ఇప్పుడు కొట్టరా ఏమాత్రం కొడతావో?

రంగ: బయటకు రమ్మను; ఆడమ్మాయి లాగా చూసదాక్కొని... అయినా రేపు ఎక్కడికి వెళ్తావో చూస్తాలే!

ఆనం: అరే రామూ, వీడు నిన్ను ఎప్పుడు కొట్టవచ్చినా నన్ను పిలువరా- వీడిపని నేను పడ్డాను.

రాము: ఇందరా ఆనందం బఠాణీలు (రాముడు, ఆనందం బఠాణీలు తింటూ స్టేజీ చివరకు పోయి, రంగణ్ణి వెక్కిరిస్తూ వుంటారు. రంగడు వీరిని చూడనట్లు నటిస్తూ పుస్తకాన్ని మొఖానికి అడ్డంగా పెట్టుకుంటాడు.

ఇంతలో వెంకటప్పయ్య పంతులు గారి ప్రవేశం- వయస్సు షురూరు 45-47 సం. 'మీరజాల గలడా నాయానతి' అంటూ కూనిగాగం తీస్తూ తాళం వేస్తూ స్టేజీ మధ్యకు వస్తాడు)

వెంకటప్పయ్య: (ఒక పట్టుపొడుం పీల్చి) అరే రాముడా. ఇటురారా.

[రాముడు వస్తాడు]

రంగ: [లేచి] పంతులు గారూ! మరండీ... రాము డండీ... నన్ను 'వెధన' అన్నాడండీ.

వెంక: అంటే నువ్వు వెధవ వేనట్రా...వరా చెప్పి?

రంగ: కాదండీ.

వెంకట: అయితే నీకు రోషము ఎందుకురా? కూర్చో మాట్లాడకుండా. రామూ, నీ పోర్నన్ను చదివావా?

రాము: చదివానండీ.

వెంక: రంగడూ నీవో?

రంగ: నాకు పాతాలు కంటే బాగా వచ్చిందండీ, పోర్నన్ను.

వెంక: భేష్ భేష్ ఒరేయ్ సిద్ధయ్యా నీడ్రామా డబ్బు లేవిరా?

సిద్ధయ్య: (గోళ్లు గిల్లు కొంటూ) మరేనండీ...మా అయ్య అన్నాడు గదా—'ఒరేయ్ భటుడు వేపం వేసేవాడికి కూడా అర్థరూపాయే రా? ఈ పావలా పట్టుకెళ్ళి యిమ్మన్నా' డండీ.

వెంక: ఓరి వెధవా! అయితే నువ్వు వేపం వెయ్యద్దు గానీ, యింకోడికి ఆవేపం యిచ్చేస్తాలే. కూర్చో.

సిద్ధయ్య: కాదండీ పంతులు గారు. రేపు మా అమ్మను అడిగి తతిమ్మా పావలా కూడా తెస్తాలేండి. ఆవేపం నాకే వుంచండి. ఊ...ఊ...

వెంక: సరేలే; ఏదో ఏడుపు!

సిద్ధయ్య: మరి పంతులుగారూ, నావేపం ఎప్పుడు వస్తుందండీ

వెంక: ఆఖరున

సిద్ధయ్య: ఆఖరునా? ఆఖరునైతే నే బప్పుకోనండి. అప్పటి దాకా ఎవ్వరూ వుండరండీ. నన్ను మొదల్లో పెట్టండి, ఏమైనా సరే.

వెంకట: మొదల్లో నీ పోర్నన్

లేదురా. వచ్చేదఫావేనే నాట కంఠో చూద్దాంలే.

సిద్ధయ్య: [ఏడుపు మొఖంపెట్టి] ఊ...ఊ... [అంటూ కూర్చుంటాడు.]

వెంకట: ఒరే రంగా, నువ్వు కూడా యిటురా. మీ పోర్నన్లు కొంచెం చదవండి.

రాము: [గడగడ అప్పచెప్పి నట్లు చదువుతాడు] చెలికాడా! చూచితివా ఈ రమణీయమైన ప్రకృతిని. ఆహా...ఆనంద సుందర నందన విహారోద్యానమైన యీ పుద్యాన వనశోభను వర్ణింప నా తరమా! నీ తరమా? ముందుకు మూడు అడుగులేసి పాట పాడవలెను.

వెంకట:అ... అ...అదేమిటిరా? ముందుకు మూడుఅడుగులేమిటిరా- నీమొఖం?

రాము: నాకు వ్రాసి యిచ్చిన కాగితాలలో వుందండీ.

వెంకట: అది పైకి చదవ కూడదురా. ముందుకు నడచి పాట పాడాలని దాని అర్థం. ఊ పాట పాడూ...

రాము: [సిగ్గుపడుతూ] పాట యింకా రాలేదండీ.

వెంకట: ఏడవలేక పొర్చివు. పండగ చూడబోతే నాలుగు రోజులలోకి వచ్చేసింది! ఇంకా ఎప్పుడు చదివేది? ...రేపు యీవేళ కల్లా నాకు అంతా అప్పచెప్పాలి. తెలి

సారంగదరుని పావురం

సిందా? ఈ వేళకు యిళ్ళికు వెళ్ళి కంఠతా చదవండి.

2

[పేక్షకుల్లో నుండి సోలలూ ఈలూ వినిపిస్తూ వుంటాయి. గ్రీన్ రూములోపల.]

వెంకటప్పయ్య: ఒరే సిద్దయ్యా, అకోటు నీది కాదురా—రాముడి కిచ్చయ్.

సిద్దయ్య: నేను తొడు క్కొంటాను లేండి

వెంకట: వెధవా-చెప్పేది నీకే! నువ్వు అన్న చొక్కా వేసుకో.

సిద్దయ్య: వాడూ అర్ధరూపా యేగా య్చింది? మరి వాడికేమో పూసల పూసల కోటు, నాకేమో వల్ల చొక్కానా? నేను వేసుకో నండి అసలు నేను వేషమే వెయ్యను. నా అర్ధరూపాయి నాకు యిచ్చేయండి. నే యింటి కెళ్లి పోతాను.

వెంక. (ప్రసూరు మంటూ) ఈదఫాకు వేసుకోరా బాబూ! వచ్చే నాటకంలో యింత కన్నా మంచి గుడ్డలు ఇప్పిస్తాను.

సిద్ద: [తనలో] ఏమియిస్తాడో ఏమో? వాడిమో అందరికంటే మంచి గుడ్డలు వేసుకోవాలట; అందరి కంటే ముందు కనపడాలట, నేనేమో ఆఖరికట, రాముడుకంటే నేనే ముందు కనపడతా! ఈ పంతులు ఏం చేస్తాడో చూస్తా

వెంకట: [ప్రేజి బయటకు వచ్చి] సోదరులారా! కొంచెం నిశ్శబ్దంగా వుండాలి. త్వరలో అవ్వ వచ్చు

చున్నది. ఈసంక్రాంతి పర్వదినం...

[అడియన్సులో నుంచి ఒకరు- 'అవ్వ వస్తుందా? తాత వస్తున్నాడా పంతులూ?' జనం గొల్లున నవ్వుతారు. పంతులు గాబరాగా లోపలికి వెళ్ళాడు. కొద్ది సేటిలో లెంకాయ కొట్టిన చప్పడు 'పరా బ్రహ్మ' పాట వినిపిస్తాయి. తెర ఎత్తుతారు. ప్రవేశం-సారంగధరుడు, చెలిగాడు సిద్దయ్య ప్రేజిమధ్యగా పాతి వస్తంభంమీద ఎక్కి కూర్చోని వుంటాడు.]

సిద్దయ్య: అమ్మోయ్! యిక్కడ యీ స్థంభం మీద వున్నా నేవ్! నా నో యి యిటు చూడవే! [వెంటనే తెరపడ్తుంది. పేక్షకులలో ఈలలు సోలలు]

వెంకట ఒరే సిద్దయ్యా! త్వరగా దిగరా.

సిద్ద: నేను దిగనండి.

వెంక: ఓరి సీతలపుండు పగలా!

మర్యా - దిగుతావా? దిగవా?

[చేతిలో బెత్తం ఆడిస్తూ వూటాడు]

సిద్ద నేను చచ్చినా దిగనండి.

వెంక ఎందుకు దిగవురా?

సిద్ద: మీరు కొడ్రారండి.

వెంక: కొట్టనులే దిగరా.

సిద్ద మీరు కొట్టక పోయినా రేపు మా అయ్యతో చెప్పి కొట్టిస్తారండి.

వెంక: చెప్పమ లేరా, దిగరా బాబూ!

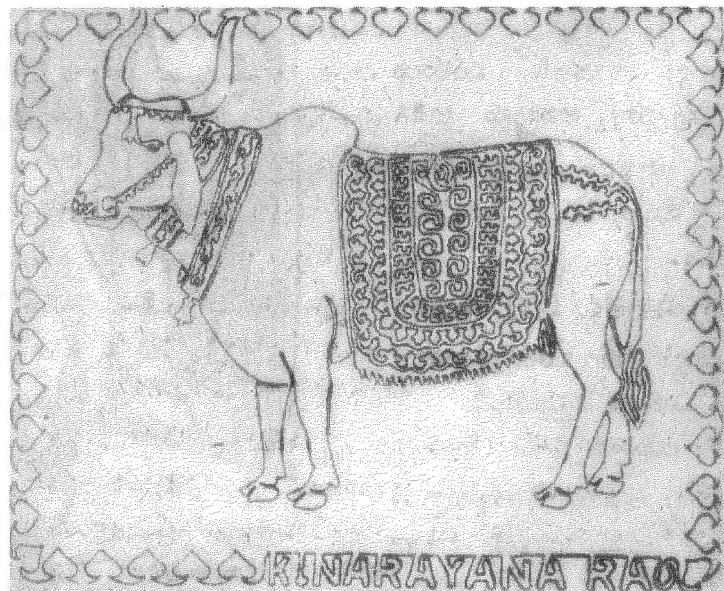
సిద్ద: నిజంగా చెప్పరా?

వెంక: ఆ నిజం గా చెప్పను. దిగు ముందు.

సిద్ద: అయితే ఒట్టు వెయ్యండి.

వెంక: ఓరి నాప నన్యాసీ, నువ్వు పైనవుండి నేను క్రిందవుండి ఒట్టు ఏమిటిరా? దిగరా తెలివీ!

సిద్ద: [దిగుతూ] మీరు కొట్ట

ఒంటిగీత బామ్మ

గంగిరెడ్డు

చిత్రం: కె. నారాయణరావు.

నన్నారండోయ్. పలికి బాంకరాదు.
అనత్యం ఆడరాదు.

వెంక: అమ్మయ్య ఒక గండం
గడిచింది... ఒరేయ్ తెర ఎత్తండిరా-
రంగా-రామూడా-మీరుయిద్దరూ
రంగం మీదికి వెళ్ళండి. జాగ్రత్త.

[తెర లేస్తుంది. ప్రవేశం సారం
గధరుడు; అతని చెలికాడు. సారం
గధరుడి చేతిలో పంచదార చిలుక
వుంటుంది]

సారంగ: చెలికాడా! చూచి
తివా, యీ పాపురమును. అస
మాన రూపసి అయిన యీ పాపుర
మును చూచు చుండగా నా నోరు
పూరు చున్నది.

ప్రాంప్టరు: 'నోరు పూరు
చున్నది' కాదు! మేను పులకరించు
చున్నది.

సాం; [విని] ఆ! నోరు పులక
రించు చున్నది; నా నోరు పులక
రించు చున్నది.

చెలి: అవు నోయ్ సారంగా;
ఆ పాపురమును వదిలి పెట్టము.
ఎట్లు మింటి కెగియునో చూచెదము
గాక!

సారంగ: ఆహా! నాముద్దుల
పాపురమును నేను వదలలేను!
వదలను!...

నా పంచదార చిలుకను... [అని
ముద్దు పెట్టుకొంటూ నోరు పూరగా
దానిరెక్క కొంచం కొరుక్కొని
చప్పరిస్తూ]

...ఆహా! ఏమి చిలుక! పంచ
దార చిలుక!!

ప్రాంప్టరు: చిలుక కాదురా!
పాపురము.

సారంగ: నా పాపురమును వద
లను. దీనిని వదలి నే బ్రతుకలేను!

చెలి: సారంగా! నీవు అట్లునుట
పాడికాదు... నాకు కొంచమైనా
పెట్టకుండా అంతా నువ్వే
లింతున్నావట్రా?

సారంగ: పూ... నేను పెట్టను.
మొన్న బతాణీలు పెట్టావేం?

ప్రాంప్టరు: అరే దీంట్లో లేని
మాటలు చెప్పతారేం రా? నేను
అందించనిదే మీరేమీ అనకండి.

చెలి: సారంగా నీవు వదల
కున్న ఆ పాపురమును యిటు
యిమ్ము చూచి యివ్వగలను.

సారం: అబ్బ ఆశ! లింటానికి!
నేను యివ్వనే యివ్వను!! ఇవ్వ
వంటే యివ్వను!!!

ప్రాం: ఒరే రామూ, నేను
చెప్పందే చెప్పతారేమిరా? ఒకటి
వెయ్యండిరా వాడిని.

చెలికాడు: [చిలుకను తనకు పెట్ట
లేదనే కోపంతో రాముడి నెత్తి
మీద గట్టిగా మొట్టికాయ వేస్తాడు]

సారం: [ఏడుస్తూ] పంతులు
గారూ! నన్ను యీ చెలి కాడుగాడు
కొట్టున్నాడండి. [రంగడిమీద తిరగ
బడి కొత్తాడు]

ఆనందం: [పేతుకులలో నుంచి
పరిగెత్తు కొంటూ ప్లేజి మీదకు
వచ్చి] ఒరేయ్ నేను యిక్కడ
వుండగా వాణ్ణి కొట్టాంటరా?
[రంగణ్ణి కొట్టబోయాడు]

[పేతుకులు గోలగా లేస్తారు.
పంతులు బయటకువచ్చి పిల్లలను
సద్దతూ! 'నాఖర్కం' అనకొంటూ
నెత్తి కొట్టుకుంటుండగా తెర వాలి
పోతుంది.]

కేశ సంపదకు

రీటా

రాందూ దేశ మంతటా దారకును,

పోగొట్టుకొనవద్దు!

ప్రతిది 3 సం॥లు గ్యారంటీ
మేలైన అసలు స్విస్ 9 క్లీ
చిన్న సైజు తగినపుడరగలో
కొపండి.

501 కోమ్ 15 జ్యూ.

రు 82/-

502 వాటర్ & షుక్

ప్రాఫ్, అంట్ మాస్టిక్

కోమ్ స్టెయిన్ లెస్ స్టీల్ బ్యాక్

15 జ్యూ. రు 45/-

పోస్టేజీ రు 1/- అధనం

రెండు గడియారాలకు ఉచితం.

ఉచిత కేటలాగుకు వ్రాయండి

LEVER WATCH Co.

Post Box No. 2668. Calcutta-1.

తేదీ
నిర్దిష్టంబుడు

మహాత్మా పిక్చర్స్
జగ్జయోహిని
తైలుగు

రజతోత్సవము జరిపికొన్న ఈ చిత్రం
నేడు కర్నాటక మంతటా
ప్రదర్శింపబడుచున్నది.

నిర్మాణము దర్శకవ్యము
డి. కంకరసింగ్
అసాసిమే ట్రాప్రొడ్యూసర్
బి.వి.ఆచార్య

RAJSHRI PICTURES LTD. RELEASE.

★ మెతక నేల ★

(29-వ పేజీ తరువాయి)

గరిడీలూళ్ళతో సహా కనపడి — “రంగ య్యన్నా—యంకా నూత్రావేమే!—ఎదురు తిరిగి శంకరంగాణ్ణి రొండుతుకు—అమీనాని గంటయ్య...నవ్వు ఈ అంటే మేనూ, మాపార్టీ ఒచ్చి బరిలో దిగుతాంగా — కానియ్” అని ఉళికిలిపాడు... “ధూతెరి ...అళ్ళన్నయ్యం శత్రుస్వారని - నేనూ పాపం గట్టుకోనా? ఈ పీటముళ్ళయెవారం నాకందుకులే రాజయ్యన్నా! నాకోసం మీరంతా యేష్టపడమాకండి బాబూ” అని బెప్పి తిరిగొచ్చాడు, సావిట్రికి.

రాజయ్యల్లు డెంటయ్యలైన పాపానికి గావల్లు—శంకరయ్య మరీ సుప్పదొక్కిన కోతికి మలే ఎగిరాడు; తనే గిత్తల్నూడ దీశి బెట్టి కదిలించాడు. కొడుకులకంటే యొక్క పగా పెంచుకుని, అట్టి ఆధారంతో బదుకు గడుపుకుంటాండ నాకు - రామ లచ్చుల్ని అన్నయంగా తోలుకలం డందుకు, శంకరయ్యని సరికినా పాపం తేదనిపించింది ... అయినా నా గుండెలో నుంట మింగళాను ... ఏనాడూ ఒకళ్ళ పచ్చి మంచినీళ్ళకన్నా జాపని చేతుల్లో శంకరయ్య చేతులూ, కాళ్ళూ పట్టుకుని “రొణ్ణాల్లాగి, రచ్చించ”మని మొత్తు కున్నాను. అయినా అడిగుండెలు మెత్త బడలేదు. ఆడు మడికి కొదనిపించింది. యింటిది “అంతపరువుగా, దరమరాజుకు మలే బదికిన ఆయన, నీ కాళ్ళు పట్టుకున్నా కనికారం లేకపోయిందా? రొండు రోజుల్లో, నీకన్నెటి, పూరొదిలిపోతామా!? మీ కడుపున బుడతాం, మా బిడ్డల్నూద లండిబాబూ” అని మొత్తుకుంటా గిత్తల కడ్డం ఎల్లించి.

శంకరయ్యొంటాచ్చిన గుంపంతా యిక యికా నవ్వేరు...ఎవడో “ఇక బజార్ను పడతేయ్” అని కూకాడు, తన రగతం వుడికి పోయింది. “నువ్వొంటో తగులడక యిటా ఎందుకు జచ్చావేమోడీ” అని యింటిదాన్ని మెడబట్టి గంటాను...పాపం—అది దొడ్డి గమిడిమీద పడిపోయింది. ఇంతట్లో రామ అమ్మల్ని చకచకా తోలుకుపోవాలని శంక రయ్య కర్రతో బాదుతున్నాడు. రామ లచ్చులు మోరలెగబట్టి — తనవేపు తిరిగి నయ్; అడుగు ముందు క్కడలేదు. శంక రయ్య పెద్ద పాలేరు బాణాకర్రతో రామణ్ణి దూడేకినట్టు బాదాడు. లచ్చుడు ఆపాలేరు మీదకి దూకింది ... అళ్ళ వొస్తాడులంతా కర్రలెత్తి దాన్ని ముట్టిమీద కొట్టి బెట్టికి

తోటారుగాని—లేకపోలే ఆపాలేరు జచ్చే నాడే...ఆ రాచ్చులు చిబ్బలకి రామ లచ్చులు రగతమొడ్చినయ్. “నువ్వొంటి కూడా, మమ్మల్నిట్టావేకావా?” అన్నట్టు జాస్తా యెలిపోయినయ్. శంకరయ్యముటా అంతా తననీ; తన యింటిదాన్నీ; తన వంశాన్నీ లేవడీ గొట్టినట్టు—కేరింతాలతో గిత్తల్ని తోలుకలిపోతే—తన ఏమీ చెయ్యి లేని ఎదవై సదికిలబడ్డాడు.

పొద్దుకేదాకా కలకలలాడతాండ యిల్లు, జాంసేపుట్లో ఏడుపుల్లో నిండిపోయింది. ఆకరి కలుడుగూడా మొకంమీద గుడ్డను మ్మకున్నాడు. మాశేపుటికి రాజయ్యల్లు దొచ్చి “ఇప్పుడే తాలూకాకి తోలుకలి— రేపొద్దున్నే ఏలా మేత్రారంటే, నీ గిత్తల్ని” అని చెప్పిపోయాడు. దాంతో తన నడుం యిరిగిపోయింది. నవనాడులూ కుంగిపోయినయ్. ఇక తనేంటేనీనా తన బిడ్డల్లంటి గిత్తల తిరిగిరాకుండా యెత్తు లేకాడు శంకరయ్య. అంతకంటే గోరంగా— తన వంశం పరువు, పెత్తిపా నడిబజార్లో మానబంగం జేకాడిట్టా.

ఇంటిది తన మంచే, తన్ని కూలదోసిం దనీ; మేనమామన్నమ్మ సం తకం బెట్టి కొంపకే చిచ్చు బెట్టాననీ;—తన వంశాన్నే కాపనారాలు సాగించింది. దానిమనసులో ఎట్లా కుంపటి రాజుతాందో తెలుసుకో కండా, యిందాకే తొందరపడి, పడదో శివ తను—యంకా ఏ మొకంతో దాని మొకం చూడాలి? ఇంతో ఏడుపులూ, శంకరయ్య ముటా కూలీలూ, రామలచ్చుల రగతమూ, అవుమానంతో కుంగిపోయిన గుండెలతో తనకి అంపశయ్యమీద కూచ్చు న్నట్లయింది.

ఎంత ఒదిగొదిగి, పత్రేపెమాణకంగా బది కినా—యంత అభాను జగిరింది గండా— యంకా తనంట్లోళ్ళుండి సం సారాని శం పెయోజనం అనిపించింది. అంత పరు వుగా బదికిన తను, డికిలీలూ, జబుతులూ, ఏలాలపాలై—యంకా నలుగురోనూ తలె త్తుకు ఎట్లా తిరుగుతాడు? అందుకే పేగంమీద అసయ్యమేళింది, ఆవజాన చేతి కర్ర బుచ్చుకుని—కాళ్ళు నడిశినట్టుగా నడికి యీ పాలిమేర కాలవగట్టుమీద, రాయిచెట్టుకింద కూలబడ్డాడు. ఇక జర గాలిశిం రేమిటా అనుకున్నాడు.

అత్రొంటికొణ్ణించి భీమయ్య తిరి గొచ్చి రామలచ్చుల పోక దిలితే ఎంత కుమిలిపోతాడు! ఆ డనలే కోపదారిమడికి.

శంకరయ్యతో ఏంతనూ యేగుకుంటాడో ఇక తన కుటుంబం బజార్నుబడి నా నా భిధత్తు అయిపోతంది గాని—బదికి బట్టి గట్టెట్టు లేదు. అందుకే తన కుక్కలూ నూసుకు గంగలో దిగితే అదంతా నూడటా మన్నా తప్పకుంది...

చుట్టూ జాకాడు. యేగుజాక్క పొడికి పైకెక్కింది. అలంతదూరంలో కొంతయ్య గారి కుప్పసూర్యుడి సాగిచ్చారు. కొందరు పాలేళ్ళు చలిమంట లేసుకుంటుందారు. చలిమును రెక్క వయింది. తనకేమీ తోసటలేదు. గుండెలో వూక వూదర గమ్మకున్నట్టు గజిబిజగా వుంది.

ఎవరో పూశేపునుంచి రొండు లాంతర్లు బుచ్చుకుని అటే వొత్తన్నారు. తన్ని జాకి ఏమనుకుంటారో నని తను తేచి, తేట్టు సాటు కలబోయాడు. సరిగా తేలరీలేటూ తన కళ్ళల్లో బొడికినట్లయింది. కళ్ళు చిరతలారియ్. ఎంతజే “అడుగో మామయ్య” అనే అరుపు; “నాన్నా— నాన్నా” అని చిట్టిపిలుపు యిరిపించి నయ్. తను యిచిత్రంగా, నిలువుగాళ్ళు బడి నుంచున్నాడు. ఇంటెల్లపాదీ—పాలేరు కూడా—తన్నెక్కుంటాగా వల్లు వొచ్చేవారు. బుడాడు అగత్తువొచ్చి కాళ్ళకి చుట్టేసుకున్నాడు.

“నాకంటం సరికిపాలేయెల్లండి” అంది యింటిది. “కావాలంటే మాసాంత గిత్తల్ని చేపిపాటికి తోలి పెడతావే మామయ్య” అన్నాడల్లుడు. “పెద్దోడు మీకే యింతిదయితే—అందరూ ఎంత బేబా రైపోతారో నూడండి దారా!” అన్నాడు పాలేరు. “మమ్మల్నుందర్నీ ఏ గంగలోనో తోసిపొండి” అంది చిన్న కూతురు. “మేమేం తప్పజేకామని—మామీదలి గొచ్చానాన్నా” అని చిట్టి నడుం వాటేనూ కునేసరికి—రంగయ్య గావురుమని, చిన్న బిడ్డల్నిదర్నీ యెత్తుకున్నాడు. దూరాన కొడిపుంజా ఖంగున కూలింది.

బుడోడు—“రానాన్నా” అన్నాడు... అదే సారంలో రంగయ్య “పదమన్న”ట్టు యినిపించింది.

కు ప్పం ★ పొల్లి

వైరా మేహమచ్చులు, పెగ, పవాయి వ్యాధులకు, గ్యారంటి చికిత్స, క్యూబ లాగు ఉచితం. జి.వి. రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టర్డ్) “భాస్కరాశ్రమము” గోపాల పురం, తూ. గోదావరి.

విచిత్రవ్యక్తి

(89-వ పేజీ తరువాయి)

బాగా తగలనివ్వమన్నాను. మరి అంత తిరుగు బోతయితే ఎలా చేస్తావు?”

మేము గుడ్లలో నీళ్లు గుడ్లలోనే గుక్కు కున్నాము. “ఈ ఒక్కసారికైనా మీరు నికొలాస్ ను కొట్టకుండా చేస్తే బావుండేది,” అన్నాను.

ఆమె అప్పుడు బట్టలు ఇస్త్రీ చేస్తోంది. ఇస్త్రీ పెట్టె అక్కడ పెట్టి నాకేసి చూసి “ఏం?” అని ఆశ్చర్యపడి అడిగింది.

సమాధానం ఏం చెప్పటానికి తోచలేదు. ఆమె జవాబుకోసం ఇంకా నాకేసే చూస్తోంది. ఇంతలో సెప్టీ అందుకున్నాడు:

“ఏమీ లేదండీ. రాత్రి నికొలాస్ మాతో మిమ్మల్ని గూర్చే చెప్పాడు. “మా నాన్న ఎప్పుడు కొట్టవచ్చినా మా అమ్మ అడ్డంవచ్చి కొట్టకుండా చేస్తుంది. మా అమ్మ ఎంతో మంచిది, అని రాత్రి

పొద్దుపోయేదాకా మీ గురించే కబుర్లు చెప్పాడండీ. మాక్కూడా ఎంతవిన్నా వినబుద్ధిలేసి అలాగే కూర్చుండి పోయాం. అందుకనే రాత్రి నికొలాస్ ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి అంత ఆలస్యమైంది.”

“నిజంగానా? మా నాయన నన్ను గురించే చెప్పాడా?” అని ఆమె కన్నీళ్లు తుడుచుకుంది.

“నిజంగానండీ! కావలిస్తే థియ్యూర్ నడగండి,” అన్నాడు సెప్టీ.

“అయ్యో, నికొలాస్ ను అనవసరంగా కొట్టిం చాను. నే నెంతో మంచిదాన్నని వాడు పొగడి నందుకు నే నిచ్చిన బహుమానం ఇదీ. పాపం వాడు ఎంత జాలిగా ఏడ్చాడు. ఎంత రాతిగుండె దాన్ని,” అని నికొలాస్ తల్లి మల్లీ కన్నీళ్లు తుడుచుకుంది.

సెప్టీ అడిగాడు “నికొలాస్ ను ఒక్కసారి బయటికి పంపిస్తారా?” అని.

ప్రమాదరక్షణకు
ప్రశస్తమైనది
భీమా

విశ్వజే ప్రమాదం వచ్చేది, ఏడు సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ కాలం క్రితం ఈ దేశాల్లో
అగ్ని * మోటార్ కారు * కార్మిక నష్టపరిహారం
నాకా * ఫయడిలిటీ గ్యారంటీ * మొదలైన భీమాలకు

మాతో సంప్రదించండి:

యునైటెడ్ ఇండియా ఫైర అండ్
జనరల్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్,
“యునైటెడ్ ఇండియా రైఫ్ బిల్డింగ్స్”
ఎన్.ఎస్.ఎస్. మద్రాసు.

Telephone : 4241

Telegrams : “UNIGNE”

బ్రాంచిలు:

బొంబాయి-కలకత్తా-కొలంబో-సింగపూర్-విజయవాడ-ఢిల్లీ-పాట్నా-లక్నో-బెంగళూరు-కోయంబతూరు

“ఉహు. వాళ్లనాన్న వాణ్ణి ఇంట్లోంచి కదిల్చే కొడతానని చెప్పారు.”

ఒక్కసారిగా ఆశ ఉదయించింది. నికొలాస్ ఇంట్లోంచి కదలకుండా ఉంటే నదిలో మునిగే అవకాశం ఉండదు. కనుక ప్రమాదం దాటిపోతుంది,” అనుకున్నాం.

“నికొలాస్ ఈరోజంతా కదలటానికి వీల్లేదా? లేక మధ్యాహ్నం వరకేనా?” అని అడిగాడు సెప్పీ.

“రోజంతా కదలగూడదు. పాపం వాడొక్కడే మేడమీద కూర్చున్నాడు. ఎప్పుడూ ఇంట్లో కూర్చునేలలవాటు లేడేమో, ఏంటి బం లేదట.

సెప్పీ ధైర్యంచేసి అడిగాడు:

“మేము కూడా మేడమీదికి వెళ్లి అతనితో కబుర్లు చెబుతూ కూర్చుంటా మండి.”

“నరే, అలాగే వెళ్లండి. ఇదుగో ఈ బిస్కట్లు తీసుకోండి. ఒకటి నికొలాస్ కివ్వండి,” అన్నది ఆమె.

నికొలాస్ గదిలోకి వెళ్లగానే ముందు గడియారం చూశాం. పావు తక్కువ పది అయింది. అరే! ఇంక కొద్ది నిమిషాలే టైమ్ వున్నది! నికొలాస్ మమ్ము చూసి చెంగున ఎగురుతూ లోనికి తీసుకు పోయాడు. అతడు ఉత్సాహంగానే వున్నాడు. 14 వ తేదీన జరగబోయే పిక్నిక్ కి స్థానులు నేస్తున్నాడు.

“కూర్చోండిరా. నేను ఒక మంచి గాో పటం తయారు చేశాను. మాదొడ్లో ఆరబెట్టాను,” అన్నాడు నికొలాస్.

పిక్నిక్ రోజున ఆటలపోటీలు ఏర్పాటు చేద్దామనీ, గెలిచినవాళ్లకి బహుమతు లిచ్చేందుకు తను వెళ్ళాం.

దాచుకున్న డబ్బుపెట్టి రక రకాల వస్తువులు కొన్నాననీ అన్నాడు. ఆ వస్తువులన్నీ బల్లమీద అమర్చి గర్వంగా చూడమన్నాడు. “గాలిపటం తీసుకుని ఇప్పుడే వస్తా” నని చెప్పి గబగబ మెట్లు దిగి కిందికి వెళ్లాడు.

మేము మాటామంతి లేకుండా చూస్తూ కూర్చున్నాం. బహుమతినస్తువులను ముట్టుకో బుద్ధి కాలేదు. గడియారం వంకే చూస్తూ సెకండ్లు, నిమిషాలు లెక్కపెడుతున్నాం. నిమిషాల ముట్లు కదిలి నవ్వుడల్లా ఉలికిపడేవాళ్లం. సెప్పీ నిట్టూర్పు విడిచి అన్నాడు;

“రెండు నిమిషాలు తక్కువ పది అయింది. ఇంక ఏమి నిమిషాలు! అది దాటితే నికొలాస్ కు గండం గడిచిపోతుంది. థియూజోర్! నిక్ బతుకుతాడు. తప్పకుండా బతుకుతాడు.”

“హుష్! ఆగరా. నాకు ముళ్లమీద వున్నట్టుంది. గడియారం చూస్తూ మాట్లాడకుండా కూర్చో,” అన్నాను.

ఇంకా అయిదు నిమిషాలు! ఊపిరి విగపట్టి గడియారపు టిక్ టిక్ శబ్దం వింటున్నాం. అయిదు నిమిషాల్లో చావో, బతుకో తేలిపోతుంది. ఇంకా మూడు నిమిషాలే! ఒళ్లంతా గగుర్పొడిచింది. మా గుండె చప్పుడు మాకే స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. ఇంతలో మెట్లమీద ఎవరో వస్తున్న చప్పుడైంది.

“ఆ, అడుగో, నికొలాస్ వస్తున్నాడు. ఇక భయంలేదు. బతికాడు,” అనుకుని లేచి మెట్లవద్దకు వెళ్ళాం. (ఇంకావుంది)

మధుగుల

చిత్రలేఖనము ఈ త్రమకళలలో నొకటి. చతుష్పద్ధి కళలలో ముఖ్యముగ - గీతము, వాద్యము, నృత్యము, ఆలేఖ్యము అను మొదటి నాలుగు కళలలోను ఇది పేర్కొనబడినది. కనుకనే ప్రాచీన శిల్ప గ్రంథములందు,

“యథా సుమేరుః ప్రవరో నగానాం తథాకలానా మిహచిత్రకల్పః”

అని కీర్తింపబడినది. మరియు, “రూపభేదా ప్రమాణాని భావలావణ్యయోజనం సాదృశ్యం వర్తి కాభంగ ఇతిచిత్రం వడంగకం॥”

అను ఆరు అంగములు గలిగి సంపూర్ణ స్థాయిలో రూపొందినది. ఇది అనేక కళల

కాధారమై, వానియందు తర్జునమై గూడ నన్నది.

ఒక కళయందు తీర్థత నొందిన వ్యక్తి అనేక కళలలో బుద్ధిని వినియోగించి ప్రతిభను ప్రకటింపగలుగును. ఈ విషయమునే కాళిదాసు అభిజ్ఞాన శాకుంతలమున వ్యక్తపరచినాడు - శకుంతలను అత్తవారింటి కనుపునపుడు, ఆమెను అలంకరించుచున్న ఒక చెలికత్తై; “నఖో! అసి యుక్త భూషణోఽయం జనః! తథాపి చిత్రకర్మ పరిచయేనేదానీం, తే అంగే హ్యభరణానినియోగం కుర్వః॥” అనును. అనగా మే మెన్నడు ఆభరణముల తీర్చి దిద్దుకొన్నవారము కాము. అయినప్పటికిని చిత్రలేఖనమందు నైపుణ్యముండుటవల్ల, నిన్ను పలకూణముగ అలంకరింపగలుగుచున్నామని పల్కెను.

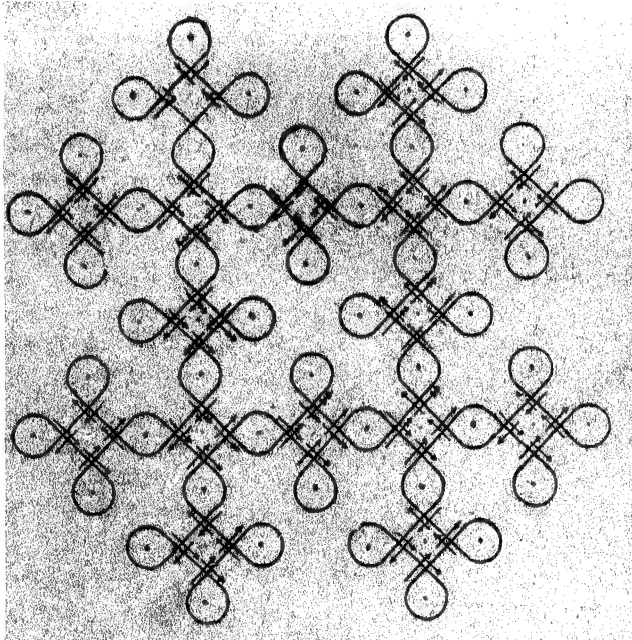
చిత్రలేఖనమందు పరిపూర్ణత నందవలె నన్న, చతుష్పద్ధి కళలలో విశేషకచ్చేద్యము, తిండుల శుసుమ బలివికారము, పుష్పాద్ధరణము, దశన వసనాంగరాగము, మణిభూమికాకర్మ, మాల్యగఢన వికల్పములు, శేఖరకాపీడ యోజనము, నేపథ్య ప్రయోగములు, కర్ణపత్ర భంగములు, భూషణయోజనము, మొదలుగాగల అనేక కళలగుర్చి తెలుసుకొనవలెను.

గృహాలంకరణమందే ఈ కళలన్నియు వికసింపుచున్నవి. మహిళలలో బాలికలు మొదలు, ముదుసలులవరకు జీర్ణించియున్న పరిపూర్ణత యీకళ నందుచున్నది. స్త్రీల సంస్కృతినభ్యంతలకు, విజ్ఞానమునకు, కళా నైపుణ్యమునకు, కల్పనాశక్తికి చిహ్నమై ఈకళలు విలసిల్లుచున్నవి.

ముగ్గుల రచన యొక ప్రత్యేకకళ. ఇది చతుష్పద్ధి కళలలో ఆరవదియగు తిండుల శుసుమ బలివికారము అని (వియ్యపుపిండి, పూవులు మొదలగువానితో భూతత్వప్రకారము పెట్టెడు ముగ్గులు) ప్రత్యేక కళగా పేర్కొనబడినది. చిత్రలేఖనమందు ఈ ముగ్గుల రచన ఇమిడి యుండుటే గాక, చిత్రలేఖనమునకు గల లక్షణములే దీనికి గూడ గలవు.

గృహాలంకరణ నిమిత్తము గోమయము; గుల్లముగ్గు; పసుపు; పసుపునున్నము కలుపగా వచ్చిన పారాణి లేక కుంకుమ ఎక్కువగా వాడుచుందురు.

గోమయము ఆరోగ్యమును కాపాడు వస్తువులలో ముఖ్యమైనది. క్రిమిహారి. వాయుదోషములు, మశూచికాది దోషములను రానీయదు. దోషలబ్ధాను నివారించును. గోవువల్ల సంప్రాప్తించు ప్రతి వస్తువు ఆరోగ్యప్రదము, మంగళప్రదము. కావుననే, (“గోమూత్రం గోమయం సర్విః శీరం దధిత రోచనా | వడంగమేత త్పరమం మాంగల్యం సర్వదాగవాం” - పంచగవ్యవిధానము) గోమూత్ర, గోమయ, గోఘృత, గోక్షీర, గోరోజనములు మంగళప్రదములని వచించిరి. అప్పుడు వేసిన గోమయము కన్నారితో తుల్యమని ఆయుర్వేదవైద్యులందురు. గోమయమింతటి ఆరోగ్యప్రదమునకు వస్తువు గావుననే మత సంబంధమున ప్రతిక్రియయందును

చిత్రము 1:—ముత్యాలముగ్గు. — గాజుల మలారం.

ఇందు రెండుకరముల బాణపుగురులచే చుక్కలను చుట్టివచ్చిన గీట్లు చూపబడినవి. చుక్కలుంచిన తరువాత మొదట ఒకమలికి యున్న బాణము చూపునట్లు ముగ్గుపోసి, తరుపరి రెండుమలుకుల బాణముగుర్తు ప్రకారము పట్టు పూర్తిచేయుదురు. ఈ ముగ్గు మొత్తము రెండుగీట్లతో పూర్తియైనది.

మొట్టమొదట “గోమయేనానులిప్య” అని వచించుదురు.

పసుపునకు గుణ ప్రధానముగా “క్రిమిఘ్ని” యనిపేరు. రంగు కలిగించు నదిగావున “వర్ణ విధాయినీ”; స్త్రీల క్షుక్కువప్రియమైనది, “యోష త్ప్రియా”; పసుపు గృహాలంకరణయందే గాక, గృహిణీయలంకరణమందుగూడ విరివిగా నుపయోగపడుచున్నది.

ముగ్గు కూడ క్రిమిహారి; ఉష్ణమును కలుగజేయును. కావున గృహాలంకరణ యందేగాక, గున్నము రూపములో తాంబూలమున లోనికిగూడ తీసికొను చుండుము.

గోమయముతో అలకిన ప్రదేశము నీడ వారిన ముదురాకు పచ్చరంగు గలిగి, చీకటి గను, లేమగను యుండును. అందుచే గోమయ మెంత ఆరోగ్యకరమైనను చూడ గ నే మనస్సునకు చీకాకు, నిరుత్సాహము, అందోళన కలుగును. నీలపు టాకాశమున తెల్లని తారలవలె, బాగుగా నలకిన ప్రదేశమున నుంచిన ముగ్గు సాత్వికతను స్ఫురింప జేయుచు, అందును నిచ్చును. కనుక నే, “అలకిన ఇంట ఒరికినా అందమే!” అను సాక్షి ప్రచారమందున్నది.

ముగ్గులనుంచు ప్రదేశమును ముందు గోమయపు నీటితో ఒత్తుగా కలాపు చలి

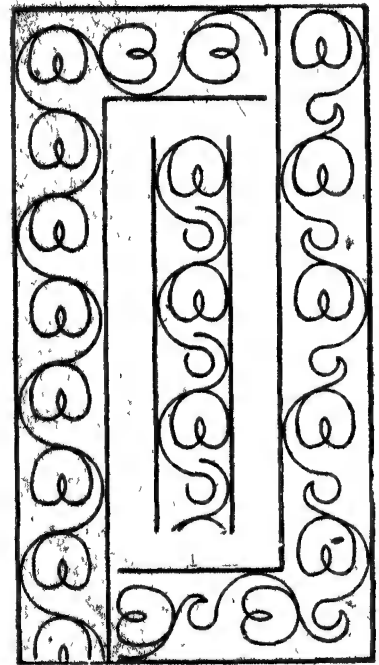
గాని, ఇనుకపాలు కొద్దిగాగల మన్ను, గోమయము, వరికుట్టు ఈ మూటితోను బాగుగా మర్చించిన పదార్థముతో అలకి గాని సిద్ధపరతురు. ఈ పదార్థములతోనే, ఈ తీరుననే మొదట అజంతా చిత్రకారులు చిత్తరువులు చిత్రించుటకు చుండు గోడల పూతపూసి, తదుపరి చిత్రరచన చేసినట్లు పరిశోధకుల పరిశోధనలు తెలుపుచున్నవి.*

నూత్రమునకు గుచ్చబడిన ముత్యముల చేరువలె కాన్పించు ముగ్గులకు ముత్యాల ముగ్గులని; బహుముఖములుగల్గి, కోణ ములుతేలునట్లు పెట్టుముగ్గులు రత్నాల

* “The Classic art of Ajanta: The process used in the Paintings.

Simple though the process used at Ajanta was, its durability has been marvellous. A plaster chiefly composed of clay, cow - dung, finally chopped straw or paddy husk formed the first layer which was applied to the rough-hewn stone walls to render them smooth.

—Samarendranath Gupta.

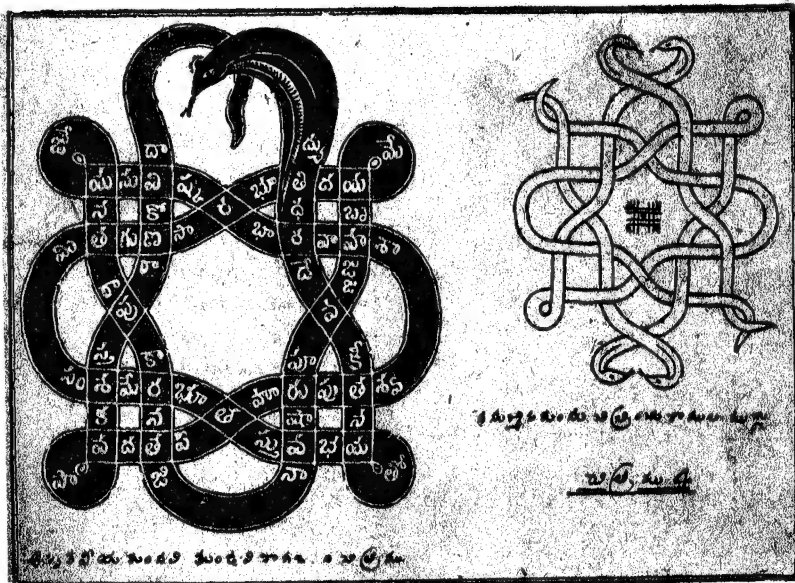

చిత్రం 2.—‘ద’ అను తెలుగు అక్షరము ఆధారముతో చిత్రించు అంచుముగ్గులు

ముగ్గులని; నిదానమున కర్రలవంటి గీట్ల (+ గుర్తుగాని, X గుర్తుగాని) తో గుర్తులుంచి, చిత్రించు ముగ్గులు కర్రముగ్గులని; రంగుల చూర్ణములతో చిత్రించు ముగ్గులకు రంగవల్లులని మొత్తము నాలుగు విధములుగా ముగ్గులు విభజింపబడినవి. మొదటి మూడురకములు గృహాలంకరణమందు కాన్పించును. వ్రతములందు మొదట “రంగ వల్లభిరలంకృత్య” అని యనుచుండురు. అనగా వ్రతాదులందు, పూజాప్రదేశము లందు, వివాహములో అయిన వ రో జాన నాకబలి మొదలగువానియందు ఈ రంగ వల్లుల నలంకరింతురు.

నిదానముగా ముగ్గు కర్రలు తీయుటకు, చిగురుకొట్టుటకు ముగ్గుగొట్టమని, చిగురు కర్రయని రెండు పరికరములు గూడ కలవు. వి పరికరము సహాయములేకుండ, ముగ్గు బొటనవ్రేలితోను, చూపుడు వ్రేలితోను కలిపి పట్టుకొని చేతితోనే పెట్టు ముగ్గులకు పోతముగ్గులని పేరు.

పోతముగ్గునకు మూలము, ప్రారంభము చుక్కలేక బిందువు. ఈ చుక్కలు ముత్యాలముగ్గులందు పెట్టినవి పెట్టినట్లు కాన్పించు చుండును. రత్నాలముగ్గులందు అట్లు చుక్కలు కాన్పించవు. కాని,

చి “ద్యుతిధర దేవకీ తనయ | తోయభివస్తు భూరమేకే సం
మిత గుణసార భూతిదయ | మేయ బృహజ్జవ పూరుమననా
జిత నరకా పురాతనయ | జేయ సువిష్కృత భారవాహకా
శ్విత పురుషూత పీతదవ | పావకశస్త్ర పురాణకొవిదా.”

—అప్ప కవీశ్వరులు.

ముగ్గులు

ప్రతికోణమును ఒక్కొక్క చుక్క గ పరిగణింపవచ్చును. చిత్రకారుడు తాను చిత్రించు చిత్రమునకు ముంగు ఫలనిర్ణయమును చేసికొనినట్లే, స్త్రీలుగూడ మొదట నియమిత ప్రదేశములో చుక్కలుంచి,

వానిని నియమబద్ధముగా కల్పించుదురు. ఈ కల్పనపుడు వారు పోతే ఎప్పుట ప్రారంభించికో అచ్చటికేవచ్చి ఆపు చేయు పట్టుదలతో పెట్టుముగ్గులనే 'పట్టు' అని అందురు. ముత్యాల ముగ్గులన్ని ఐట్టి పట్టే. (1 వ చిత్రము)

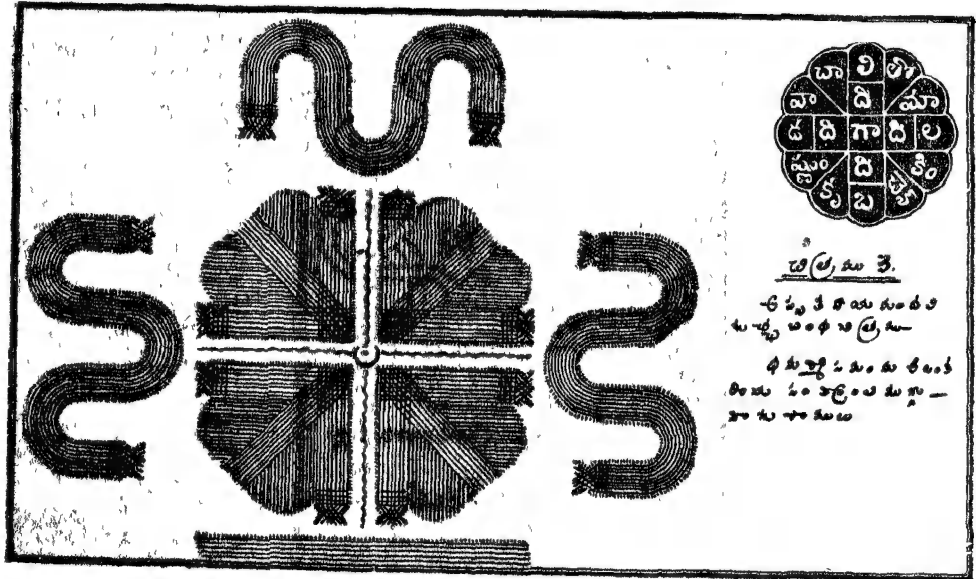
కవుల రచనలందు, చిత్రకారుల చిత్రపులందు పరిసరముల ప్రభావము వారివారి రచనలందు, చిత్రపులందును గోచరించునట్లే స్త్రీలు పెట్టు ముగ్గులందు వారి పరిసరముల నెక్కువగా నుండునవి, వారి కెక్కువ అవసరము కలుగునపుడే కొన్నించును. మచ్చునకు. గాజుల మల్లారం, పెళ్ళి అరుగు, తులసికోట, మల్లె పందిరి, తీగలపందిరి, పారిజాతము, గులాబిగుత్తి, కుట్టుడాకు, గోకర్ణము, గదులపెట్టి, పీట, ఊయల, గుమ్మడి పండు, మారేడుదళము, కళ్యాణమండపము, చిడతలు, సాలెగూడు, తేలు, తాళేలు, రథము, దర్భముడి, స్వస్తిక, నిమ్మగుత్తి మొదలగునవి.

వస్తు సామ్యముతో చిత్రించు ముగ్గులు సాధారణముగా రత్నాలముగ్గులందు, కర్ర

ముగ్గులందు ఎక్కువగా నుండును. ఈ ముగ్గులందు రేఖాగణిత సంబంధమున ఆకృతములు—చదరము, దీర్ఘచతురస్రము, డైమన్ ఆకృతము, పద్మజ, అష్టభుజి, త్రిభుజము, వృత్తిము మొదలగు నాకృతములు కొన్నించును. రేఖాగణితము యొక్క అందమును గ్రహించి, తామంచు రత్నాలముగ్గులందు చుక్కల సాధారణముతోనే స్త్రీలు సునాయాసముగ చిత్రింప నేర్చుట ముదావహము.

ఉత్తమ శిల్పులు, చిత్రకారులవలె పరిసరములందరి వస్తువులరూపకల్పన చేయుటే గాక, వారికల్పన (Design) లకు గల లక్షణములు (Symmetry, and Running), రీతులు గూడ చూడగలము.

ముగ్గులలో చుక్కలకు బదులు అక్షరముల యాధారముతో చిత్రించు ముగ్గులు కూడ కలవు. "ఆంధ్రభాష యమృత మాంధ్రాక్షరంబులు ముగ్గులు లొలుకు గుండెని ముల్లిను లు," అని శ్రీ వేమూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు వచించినట్లు, ఆంధ్రాక్షరములై ఆంధ్రుల అలూర్య చిత్రకళా విపులము పరచు నిదర్శనములు అట్టి అక్షరముందరి కళానైపుణ్యమును గ్రహించ గలిగినవారగుచున్నట్లే, వారిమణులు గూడ జాతీయ చిత్రకళకు ప్రపంచ సోపానము ముగ్గులందుగూడ అక్షరముల నలంకరించి,

చిత్రము కే.
ఆంధ్ర ప్రతిక సంపాదకులు
ఆంధ్ర ప్రతిక సంపాదకులు
ఆంధ్ర ప్రతిక సంపాదకులు
ఆంధ్ర ప్రతిక సంపాదకులు

(మాణవక వృత్తిము—)
"గాదిలితో మాదిగా
గాదిల కించెన్ బదిగా
గాదిల కృష్ణం డదిగా
గాదిడ వాచాలిదిగా.

—అప్ప కలియము.

చూచువారి హృదయముల ను ప్పొంగ చేయుచున్నాడు. (2 వ చిత్రము)

అక్షరముల నాధారముతో నుండు ముగ్గులెక్కువ అంచులందు కాన్పించును. చూచిన ప్రతి ఆకారమును ముగ్గునందు ఇముడ్చునేర్పరితనము, సమయస్ఫూర్తిగా అలంకరించు నేర్పు, స్త్రీల కల్పనాశక్తిని తెల్పుట కీ ముగ్గులే నిదర్శనములు.

ధనుర్యాసమునందు అనగా నూర్వ్యకు ధనుస్సులో ప్రవేశించినది మొదలు, మకర రాశిలో ప్రవేశించువరకు ముగ్గులను పీఠులందు విరివిగా చిత్రింతురు. అట్టి ప్రతి గృహమొక చిత్రకాలయగును. ప్రతి గృహిణియొక చిత్రకారిణిగ గోచరించును.

ధనుర్యాసారంభము మొదలు సంక్రాంతి ప్రవేశించునప్పటికి, రైతు ఎండ వానల కోర్కె పండించిన పంట కొంప జేరును. తమ కష్టాల్లెత్తమైన పంట ఇంటికి జేరు నప్పుడు యుండు ఆనందమునకు మేర యుండునా! “ఆనందో బ్రహ్మ” యని ఆనందపారవశ్యమున అవతరించునదే కళ. కనుకనే ధనుర్యాసము నెలరోజులు కళారాధన, కళాపోషణ ఎక్కువగా నుండును. “దేహి” అన్న వారికి “లేదు” అన్న మాట యనకుండ దానధర్మములూనర్చుటే గాక, ప్రతిజీవిని తృప్తిపరచవలెననే తలంపుకు విధి వరండాలు వేలాడకట్టు వరికుచ్చులే పరమ నిదర్శనము.

ధనుర్యాసముందు ప్రజలు ఉత్సాహ వంతులై పుష్పములవలె వికసించిన హృదయములతో నుండురు. జనుల ఈ చిత్ర వృత్తిని తెలియజేయు తలంపుతోనే, అప్పకవీయమందలి గుచ్ఛబంధమును పోలిన వికసించిన పుష్పమును; దాని సౌరభముచే నాకర్షింపబడిన కృష్ణసర్పములను పీఠులందు విధిగా ముగ్గులలో చిత్రింతురు. ఆ ముగ్గుమీదనే బాలికలు గొబ్బి పూజ చేయుదురు. (3 వ చిత్రము)

గుచ్ఛ బంధమును పోలిన ముగ్గులేగాక, కుండలి నాగబంధమును పోలిన పాముల చుట్టల ముగ్గులచేగూడ ధనుర్యాసముందు పీఠులను విరివిగా అలంకరింతురు. మెలికలు తిరిగియుండు ఈ పాముల చుట్టలు అప్పటి ఋతుధర్మమును తెలియజేయుచుండును. అది హేమంత ఋతువగుటచే మంచునకు, చలికి ప్రజలు పాము మెలికలు తిరిగినట్లు పెనవేసుకు పోదురని స్ఫురింప జేయుచుండును. (4 వ చిత్రము)

చిత్రకారముగా వ్రాయబడెడి కవిత్యమునకు చిత్రకవిత్వమనిపేరు. చిత్రలేఖనము, సారస్వతముల కలయికే బంధ కవిత్యముగ రూపొందెను. ఆ ప్రతి బింబములే ముగ్గులందు గూడ గోచరించుచుండును.

ఇట్టి సన్నివేశములు దృష్టికి వచ్చిన పుడు విజ్ఞానవంతులగు మేధావులకు అనేక అద్భుతవిషయములు గోచరించుచుండును. అప్పు కవీయమందలి పైరెండుచిత్రములే గాక ఇంకను అనేకములగు బంధకవిత్య చిత్రములు ముగ్గులలో గలవు. సారస్వతమునకు, చిత్రలేఖనమునకు గల సంబంధమేగాక, ఒక కళకు మరియొకకళకు గల సంబంధ మెట్టిదో ఈ ముగ్గులయందలి విశేషములు ఋజువుపరచుచున్నవి.

ధనుర్యాసము నెలరోజులు పీఠులందు పైరెండు ముగ్గులనే గాక తమ కళానైపుణ్యముట్టి పడునట్లు అనేకరకముల చిత్ర విచిత్రములగు ముగ్గులతో నలంకరింతురు. ధనుర్యాసాంతమునకు దక్షిణాయనము పూర్తియై ఉత్తరాయనము ప్రవేశించును. దిక్కులలో దక్షిణమునకు యముడు అధిపతి. యముడు మరణ కారకుడు. దక్షిణాయనమునందు వాతావరణము గోగ వ్యాప్తికి దోహదమిచ్చునదిగా నుండును. ధనుర్యాసము దక్షిణాయనమున ఆఖరు మాసము. దక్షిణాయనము వర్ష, శరత్, హేమంత ఋతువులతో గూడియుండును. నెల నీటితో ను, లే మతో ను నిండి యుండును. వాయువు శీతలముగ నుండి, తక్కువ ఉష్ణత, ప్రసరణ గల నూర్వ్యరశ్మితో నుండును. ఈ వాతావరణము సాంక్రామిక వ్యాధులు దృవించుట కెక్కువ దోహదకారియై యుండును. ఈ సమయమునే యమదంష్ట్రకాలమందురు. ఇందే కోరల పున్నమ (మార్గశిర పౌర్ణమి) కూడ వచ్చును. ఇది దాటినచో మరణము నతిక్రమించినట్లు ప్రజలు సంతసించుదురు. ఈ క్రిముల సంచారించు తలంపుతోనే పీఠులను గోమయచర్మిత మొన ర్చెదరు. ముగ్గులంచు మగువలకు అది ముగ్గుల పండుగ; బాలికలకు గొబ్బిపండుగ.

ధనుర్యాసముందు ఇండ్లు వాకిండ్లు దులిపి వెల్ల (సున్నము) వేయించు గృహాలెక్కులు కొందరు. జేగురుతోను, కుద్దతోను గోడలకు కూడ పట్టిల నలంకరించు వైష్ణవాంగ నలు కొందరు. కడుపుకే లేనిది కొంపకు కూడ నెచ్చట లేగలమని పూతగోడలకు చీకాకుతో చిలుకుకొట్టి సంకల్పప్రపదెడు కాంతలుకొందరు. ఎవరి కక్కికొలిది వారు నలంకరించి, గుమ్మములకు పసుపుపూసి, ముత్యముల వంటి ఎరువు, తెలుపు చుక్కలుంచి గృహమునంతను పరిశుద్ధమొనర్చి, ఆరోగ్యకారి యగు ఉత్తరాయనమునకు మకరసంక్రమణ మందు ఆహ్వాన మిచ్చుచున్నారు.

ఆరోగ్యప్రదమగు మకరసంక్రమణము ప్రవేశించగానే దక్షిణాయనమందలి అనా

రోగ్య ప్రకృతిని రథ మెక్కించి సాగనంపుచున్నట్లు, భోగి, సంక్రమణము, కనుములు గడిచిన తరువాత ముక్కునుమోజున రథము పెట్టి బైటకు లాగినట్లు, ముగ్గు కర్రతో రథమును లాగి పేయుచున్నారు. (5 వ చిత్రము)

గోమయము, పసుపు, సున్నము, నుంకు మలు గృహాలంకరణమందు వాడుచున్నారు. గృహిణి అలంకరణమందు గోమయమునకు బదులు కాటుక, పసుపు, సున్న (59-వ పేజీ చూడండి)

రాబోవు ఆట ల పోటీ కి

అమృత

రక్త శుద్ధి ద్రావకము.

హృదయనవీన బోటెంబో
గరమైత ఆరింను
కఘాతమైన కణాలను
విద్విరంగా అలంకట బొంద
కుండా వెగ్గటానికి అవధికి
సహాయపడుతుంది

395 A E

కేసరికుటీరం లిమిటెడ్ రెగిస్టర్డ్
మద్రాస్.

ఒరిస్సా, నైజామ్, ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు మొదల. బొంబాయిలకు, ఏజెంట్లు : మెసరస్: శ్రీరామా జనరల్ డ్రాగ్స్ (పబ్లిసిటీస్) బరహంపూర్ - సికిందరాబాద్ - విజయవాడ - మధుర - తెంగళూరుసిటీ - బొంబాయి.

★ మేడమిద మట్టి ★

(15-వ పేజీ తరువాయి)

కామరాజు నిట్టూరుస్తూ రంగయ్యతో. ఓ గంటసేపు రంగయ్యతో రహస్యంగా మాట్లాడేడు. రంగయ్య కోపంతో వణకి పోతున్నాడు. రాయన్న కాలితో నేలని

పెట్టి రాచేయాలని చూస్తున్నాడు. ఊళ్లో మెరకవీధి కొత్తూరు తన తరపున ఉన్నా నిర్భయంగా రాయణ్ణి పనిచేయించాడు. ఇంకేం చెప్పాలి? ఉహూ!

“అంతే ఆపనే చేయించాలి. తర్వాత

విడి జరిగినా సరే.” అన్నాడు కామరాజు. “అంతే” అన్నాడు రంగయ్య.

పదిగంటలైంది. భయంకరంగా ఉంది చీకటి. కామరాజు ఇంటికి పోతున్నాడు రంగయ్య వద్దనుంచి. అతనికి అన్నీ అనుకూలమైపోయాయి. గడ్డి మేటు తగల బెట్టింది రాయణ్ణి అందరూ నమ్మేవారు. అందుకేగా అసలు తను ఆపనిచేయించింది! రంగయ్యకు రాయణ్ణి దంత దూరమైతే, తను అంతదగ్గరపడతాడు. రాయణ్ణి ఎంత అడుక్కిపోతే తను అంత పైకి వస్తాడు. అంతా అనుకూలమైంది. ఇంక తన కూతుర్ని రంగయ్య మేనల్లుడికి ఇస్తే...

మరో మూడురోజులు గడిచాయి. ఈ సారి ఊరికి ఉత్తరంవైపున మంట కనబడింది. రాయణ్ణి పాక కాలిపోయింది. పాలి కాపు తాటి చెట్టుకు విరిచి కట్టబడి ఉన్నాడు. తండ్రికుపోయినవి పోగా ఒక ఎద్దు, రెండు గేదెలు వికృతంగా పొట్టలు పగిలి పచ్చిపడిఉన్నాయి. “ఎవరో పాతే త్తాను” అన్నాడు రాయణ్ణి కాలిపోయిన పాకదగ్గర నిలబడి.

“నా మేటు తగలెట్టించినవాడి రత్తం తాగుతాను.” అన్నాడు రంగయ్య. ఇంటి అరుగుమీద నిలబడి.

అందరూ రాయణ్ణి పాక ఆర్పడానికి, పచ్చిన పశువుల్ని చూడడానికి వెళ్లారు. ఇంతలో పల్లపువీధిలో కొబ్బయ్య ఇంటికి నిప్పంటుకుంది. అందరూ పరుగెత్తుకొచ్చే సరికి వాలుగిళ్ల వరకూ పాకిపోయింది మంట. చెరువులో నీరు అడుగంటి ఉంది. ఆర్పడం బ్రహ్మాండమైపోయింది. వీలయినంతవరకూ మంటలు కొత్తూరు, మెరకవీధి వెళ్ళకుండా ఆపుచేశాడు రంగయ్య.

ఊరంతా పీచుపీచు మంటూంది. ఎప్పుడో ఉపద్రవం ముంచుకొస్తుందో అని ఎదురు చూస్తోంది. మెరకవీధి కాకి పల్లపువీధికి రాదు. పల్లపువీధి కాకి మెరకవీధికి రావడానికి వీలేదు. పల్లపువీధిలో కమ్మర్లు మెరకవీధిలో వాళ్ళపనులు చేయరు. మెరకవీధివారి చాకళ్ళు పల్లపువీధివారి బట్టలుతకరు.

చెరువుగట్టుమీద రావి చెట్టుకింద పాకలోకి చెత్త చేరింది. రాయణ్ణి దొడ్లో చింత చెట్టుకిందకు, రంగయ్య ఇంటి అరుగుమీదకు జనం కూసుతున్నారు.

రమ్మన్న జర్మనీ నాళినం చేస్తుంటే హిట్లరు పని ఎలాగుందో రంగయ్య పని అలాగుంది. ఊళ్లో పార్టీ గొడవలు ముమ్మరంగా ఉన్నాయి. ఇంట్లో కాంతం పెళ్లి గురించి గొడవ. సుబ్బదమ్మ ఇల్లు ఖాళీ చేసి స్వంతయింటికి పోదానికి ప్రయత్ని

మదలు గొల్ల ప సారభము

త్రాల్

శరీరాన్ని అంటిపెట్టడానివుంటే త్రాల్ మస్కరేట్ మృదుమదుర పరిమళము మధువురాదు త్రాల్ మస్కరేట్ పొడదు వర్షము నకు మృదువైనది. వాడుటకు అష్టాదశకం మైనది

మస్కరేట్ పాదరే

Deall's
TOILET
SOAP
A.Y.R.A. & CO.
MADRAS & BOMBAY

స్తోంది. ఆమె కేదో నవ్వుజెప్పి సముదాయించడానికి కూడా తీరికలేదు రంగయ్యకు.

ఆ త్రయ్యి స్వంతయింటికి పోయేగాజున కాంతం పడుకుని లేవలేదు. బయటికి రాలేదు. మంచం దిగడానికే భయమేసింది. ఆ త్రయ్యి నాన్నతో చెబులాడి ఇటు రావడం మానేసిన దగ్గర్నుండి కాంతం అటు పోలేదు. అలా పళ్ళవద్దని ఎవరూ శాసించలేదు గాని ఆమెకు మాత్రం శాసించినట్లే ఉంది. సుబ్బారావుని గురించి తను పోషించిన ఊహలన్నీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంది. ఆ త్రయ్యి తనని ఎలా పిలిచేదో తనలో తనే ఆనుకుంది. ఆ వేళంతా కాంతం లేవలేదు. “అదేమే?” అంది రత్నమ్మ.

“ఏంలేదు” అంది కాంతం.

ఆ త్రయ్యి పోయేటప్పుడు ఏదో తీసుకు పోయింది. అందరూ కలసి కాంతం పసి చూడయాన్ని పింజేస్తున్నారు.

కాంతాన్ని చూసుకోడానికిని నారాయణతో నలుగురు మగాళ్ళు మాత్రం వచ్చారు. “ఇదేంచిత్రంరా! మగాళ్ళకేలా చూపించమంటావ్? మనో ఎక్కడైనా ఉందా ఇలాగ?” అంది రత్నమ్మ నోటిమీద చేయి వేసుకుని.

“ఇప్పుడు చదువుకున్నవాళ్ళంతా ఇంతే. మనం కాల్వాన్ని బట్టి నడచుకోవాలి. అయినా పెళ్లి చేసుకునేది పెళ్ళి కోనుకా? ఆడాళ్ళా?” నారాయణ అక్కను మళ్ళీ మాట్లాడనీయలేదు.

కాంతం ఇంట్లో వంటరిగా ఉండిగా రామం వల్లి “నీకు బావని చేసుకోవడం ఇష్టం లేదా?” అని అడిగాడు. కాంతం నిర్ఘాంతపోయింది. ఏమనాలో తెలియలేదు. తన యిష్టమేమింది? ఇలా అడుగుతాడని తెలిసి ఉంటే ఆలోచించుకునేదేమో. “మాట్లాడవేం చెప్ప” అంటూ రామం దగ్గరకొచ్చాడు. కాంతం కళ్ళల్లో నీళ్లు కనబడ్డాయి తన చర్య తనకే అసహ్యమనిపించింది. మూర్ఛుడైపోయాడేం తను?

బలిపీఠమీద కెక్కించే మేకలాగు, కాంతానికి, బెనారసు చీర కట్టి నగలన్నీ పెట్టింది రత్నమ్మ. పెళ్లివారు మండువాలో కూర్చున్నారు. కాంతం వళ్ళనని మొరాయించింది. రత్నమ్మ తలుపుచాటునుండి తోసింది. అక్కడ ఆడాగున్నారో మగాళ్ళున్నారో కూడా చూడలేదు కాంతం. ఆ కౌతసేపు అగ్గిమీద నిలబడటం నిలబడి బయటికొచ్చి తర్వాత అమ్మని కాగలించుకుని బావురుమంది.

“ఏమంటావోయ్?” నారాయణ రామాన్ని అడిగాడు

“అవును. ఇప్పుడే బి. ఏ. చదువుతున్నానని చెప్పకోవచ్చు. తర్వాతయితే ఉద్యోగం దొరకలేదనో, సమాప్తాఉద్యోగమనో చెబితే ఇప్పుడొచ్చినంత కట్నం

రాకపోవచ్చు.” రామం చెప్పింది నారాయణకు అర్థం కాలేదు. నోరు తెరిచి చూస్తున్నాడు. “ఈ పెళ్లి చెయ్యరని చెప్ప” అన్నాడు మళ్ళీ.

“ఇది నిజము...

... మీరు లక్స్ టాయలెట్ సబ్బుతో
ఇంకా మనోహరముగానుండవచ్చును”

అని సుశీల
చెప్పుచున్నది

నిజముగా ఫలకరమైన వియమము తప్పని సౌందర్య పద్ధతి ఇదిగో! “సువాసవతో, నాన్న మీగడవంటి లక్స్ టాయలెట్ సబ్బు సురగము నేమనా చర్యము మీద బాగురుద్దామ. తరువాత నేను కడుగుకొని ఒక మెత్తటి తువ్వలుతో అడుకొనగానే నా చర్యము ఒక క్రొత్త అందమును తెచ్చుకొనును.” అని సుశీల చెప్పుచున్నది.

లక్స్
టాయలెట్ సబ్బు

సినిమా తారలకు
సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

ITS. 367-X30 TL

మేడమీద మట్టి

“అడేంట్రా!” అంది రత్నమ్మ.
“ఎందుకురా?” మెల్లగా తీక్షణంగా అడిగాడు రంగయ్య.

“ఏంలేదు. జరగగూడదు. అం కే.”
ఎన్నో కారణాలు చెప్పాలనుకున్న రామానికి ఉద్రేకంలో నోరు తిరగలేదు. నుబ్బరావు కిచ్చి, చేయాలని వాడి ఉద్దేశం.

“ఏడికావులే. బయల్దేరాడు పెద్ద.” గదమాయించాడు రంగయ్య. అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. రంగయ్య బయటికి పోయాడు.

రంగయ్యకు చిరాకెక్కువయింది. ఏం చేయడానికి తోచడంలేదు. తను తప్పదారిని నడుస్తున్నట్లనిపిస్తోంది. ఇంతయిందిని కాదని తను ఈ పెళ్ళి చేయడమేనా? దాని మట్టుకది ఏడుస్తోంది. ఇల్లు వదిలిపోయింది. ఇవ్వతల ఈ చేతు గొడవ అలాగే ఉంది. తన లాగే రాయుడు కూడ ఆకు పెంచుతున్నాడట, నుబ్బన్న చేలో ఊడ్చడానికని. మల్లి ఏపాక తగులబెట్టిస్తాడో! ఆయన ఎనిమిది వందలరూపాయల ఎడ్ల జత కన బడకుండా పోయింది. పెద్దవ ఏం చేయించాడో! ఎవడిచేతయినా సుభ్రం గారాయుడిని చంపించేస్తే బాగుంజేటట్లుంది. వాడు బ్రతికుంటే తనకు ఏ శ్రాంతి అంటూ ఉండదు. ఎలా చంపించాలి? రాయుడి బుర్రతీసేయడం తన వల్లవుతుందా?

“నీచేసు మంచి పనిచేస్తోందే!” వెంటకా రానికన్నా భరించలేక పోతున్నాడు నుబ్బన్న. ఎక్కడచూచినా “నుబ్బన్న చేసు” అన్న ముక్కవినబడుతోంది. పాలెం ఊరే “నుబ్బన్న చేసు” “నుబ్బన్న చేసు” అంటూ కూర్చుంది. అప్పులు పెరిగి తన ఏడుగుంటే ఇకొకటి పై పెచ్చు. కరణాన్ని కలిసికొని ఎంతో అంతకి ఎవరికో ఒకరికి ఖాయం చేయమన్నాడు. “సరే” అన్నాడు కరణం.

కాంతానికి జ్వరంగా ఉంది. రంగయ్య

మంగలి నూకాలుకు కబురం పాడు. నూకాలు వచ్చి నాడిచూచి “పరవాలేదు బాబయ్యా, కొంచెం ఉష్టం చేసిందంటే” అని మాత్రయిచ్చిపోయాడు. రత్నమ్మకి కొంచెం కంగారుగా ఉంది. “సుభమా అని పెళ్ళి తలపెడితే ఇదేమిటే” అంది. మాతురి తల నిమురుతూ “ఎలాగుందమ్మా!” అంది. ఎలాగుంది? ఏంబాధ? “ఎలాగూ లేదు” అంది కాంతం.

రామం వచ్చి “వాళ్ళకి ఉత్తరం రానే కాను” అన్నాడు అమ్మతో. ఈ మధ్య అమ్మతో చెబులాడుతున్నాడు రామం, ఈ పెళ్ళిచేయకూడదని.

“నాతో చెబుతా వెం దుకురా? మీ నాన్నతో చెప్ప.”

“అక్కలేదు. నాన్నతో ఎందుకు? నువ్వొప్పుకుంటే నాన్న ఒప్పుకున్నట్టే” అంటూ గబగబాపోయాడు రామం.

రత్నమ్మ కాంతంవేపు తిరిగి “అలా మాస్తానెందుకే? ఎలాగుందో చెప్పమంటే చెప్పమమ్మా” అంటూ బుజ్జగించింది. కాంతం కళ్ళంట నీళ్ళు తిరిగినయ్యే. “అడే విలే?” నీళ్ళు తువ్వోయింది. కాంతం తల్లి వడిలో తలపెట్టుకుని పొద్దుతూ ఏడ్చింది. “కొంపతీసి గాలా ఏమిటి? పడుకో వస్తాను.” అని రత్నమ్మ కాంతానికి దుప్పటి కప్పింది.

రంగయ్య కొడుకు మీద ఎగురుతున్నాడు, తన యిష్టం లేకుండా వాళ్ళకి ఉత్తరంరానినందుకు. కొడుకు ఆవిధంగా రాస్తున్నాడని రంగయ్యకూ తెలుసు. ఏమనడానికి తోచక అప్పుడు ఊరుకున్నాడు. ఆయిపోయింతర్వాత తిరగబడ్డాడు. ఎంత తెలిసినా తన అధికారానికి లోపం వచ్చినట్లు కనబడింది. దాన్ని గురించి తనూ ఆలోచిస్తున్నాడు. తన అలారాయమని చెప్పేవాడేమో. రాసే ముందు తనకి ఎందుకు చెప్పలేదు?

“యెదవ తెలివిలేటలు సంపాదించావు ఎలాగయితేసేం” అన్నాడు కొడుకుని. “ఉత్తరానికంటే ముందుపోయి నారాయణతో చెప్పి అసలు వాళ్ళతో చెప్పవద్దని. ఫా.” అరిచాడు రంగయ్య.

అంతకుముందే వచ్చి నిలుచున్న రత్నమ్మ “ఆచార్య గారింటిదగ్గర్నుండి కొంచెం యాబూది తెప్పించండి. ఉత్తినే ఉరికి పడుతోంది” అంది.

“చావండి ఎలాగోలాగ” గబగబా బయటికి వెళ్లాడు రంగయ్య.

“బాబుగోరూ! కరణంగోరు రమ్మం ట్రను.” కరణందగ్గర్నుండి కబురు. ఈ మధ్య ఇద్దరినీ చెరిసగం విడొధరకట్టుకు తీసికోమని రాయబారాలు జరుగుతున్నయ్యే. అందుకే అయిఉంటుంది. “ఊ! పద” అని బయలుదేరాడు. “సగం గిగం కుదరదు” లోపలే అనుకున్నాడు. కోపంతో అడుగులు జోరుగా వేస్తున్నాడు.

“ఎంతకైతే పుచ్చుకుంటావో ఒక్క మాటచెప్పు రంగయ్యా. రాయడికంటే ఎక్కువంటే నీడే.” అన్నాడు కరణం.

“అడేం తన్నాడు?”

“రాయడి నింకా అడగలేదు. అడిగినా ఎలా చెబుతాను? ఇద్దరినీ అడుగుతాను. ఎవరెక్కువంటే వారిదే. ఏం చెంచయ్యా?” రంగయ్య ఇంటిదగ్గర్నుండే వచ్చాడు చెంచయ్య అన్నడే.

“ఉహూ! అయితే నాకా చేసే వదు.” గిరుక్కున తిరిగాడు రంగయ్య. చెంచయ్య రంగయ్యతోబాటు జోరుగా నడుస్తూ “మాంచి పనిచేశావు మామా. అంత దరకైతే దండుగే.” అన్నాడు.

కరణం రంగయ్యని ఎంత ఇంటికి పిలిపించి అడిగినా ఈ సంగతి రాయుడికి తెలియక పోలేదు. రంగయ్య ఎందుకు వద్దన్నాడని ఆలోచించాడు రాయుడు. అసలావార్త నిజమా కాదా అన్నాడు. “కరణం ఇంట్లో పనిచేసే గొల్లడి చెప్పేనే” అన్నాడు కొలయ్య. అయిదేళ్ళ కుర్రాళ్ళు కూడ ఈ విషయాలు శ్రద్ధగా వింటున్నారు. పెద్దాళ్ళతో చెబుతున్నారు.

కరణం ఈసారి రాయుడికోసం కబురంపడుతూ తనే వెళ్లాడు. “అనవసరంగా పోటి ఎందుకు రాయుడూ. ఇంత ఇస్తావని చెప్పా. నీ పేర రాయించేస్తాను.” అన్నాడు.

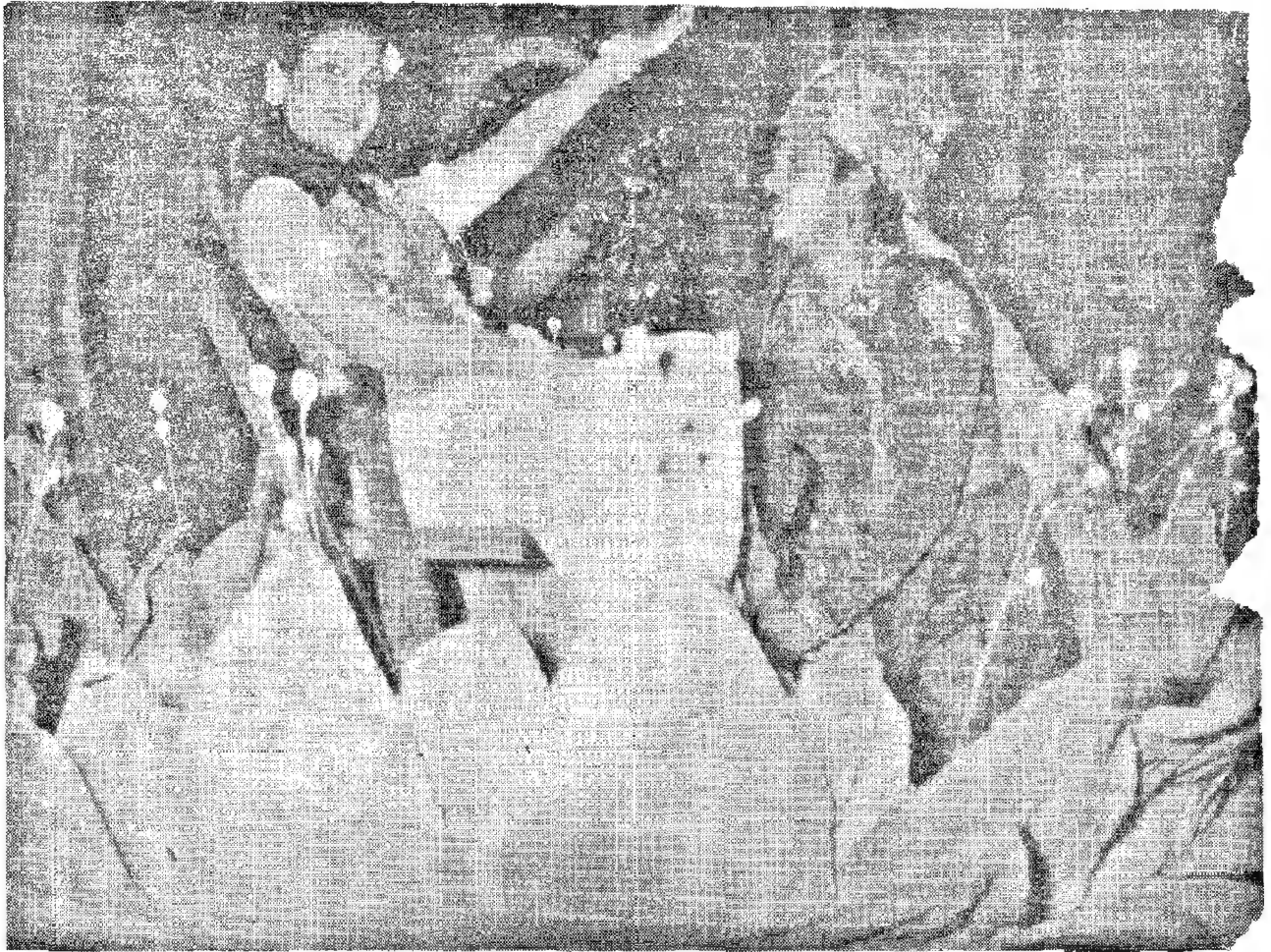
“నాకు ఎంతకైనా సరే వద్దండి.” వెంటనే అనేకాడు రాయుడు. కరణాని కిదంతా కలలా తోచింది. ఎల్లగా చూస్తూ గుటకే కాదు. నోట్లో తడి ఆరిపోయి గుటక పడలేదు.

పెళ్ళివిషయంలో కామరాజు రంగయ్యను మళ్ళీ కదిపాడు. రంగయ్య కేం చెప్పాలో తెలియలేదు. “ఏదీ? మనం ఈ గొడవలో పడిఉన్నాం. అది కోపగించి పోయింది. ఇంకా మాటాడలేదు” అన్నాడు. ఈ పెళ్ళి తప్పకుండా జరుగుతుందని కామరాజుకు నమ్మకం ఉంది. జరిగేలా చేయగలడు. చేస్తాడుకూడ.

ఇనాం! ఇనాం!!
అమూల్యమగు మీ జీవితము సౌఖ్యవంతముగా నుండుటకు సమీప మార్గమును చూపుచు ప్రకము—

దాంపత్య వికాసము
మదనమంజరి ఫార్మసీ,
184, చై నాబజారుకోడ్డు, మదరాసు.

“భక్తుడా! మెచ్చితిని లెమ్ము” అంటుంది శ్రీమతి అంబల, యక్కన నా/క్కన వుండునల్లుడు
 “పరదేశి”లో స్తోమోషన్ సృష్టించి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారా నాయకీ నాయకులు

★ ని ని మా వార్తలు ★

రాజా ప్రాజ్ఞాన్సువారి “పుట్టిల్లు” షూటింగ్ రాజాపు అయిపోయినట్లైననీ, ఇంకా కొన్ని చిన్న చిన్న దృశ్యాల రచనాత్మకమే మిగిలివుందనీ తెలుస్తోంది. ఫిబ్రవరిలోనే విడుదల చేయాలని నిర్ణయం అయి తమవుతున్నారు వీరు ఇటీవల తీసిన “పాట్లై శ్రీరాములుగారి పూర్ణాహుతి” ప్రాప్త చిత్రంలోని కొంత కామెంటరీని, ఆఖరి పద్యాన్ని హిట్ నూస్టర్స్ వాయిస్ వారు రికార్డు చేసుకున్నారు (ఈ పద్యం మంకర, వాసిరెడ్డిగార్ల రచన; నాజర్ పాడాడు) ప్రైవేట్ చిత్రం తాలూకు కాపీలు 80 పైగా అమ్ముకుపోయినట్లు తెలుస్తోంది.

* * *

పువ్వీరాజ్ కపూర్ విజయవాడలో ఈ నెల 21 నుండి 26 వరకు 5 నాటకాలు ప్రదర్శించనున్నాడు వీటి పేరు,

“దీవార్”, “గద్దార్”, “పరాన్”, “ఆహుతి”, “కళాకార్” ఈ నాటకాలలో భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం, హిందూ మతం ఏకత్వ, సంఘంలో కళాకారుని కర్తవ్యం మొదలైన విషయాలు వృద్ధులగా చిత్రించబడతాయి. పువ్వీరాజ్ దక్షిణదేశ పర్యటన అంతరం బొంబాయి వెళ్లక తన నాటకాలను సినిమాలుగా తీసే విషయమై ఏర్పాట్లలో నిమగ్నుడౌతాడని తెలుస్తోంది.

* * *

లండన్ వారపత్రిక “న్యూ స్టేట్స్ మన్ ఎండ్ నేషన్” గత సంవత్సరం విడుదల అయిన చిత్రాలను సమీక్షిస్తూ చాచీచాన్గీన్ తీసిన “లెమైట్” కు మొదటిస్థానం, జపానీస్ చిత్రం “రహ్ మాన్” కు రెండవ స్థానం ఇచ్చింది. (రహ్ మాన్ సమీక్షకై 8-12-52 ఆంగ్ల వార పత్రిక చూడండి)

భానుమతి దర్శకత్వం వహించిన తమిళనాడు చిత్రం “చండిరాణి” మూడింట రెండువంతులు పూర్తయింది.

* * *

ఇంగ్లీషు, హిందీ భాషల్లో తయారించబడిన “రూన్స్ కిరాణీ” టెక్నికల్ చిత్రం ఈ నెలలోగా విడుదల కావచ్చునట.

* * *

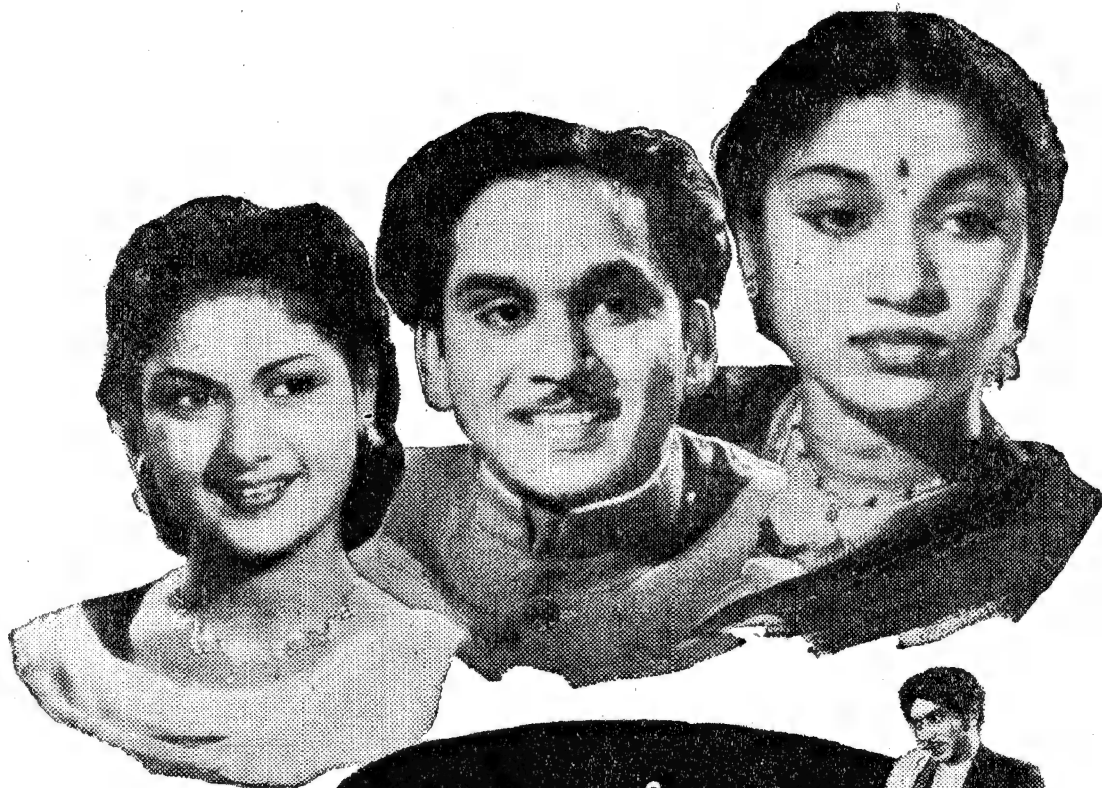
గత సంవత్సరం విడుదల అయిన హిందీ చిత్రాలల్లో న్యూ థియేటర్స్ వారి “యాత్రిక్”, జవకీబ్ ను తీసిన “రత్న దీప్”, బొంబాయి టాకీస్ వారి “నూ” విజయభట్ తీసిన “జైబాబావరా” చిత్రాలు ఆర్థికంగా విజయవంతమైన వాటిల్లో అగ్ర గణ్యములని అభిజ్ఞుల అంచనా

అవరిండియా వారి "నాయిల్లు"లో శ్రీ వి. నాగయ్య

త్వ ర లో వి డు ద ల !

శ్రీరంజని • సావిత్రి • సూర్యకాంతం • హేమలత •
నాగేశ్వరరావు • రంగాచార్య • రేలంగి • పెంకట్ •
రావులపల్లి • పార్థసారథి •

నటించిన

భాస్కర్ ప్రొడక్షన్స్ బ్రతం

భీమకు తెరువు

డైరెక్ట్
రామకృష్ణ

కె.వి.ఎస్.

పాటలు పూటలు... సముద్రాల... సంగీతం... కీ.శే. సుబ్రామణ్యం... ముంటసాల...
బాబు... కమల్ మోహన్... కళ... టి. ఇయస్. శర్మ... స్టూడియో... నర్సాస్...

ఆంధ్ర - ప్రమిద్యుర్ ఫిలిమ్స్ • విజిట్ • సేవయ్య ఫిలిమ్స్ • వైజం • ప్రమిద్యుర్ ఫిల్మ్స్ •
చివరములకు :- భాస్కర్ ప్రొడక్షన్స్... మద్రాసు..17..

★ ముగ్గులు ★

(51-వ పేజీ తరువాయి)

మనకు బదులు గంధము వాడుచుండుట గాంతుము. వివాహముం దలంకరించు నాక బలిపట్టు కూడ—గోమయముతో స్థలమును శుభ్రపరచి, పసుపు, మున్నము (లేక వరి పిండి), కుంకుమ (లేక పొంగిపొడి)లతో చిత్రింతురు. నాకబలిపట్టుపై పెట్టు సజ్జా కూడ నలుపు, తెలుపు, ఎరుపు రంగులతో లేపనము చేయుదురు. వివాహమునందు వధువునకు పసుపు, కుంకుమలతో బాటు బంగారము (పసుపు)తో తయారుచేసిన మాంగల్యము; పెండి (తెలుపు)తో చేసిన మట్టియలు; నల్లపూసలు (నలుపు) విధిగా గృహిణి అలంకరించుకొని ముత్తెగువుగా జీవితాంతమువరకు యుండవలెననెడి తలంపుతో అలంకరించుచున్నారు. పై విషయముల సమన్వయించి చూచిన మున్నము, పసుపు, కుంకుమ, గోమయములందు

ఆరోగ్యనూత్రములే గాక, ఆధ్యాత్మిక భావములుగూడ ఇమిడియున్నట్లు తెలియుచున్నది.

చిత్రహస్తాని ప్రకటించు చదువె చదువు. ఆధ్యాత్మిక దృష్టిలేని విద్యగాని, కళగాని, కుంకుమ ఎట్టి సాంప్రదాయము గాని హైందవులలో లేదు. చిత్రలేఖనము, ముగ్గుల రచనలందలి ఆధ్యాత్మిక భావ మెట్టిది? తెలుపు, పసుపు రంగుల సాత్త్వికమును, ఎరుపు రజోగుణమును, నలుపు తామసభావమును తెలుపును. పై పదార్థముల రంగులందు ఈ మూడు భావములే గోచరించుచుండును. ఈ మూడు భావములు స్ఫురించు రంగులనే ప్రపంచ విఖ్యాతి గాంచి, హైందవ చిత్రకళకు ఆదర్శమైన అజంతా చిత్రలేఖనమందుకూడ ముఖ్య వర్ణములుగా వాడినట్లు పరిశోధకులు తెలుపుచున్నారు. * సత్త్వి రజ స్రమో

గుణాత్మకముగ ప్రకృతిని ("అజా మేకాం లోహితీ శుకకృష్ణాం బహ్యం ప్రజాం జనయంత గౌం స రూ పాం||—శ్లోతి") సేవించి, అట్టి ప్రకృతిని స్వేచ్ఛగా స్వీకరించిన నీలమేఘు (నలుపు + ఎరుపు + తెలుపు = నీలరంగు) కరీరుడగు పరమాత్మను జేరవలయునని తెలియజేయుచున్నది.

ఆరోగ్య ఆధ్యాత్మిక విషయముల మేళవించి, ప్రతివ్యక్తి కొద్దియో గొప్పయో కళానైపుణ్యము గలిగి చిత్రకళా సాధనమున నిలచి కళారాధన చేయవలెనని ఋషి వర్ణులు ప్రబోధించిరి.

“కాలానాం ప్రవరం ధర్మ

కామార్థ మోక్షదమ్ |

మాంగల్యం ప్రథమం చైతత్

గృహే యత్ర ప్రతిష్ఠితమ్ ||”

—మార్కండేయః.

పేర్లిగాం: PARIVARTAN

రు. 62,250

రిజిస్టరు నెం. 5025

అన్ని సరియైన 15 బహుమతులకు పంచిపెట్టబడును

అన్ని బహుమతులు గ్యారంటీ చేయబడినవి

అంతా సరిగానున్న ప్రతి ఆస్పరకు రు. 4150 లు
మొదటి రెండు వరసలు సరిగానున్న ప్రతి ఆస్పరకు రు. 1251 లు
మొదటి ఒకవరస సరిగానున్న ప్రతి ఆస్పరకు రు. 125 లు
a, b or a, c సరిగానున్న ప్రతి ఆస్పరకు రు. 20 లు

ఇచ్చట చూపిన చదరంలో 1 నుండి 16 వరకు అంకాలు వాడి నిలుపుగాని, అడ్డుముగాని, అయిదుముగాని ఎటు కూడినను మొత్తం 34 వచ్చునట్లు చేయవలెను. ఒకసంఖ్య ఒకసారే వాడవలెను.

ఆఖరు పోస్టింగు తేది 29-1-53. ఫలితము 9-2-53

ప్రవేశద్రుము: ఒక ఎంట్రికి రు. 1/-;

4 ఎంట్రిలుకు రు. 8/-లు, 8 ఎంట్రిల ప్రతి నెట్టుకు రు. 5/-

చూపు: పై రేటువంతున రుసుముతో సాదాకాగితిం మీద

ఎన్ని ఎంట్రిలైనను పంపవచ్చును. రుసుము మనియార్డరు ద్వారాగాని పోస్టల్ ఆర్డరు ద్వారాగాని, బ్యాంకు డ్రాఫ్టు ద్వారాగాని పంపవలెను. ఎంట్రిలు రిజిస్టరు కవరులో పంపితే మంచిది. ఢిల్లీలో ఒక పెద్ద బ్యాంకులో డిపాజిటు చేసిన సీల్ సాల్వ్యాషనుతో, లేక దానివరుసలతో సరిపొలియుండు సాల్వ్యాషను

లేక వరుసలు మాత్రమే సరియైనవిగా ఎంచబడును. సాల్వ్యాషనులో ఇంగ్లీషు అంకాలు మాత్రమే వాడండి. పై బహుమతి మొత్తము రు. 82,250/-లు మాకు చేరిన అంతాసరైన సాల్వ్యాషనుల సంఖ్యను బట్టి మారును, కొని గ్యారంటీ చేయబడిన బహుమతులు మారవు. ఫలితములకుగాను ఎంట్రిలతో స్వంత అడ్డును (వాసి బిళ్ళ అంటించిన కవరు పంపవలెను. మేనేజరు తీర్పుఖాయముగాను లా ప్రకారము బద్దమైనదిగాను వుండును. మీ ఎంట్రిలు రుసుములు దిగువ అడ్డునకు పంపండి.

Maya Distributors (43) Regd, Ch. Chowk. Post Box 73A. Delhi.

* "The colours used in the original painting are three only....RED-OCBRE, LAMP-BLACK, AND WHITE OF LIME. I may also mention here parenthetically that the colours used by the artists of Ajanta were principally earth-colours obtained locally except lapis-lazuli, which they have used for the blue tint and which was obtained from North-West India." —THE WALL PAINTINGS OF AJANTA, BY G. YAZDANI, O. B. E.

అబల సుధ

ప్రియ కుసుమ వ్యాధులు ఆకాల హస్త, ఋతుబద్ధము, ఋతుకాల, ఒడలునొప్పులు, తలనొప్పి, గుండెదడ కాళ్ళ లాగుట, మనస్థిమితము లేకపోవుట, విద్రవట్ట కుండుట, నడుమునొప్పులు, నిలవినంత, మలబద్ధము, హిస్టిరియా మొ॥ హరించును నీసా రు. 2/- వి. పి. ఆ. 0-14-0. ఇండియన్ మెడిసిన్ పబ్లిషర్స్, లక్ష్మీ టాకీసు రోడ్డు - వి. వాడ-2.

★ మూలిగే నక్కలు ★

(81-వ పేజీ తరువాయి)

పో: ఏదో మొగుడూ పెల్లాలయక కీచులాడకుండాను ఉండరు, కలుసుకోకా ఉండరు. మొగుడయితర్యాత స్వంత పెల్లానికి బుద్ధిచెప్పకోడానికి కాస్త చేయి చేసుకున్నంతమాత్రంచేత మీరు పిల్లను తీసుకురావడం అట్టే సమంజసమంటారా బావగారూ?

క: పిల్లవాళ్లు పెట్టే బాధలకు ఏటోపడ బోతుంటే ఇరుగుపొరుగు చూసి తోడి చ్చి పుట్టింటికి వంపారు.

పో: అబ్బాయి అమ్మాయి మీద కొరాలు మరియాలూ నూరడాని కేదన్నా కొరణం.

క: ఏ ముంటుంది. మూడు ముళ్ళూ వడేటప్పటికే ఉన్నదంతా ముక్కలయింది. ఒచ్చేతేటం ఒక్కపూటకే కనాకవ్వంగా ఉంటే అమహానుభావుడికి మహారాజ భోగాలు పెరిగించలేదని అలిగి పిల్లనిపీక్కు తింటాడు.

పో: అద్దీ! ఊరికే అన్నారా అల్లుళ్లని దశమగ్రహాలని.

క: ఏలివాటి కని ఏడోలేకాని దశమ గ్రహం పట్టిందా చచ్చేదాకా ఒదలరు.

పో: అయినదేదో అయిపోయింది. ఈ పాటిదానికింత రాదాంతం చేయడం ఆత నికే బాగులేదు. పిల్లనిచ్చినవారు కనుక నిమ్మకి నీర తినట్టారుకోవడం మీ మా బాగులేదు. నామాట విని ఏదో సర్దిచెప్పి పిల్లని—

క: ఏం సర్ది చెప్పేదీ. పిల్లకి అత్తారిల్లం లైనే బెదురుపట్టుకుంది.

పో: అలాంటి ఎలా. ఇంతకీ చలకి వచ్చి ముంతదాచడందేనికి. ఈవ్యవహారం ఏదోవిధంగా తేలకపోతే సమ్యం ధాలు లేవటం నాచేతకాదు నుమండి—

క: ఏం చేస్తాం. వాళ్లరాతి ఎలాగుంటే అలాగవుతుంది.

(కాంతిమృతెరలో. కాఫీతయారయింది తెమ్మంటారా)

పో: ఎందుకమ్మాయి నీకంత కష్టం. నేనే వచ్చి తాగిపోతాలే. రండి భావ గారూ.

క: (నిట్టూర్చి) మీరు తాగిరండి. నా కిప్పుడు తె గాలని లేదు.

పో: అశ్చర్యే. మీరు లేకుండానా.

క: కరవాలేదు. ఎల్లీరండి. (పోతరాజు పోతాడు. కరభయ్య ఉన్నరంటూ దిగాలు

బడి చూరు చూస్తుంటాడు. కాస్తేపటికి పోతరాజు, కాంతిమృతిరిగి వస్తారు.)

పో: బావగారూ, నే పోయివస్తా. నే చెప్పిన విషయంమాత్రం గట్టిగా ఆలో చించండి. అమ్మాయి నీవుమాడా ఒక్క మాట చెవినవేయి. (పోతాడు.)

కాం: అయితే ఇదిమాడా నున్నా అయిందటగా!

క: (నీరసంగా) ఆ!

కాం: ఇక పెళ్ళిచేరాలు వచ్చే ఆశ మాడా లేదటగా!

క: (విసుగ్గా) నిజమే కావచ్చు.

కాం: మరి ఏమాలోచించారూ?

క: ఆలోచించడాని కేమంది కనక.

కాం: బంగారమంటి సమృద్ధం. పిల్ల నచ్చితే కట్నాలూ కానుకలూ అక్కర లేదన్నారూ మాడా.

క: ఆయ్యండొచ్చు.

కాం: పిల్లమాడా నచ్చిందట.

క: నచ్చే ఉండొచ్చు.

కాం: అయినా సమృద్ధం బెడిసింది. కారణంమాడా చెప్పాడు.

క: చెప్పే ఉండొచ్చు.

కాం: ఏం వెలకారమండీ.

క: మాటాడితే మారా మేకులాగుంది.

కాం: మాటాడమనలేదు మిమ్మల్ని.

క: సరే మానేస్తాను.

కాం: (కోపంతో) పనిచేసి చూపించ నుంటున్నా.

క: ఏంపని?

కాం: చెయ్యరాని దేంకాదు. పెద్ద పిల్లని - అత్తారింటికి -

క: కష్టాయివాడికి మేకని తోలినట్టు తోలమంటావు.

కాం: ఇప్పటికే నలుగురూ నోట్లో గడ్డిపెడుతున్నారు.

క: నోరుమయ్యవే భటాచారీ! ఈ గడ్డిపెట్టే వెధవలంతా దారిద్ర్యదోషంచేత 14 ఏళ్ళ కుంకని 40 ఏళ్ళవాడికి కట్టబెట్టే ముందు సాయం చేయకపోయారూ. తల్లి దండ్రులు సంఘభయంచేత చేసిన తప్పకు, హిందూసంఘంలో పుట్టిన పాపమాత్రం చేత, ఆ దొర్నాస్యం ప్రసాదించిన రోగాలతో కుళ్ళతూ, వాడు ఒళ్ళు చూసం చేస్తుంటే నా విద్వ అలమటిస్తు న్నప్పుడు, ఈ గడ్డిపెట్టే వెధవలంతా ఏమయినారూ? దాని ఇష్టానికి వ్యతిరే కంగా దాన్ని అత్తారింటికి పంపను నే

నున్నంతకాలం కలో గంజో తాగుతూ ఇక్కడే పడిఉంటుంది.

కాం: ఉపన్యాసం బాగానేఉంది కాని, మీ తరువాత ఏం చేస్తుంది.

క: నా తరువాత! నా తరువాత - (తల గోక్కుంటాడు.)

కాం: మీరు పెనకేసిన వెండిబంగారాలు కరిగించుకు తింటుందా?

క: ఏ పనోపాటో చేసుకుంటుంది.

కాం: వంటపని తప్ప దానికేం చే తవును. స్వంతింట్లో మొగుడితో తన్నులు తింటున్నా పరాయింట్లో చాకిరీచేసుకు చివాట్లా చెప్పడెబ్బలా తింటం మంచిదా? క: అదేనయం. స్వతంత్రంగాన్నా బ్రతుకుతుంది.

కాం: ముండా స్వతంత్రంలే. బ్రతుకు నెడి పుట్టింటికిచేదిన ఆడది చెల్లని కానీ లాటిది. నామాట విని మరియదగా పిల్లని అత్తారింటికి పంపండి.

క: సవతి తలివి కనుకనే పిల్లని ఒడు ల్పుకుందామనుకుంటున్నావు.

కాం: మీ రెంతసేపు పెద్ద పిల్లనే పట్టు కేడిస్తే తలిమ్మా వాళ్ళ గతేం కాను. పెల్లం చచ్చినప్పుడు పెల్లమానెయ్యక పోయారా?

క: మానేయవలసింది. అప్పుడు కళ్లు బైలు కమ్మాయి.

కాం: (ఒళ్ళుమండి) చెట్లలా ఎదిగిన మాతుళ్ళని నే తిమిదా కుంపల్లూ పెట్టుకు పల్లెలో మనలదం ఎంత బాధో మీకేం తెలుసు? నలుగురి దెవ్వళ్ళూ పడలేక బయటికి వెళ్ళడానికి తలకొట్టేసి నట్టుం టోంది. అందులో లేని వాళ్ళంటే అతి లోకువమాటలంటారు. నే పడలేనబ్బా ఈ దెవ్వళ్ళు. మీరు మీ అమ్మాయిని అత్తై రింటికి పంపితే పంపండి లేకపోలే—

క: లేకపోలే?

కాం: మీరు మీ అమ్మాయి కలిసి ఈ ఊళ్ళో ఉట్టిగట్టు కూర గండి, నాపిల్లల తోనే పుట్టింటికి పోతా.

క: ఛా. అక్కడేముంది మింగడానికి.

కాం: నాగు పోసినవాడు నీరు పోయక పోడులే.

క: పోస్తాడు - పోస్తాడు. వెళ్లు-మహా బాగా వెళ్ళు.

(ప: (ప్రవేశం కోపంతో) ఎందుకలా గొంతు చించుకుంటున్నార? మీమాట లన్నీ విని అక్కయ్య టింట్లో కుమిలి కవిలి ఏడుస్తున్నది.

కాం: ఏదవనీ - వచ్చిన నవ్వమే లేదులే.

మూలిగే నక్కలు

2

శ : పుండుమీద కారంచల్లినట్లుగాట లేమిటి?

కాం : ఎద్దుపుండు కాకి! నోప్పా, మీకంతసేపూ మీపెద్ద మాతురుగోడే. నేనుంటా చచ్చామా ఏం.

ప్ర : బ్రతుకు చెడితే కన్నవారుమాడా తగవారే అడదానికి. ముగ్గుడైతే గాది క్రింద పంది కొక్కుడు మేసినట్లు మేపుతారు చచ్చేదాకా ఎన్ని పథక పథకాలు చేసినా.

కాం : సోరుముయ్యి భద్రవా స్వామయం చెప్పొచ్చావు. స్వామయం ఇదాగో! ఇప్పుడే చెబుకున్నా. ఇవ్వాలే అదయినా అత్తరింటికి పోవాలి. మేమైనా పోవాలి. అంతే—

ప్ర : మీరెందుకు కీచులాడుకుంటారు. అక్కయ్య ఎలాగూ అత్తరింటికి పోతానంటోంది మీరు అప్రమానం చెప్పి లాడుకుంటే చూడలేక. ఇక ఉండదట.

శ : కళ్ళు చల్లబడ్డాయా నీకు. నాడు మళ్ళీ చావగోడితే—

ప్ర : వినుయ్యా గొయ్యా చూసుకుంటుందటగాని తిరిగి రాదటలే. వెళ్ళుమ్యా వెళ్ళు! నీ ముగుడు కొట్టినా, తిట్టినా, పీక పిసికిచంపినా కిమ్మనకుండా పడమనీ, ముగుడి చేతిలో పెల్లాం చస్తే కైలాసం సిద్ధిస్తుందనీ, దానికి ఇటు ఏడుతరాలవారిని అటు ఏడుతరాలవారిని, భగవంతుడు పీక తాజేసి అనంతం బొందితో స్వర్గానికి చేదేస్తాడనీ, వతివ్రతాధర్మాలు నూరిపోసి మరీపంపు అదుగో! అది గుండె తగిలేట్లు ఎలావిడుస్తున్నదో మీరు మనుష్యులు కాదు. కామనులు (లోకలికి పారి పోతుంది.)

శ : భగవంతుడా! ఇంకా ఎన్నాళ్ళు ఈ బ్రతుకు బరువు మోయడం. (నిట్టూరుస్తాడు.)

(అడ ఇల్లు, 7, 8, 9 అలల తర్వాత. కాంకమ్మ కోర్కెట్లు వీస్తుంటుంది.)

కాం : (విసుక్కుంటూ) ముండాకాకేట్లు. నలక 4 సార్లు అవచ్చే నాలుగు రాళ్ళు కాకేయ్యడమే కనిపిస్తుంది. వీటికి అంతెవ్వడో.

శ : (ప్రవేశం చేసి మీద కండువాతో చెమట తుడుచుకుంటూ)

కాం : (అరుణగా) ఏమండీ! పెల్లివారేమన్నార?

శ : పిల్లనచ్చిందట.

కాం : నచ్చకేం చేస్తుంది. మరి చేసుకుంటానన్నారా?

శ : ఆ!

కాం : కట్నాలా, కానుకలూ—

శ : ఏమింది. వెయ్యిన్నూటనదవోర్లు!

కాం : అన్నయ్యా!

శ : 500 లాంఘనాలు ఆడబడుతుంటాయి.

కాం : బాబోయి!

శ : నందిచెంబు పెండివల్లెం పట్టుబట్టటం.

కాం : చచ్చాం!

శ : చివర కదలానూ తప్పదులే.

కాం : ఏం మాటలనీ! పోనీ నీళ్ళా తేమన్నా చదువు నంధ్య—

శ : ఓ! నూలుపైసలు నీ సార్లు తప్పదు.

కాం : సారి - పోనీ - ఈ నోగిల ఏదెసా—

శ : రేకేం. నిజేపలాంటి ఉన్నోగం. పోమటికొట్ల గుమాస్తా.

కాం : బాగానే ఉంది. పోనీ ననక ఎవరెసా—

శ : ఉండకేం - తల్లి, తండ్రి, 4 గురు అప్పచెల్లెళ్ళు.

కాం : ఈ మాత్రపు గొప్పకేసా వెయ్యిన్నూట పదహారో?

శ : ఇప్పటికి వచ్చిన వాళ్ళల్లో వీళ్లే తక్కువ అడిగారు.

కాం : పిల్లవాడైనా ఏయింత గొప్పరికాదు. అమ్మాయికి నమ్మకానికో లోగో.

శ : (విసుక్కు) నీ కూతురమ్మన్నా మహారాజు కూతురనుకున్నావా స్వయంవరంలా చేయడానికి.

కాం : ఉన్నమాటంటే అలాకరవొస్తారేమండీ.

శ : అయితే వచ్చిన ఒక్క సహృదధాన్నీ కాలదన్నమంటావా

కాం : ఏం స్థిరపరగా ఉంటుంది?

శ : పెళ్ళి.

కాం : పెళ్ళా!

సుఖంబంలాసివారంతా మెచ్చుకొనేది

బ్రూక్ లాక్స్

విరేచనకారి - కమ్మని చాక్లెట్

పిల్లలకు పెద్దవారికి అదీర్భూయమైన విరేచనకారి ఇదిగో! చూడదానికేగాక ఉపయోగపడే బ్రూక్ లాక్స్ తియ్యని చాక్లెట్ వలే వుంటుంది. ఎంత లోంగని మలబద్ధకానైనా అతివ్యర్థంగా పూర్తిగా పోయిగా నివారిస్తుంది.

బ్రూక్ లాక్స్ చేతితో తాకబడినంత తయారవుతుంది. తాజాగా మృతంగా వుండడానికి వెండికాగితం మట్టబడుతుంది.

బ్రూక్ లాక్స్ మలబద్ధకం పోగొడుతుంది

వెస్టేమెనిస్టర్ 'లేబొరేటరీస్' లిమిటెడ్.

లండన్ బారి తయారీ

ఓరియంటల్ మెర్కండైజ్ లిమిటెడ్,

99 - A, ఆర్యనియస్ వీధి, మద్రాసు - 1

SISTAS-WL-36-TEL

శ: అవును పెళ్ళి. చెప్పుడా ఏం.
కాం: అది కాదండీ - మరి ఇంత డబ్బా ఎలా వస్తుంది. కొంప తీసి—
శ: కొంప పోసి కొంటేనే కుర్రవాడొచ్చాడు.
కాం: కొంటే!
శ: అవును. ఈ పంచ అమ్మకంతో పిల్లది ఇంకోంచి వెడుతుంది.
కాం: అయ్యో! ఈ కాస్త కొంప కూడా నెత్తిమీద ఆధారంగా లేకుండా పోతే—
శ: ప్రపంచంలో చెట్ల కేనూ లోటు రాలేదుగా. వక్షలలో బాటు దిక్కుమాలిన వక్షులం మనమూ అక్కడికే పోదాం.
కాం: (నిట్టూర్చి) పోనీ ఇంకెక్కడన్నా—
శ: (విసుగ్గా) కన్నం చేయాలంటే. అర్థాకలితో ఏళ్లు గడిపిన నాకు కన్నం వేళే బలం కూడా లేదు. ఒకవేళ సాహసించి చేసినా పట్టుబడి జైలుకు పోతే నా పొట్ట నిండుతుంది గాని మిమ్మల్ని వగు మేళితారు?
కాం: బాగానే ఉంది మీ వరస - ఇంతకీ ముహూరం పెట్టించారా.
శ: వారంగోజు లుంది.
కాం: అంత దగ్గరలోనా. పెద్దదానికి కబురంపండి. చక్కాక ఉత్తరంముక్కన్నా వ్రాసింది కాదేం.
శ: ఎందుకు వ్రాయాలి. పీకమీద యెప్పుని లో ప్రి వాయెను. ఒకవేళ వ్రాద్దామన్నా వాడు వ్రాయనిస్తాడు. మొన్న చూడడానికి వెడితేనే వీలేదని పిల్లనింట్లో పెట్టి తాళం వేసుకున్నాడు గదా! ఏకంగా ఒక్కసారే విందువుగాని లేచావు కబురు చల్లగా.
కాం: రామరామ! ఇవ్వాలి అన్నీ దరి ద్రవుమాటలే వస్తున్నాయేం నోటంట?
శ: (నిట్టూర్చి) సంఘాని కెదురుతిరిగే త్రాణలేక గానుగడూ జీవిత భారాన్ని మోసుకుతిరిగే గర్భదరిద్రుడికి ఇంతకన్నా మంచి మాటలేలావస్తాయి.
కా: అపిల్లల్ని కన్నదిగ్రులంతా ముసలాంటి గుర్రదుష్టకుంటే. ఇంతకీ కుర్రాడు నచ్చిపోతే ప్రభ పెళ్ళికి ఒప్పుకుంటుందోలేనో. అసలే పెడసరవుది. (ప్రవేశం ప్రభావతి కోపంతో)
ప్ర: నాన్నా! ఇప్పుడే చెబుతున్నా! ఇకమీద పెళ్ళిచూపుల వాళ్ళోనే నీ చస్తే కనబడను. నేను సంతోషో గుట్టాన్నేం కాను. అధిగమనవాళ్ళు వచ్చి ఎముకలూ గూట్టూ పరిడించి కొంటానికే.
శ: అయ్యో! సంతోషో గుట్టాలేనయ్యం. డబ్బుచ్చిపోతున్నా పోతారు. అడవిల్లకి

ఎదురిచ్చి కూడా కాళ్ళావేళ్ళాపడాలి.
కాం: ఇక పెళ్ళిచూపులవాళ్ళు రారు లేవే.
ప్ర: పీడావదిలింది.
కా: చూడు ఈ మధ్య నాలుసారులు వచ్చిపోయారు. నిన్న ఇవ్వాలి వాళ్ళ తాలూకు వాళ్ళొచ్చారుగా ఆ పెళ్ళి కొడుకు ఎలాగున్నాడే?
ప్ర: ఓ! అద్భుతంగా ఉన్నాడు.
కా: (సంసతోషంతో) అతనితో నీకు పెళ్ళినిశ్చయమైంది.
ప్ర: (అదిరిపడి) ఏమిటి! ఆ పిల్లికళ్ళు రాగిజట్టు, తాగు రంగు మనిషితోనా?
కాం: ఏం చిత్రమే మరీని. అతనికేం నిశ్చేపలాగున్నాడు. కొద్దిగా నలుపు అంటేనా అయినా అందిం మగవాళ్ళకేం దుకా?
ప్ర: అందం ఆడవాళ్ళకేనా కావలసింది?
శ: అవును తల్లీ. మగవాడు సంఘాచారాల పుణ్యమా అని వస్తువును ఏరుకుని చేసుకునే పరిస్థితిలో ఉన్నాడు.
ప్ర: నాన్నా! అతన్ని చేసుకోమంటం నీకు ధర్మంగా ఉందా?
శ: (నిట్టూర్చి) అమ్మా! ఇంటిపరిస్థితులు నీకు తెలియనివికావు. విదేశంంచి వెతికగా వెతికగా ఇది ఒక్కటేపడింది. ఎంతకంతకే తప్పి పడాలి.
కా: ఏం రాలుగాయ పిల్లలే మరీని నీకోసం కొండమీద కోతి నెక్కడ తెమ్మంటావు.
ప్ర: మీరు అటు రాల కొండమీద కొతినే తెచ్చారు.
కాం: దీనికే కొంప చండమయింది.
ప్ర: ఏం కొంపకేమయింది?
కాం: ఏమవ్వాలినివుందో అదే అయింది. కొంప అమృతం.
ప్ర: (విచారంగా) నాన్నా నాపెళ్ళి కోసం కొంపెందు కమ్మవు.
శ: (విసుగ్గా) లేకపోతే మంత్రాలకి చింత కాయలు రాల్చాయా! ఇంట్లో ఎర్రని ఏగానీకూడా ఉండదని నీకు తెలుసు. పెళ్ళి అవుతుంది? కన్నం దుకు క్రిందబడో మీద బడి మాధర్మం నెరవేర్చక తప్పదు కదా.
ప్ర: ఎందుకు తప్పుడు. ఉన్న ఒక్క కొంప నమ్మ నాకు పెళ్ళి చేస్తే మిగతా వాళ్ళకెలా చేస్తావు.
శ: వాళ్ళరాలే ఎలాగుంటే అలాగవుతుంది.
ప్ర: రాతిటరాలే. చేతులారా చేసేది గాతమీద రుద్దే! నేనసలు పెళ్ళిచేసుకోను.

కాం: బాగుంది వరస. తొండముదిరి ఊసరవెల్లి అయిందట. పెళ్ళికాని అడవి ఆప్రతిష్ట పాలాతుంది. ఇప్పటికే సగం చచ్చున్నాం.
శ: అమ్మాయి! నీ వున్నది పల్లెలో. పుట్టింది హిందూసంఘంలో అన్నమాట మరిచిపోకు.
ప్ర: ఇప్పుడెంతోమంది పెళ్ళిళ్ళు మానేసి చదువుకుని ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. వాళ్ళందరినీ సంఘం ఏం చేస్తున్నది.
కాం: ఉద్యోగాలుచేసి ఊళ్ళే చదువు నీక్కెక్కడిదే. ఈ పల్లెలో ఉన్నపాటి చదువు చదివేటప్పటికే కళ్ళు నెత్తిమీదకి వచ్చి పెద్దల నెదురిస్తున్నావు. ఇంకా చదువంట చదువు.
ప్ర: నాన్నా! నాకీ పాడుపెళ్ళిచేసి బ్రతుకు మంట గలిపేకన్నా అడబ్బు నా కియ్యి పట్నంవెళ్ళి చదువుకుంటా.
కాం: 20 ఏళ్ళు నెత్తిమీదకి వచ్చాయి. ఇప్పుడు మొదలెడతావు సదువు. ఉన్న ఊళ్ళోఉద్యోగాలు వదులుకుని నిన్ను కాయడానికి పట్నం జైలుదేరాలికే మేం. చచ్చే కాలానికి సారీకావిళ్ళట.
శ: ఊరుకోవే ఎందుకలా గొంతు చించుకుంటావు. అమ్మాయి! వ్యవహారం అప్పుడే చెయ్యి దాటిపోయింది. మొగ పెళ్ళివారు

సంక్రాంతి అభినందనములు !!!

రుచికరమైన ఫలహారమునకు, కాపీకి.

శ్రీ రామ విలాస్

336, తంబుచెట్టి వీధి,

మద్రాసు 1.

(ఆంధ్రపత్రిక ఆఫీసు ఎదురు)

తప్పక దయచేయండి.

అమృతమువంటి

అనంగ ప్రభావకావ్యము

నుందరమైన యావ్వనానికి. శ్రీకావంతమైన తేజస్సుకు ఉత్తమమైనది. దాతవును గర్భవరదీ వృద్ధిచేయును. విరివినకడెందిన నరములకు శక్తిని, వటుత్వమును చేకూర్చును. ముఖమైన దాంత్యజీవితమునకు ఉత్తరవాదముగలనంటివి. 30 మాత్రము రు. 10, 15 మాత్రము రు. 5.

మదనమంజరి ఫార్మసీ

184, కై నాబాబురోడ్డు, మద్రాసు.

ఈశ్వరదాస్ అండ్ కంపెనీ, రాజమండ్రి.

శ్రీనివాస మెడికల్ సోధ్య - విజయవాడ.

మూలిగేనక్కలు

కట్నండుబ్బు అప్పుడే ముదరావుచ్చుకున్నాడు. కోమటి కుబ్బయ్యకి ఇల్లు అమ్మకానికి అగ్రిమెంటు వ్రాసిచ్చి అద్యాత్మపుచ్చుకుని పెళ్ళివారికిచ్చి ముహూర్తం వారంరోజుల్లో పెట్టించేశాను.

ప్ర: (ఏడుస్తూ) నాన్నా! నీవు కూడా నాగొంతు తడిసుడవో తెలకోస్తావా?

శ: అమ్మాయి! పెద్దమనుష్యుల్లో మాట, పరువు కాపాడు.

ప్ర: పరువట పరువు! నా నుఖంకన్నా నీకు పరువే ఎక్కువా?

శ: పరువు పోనాటుకున్న మానవుడు బ్రతికున్నా చచ్చినట్లే.

ప్ర: అంత పరువుమీద మమకారం ఉన్నవాడివి మంచేనన్నెందుకడగలేదు.

శ: ఇది నీమంచికే చేశాను.

ప్ర: ఏం మంచి గడమంచి.

కాం: నోరు ముయ్య వే గయ్యలి

భడవా! ఆనాడు మీ పెద్దక్కయ్య ఇలాగే పెద్దలమాట కాదందా. చేత కాకపోతే చూసయినా నేర్చుకో.

ప్ర: (రోవంతో) అందుకనే అనుభవిస్తోంది. నే చచ్చినా నాకిష్టంలేని పెళ్ళిచేసుకోను. మీరెలాచేస్తారో చూస్తాను.

కాం: అయితే చావు, ఓడా వదిలిపోతుంది. నీలాంటివాళ్ళు బ్రతికి మమ్మల్ని తడిపించేకంటే చావడమే మంచిది. ఒక ఏడ్వేడ్డి ఊరుకుంటాం.

ప్ర: (ఏడుస్తూ) అవును మీందూ సంఘంలో ఆడచెల్లుట్టి బ్రతికి ఆనందించడానికి స్వాతంత్ర్యమే దీని. ఇష్టంలేని పెళ్ళిచేసుకుని అక్కలా కుమిలి కుమిలి

చచ్చేకన్నా ఒక్కసారే చావడం మంచిది. ఆపవే చేస్తారేమీ కళ్ళు చల్లగా. మీకు ఖర్చు ఉండదు. (ఏడుస్తూ లోప

లికి పోతుంది.)

శ: (ప్రభా! ప్రభా! చూడు ఇప్పుడే అసలే ప్రభువోపి. ఆక అడిగాయన్న ప్రభుమానేకంలో ఏం అభాయిత్వం చేస్తుందో.

కాం: ఆ! దాని ముఖం. నాలుగు రోజుల్లో అదేదారికి వస్తుంది.

శ: అలా అనకు. ప్రభ తత్వం మనుష్యులు ముందాలోచన లేకుండానే ఏవనయినా చేస్తారు. నా మాటవిని వెళ్ళి దాన్ని సమదాయించు.

కాం: సమదాయం నీ విశేషకమా అది.

శ: పోనీ పెళ్ళి మానుకుందామంటే డబ్బుకు నీళ్ళు వదులుకోవడమే కాకుండా ఇక జన్మలో దీని పెళ్ళి కూడా జరగదు. ఏ చారీ తోచడంలేదు. పాపం పెద్దది ఇంతకన్నా దౌర్భాగ్యపు సంస్కృతం తెచ్చినా కిమ్మనలేదు. ఏం బాధలు పడుతోందో ఏమో. (ప్రవేశం, తెల్లగ్రాం. బంట్లాడు. శరభయ్య తెల్లగ్రాం తీసుకుని చదివి ఒక్కసారి కూలబడిపోతాడు.)

కాం: (కంగారుగా) అయ్యో! అయ్యో! ఏమండీ! అందులో ఏమందిండీ! అలా అయిపోయానూ. బాబూ! నీవైనా చదివి చెప్ప బాబూ! అయ్యో!

తెలి: (చదివి) మీ-మీ-పెద్ద-మ్మ-

కాం: ఏమయింది నాయనా - ఏమయింది బాబూ. తొందరగా చెప్ప నాయనో.

తెలి: నూ-నూ-తిలో బడి చచ్చిపోయిందట.

కాం: అమ్మ నా తల్లీ! ఏం పని చేశావే ఓయమ్మా! మీ నాన్న నెరికి అప్పజెప్పావే ఓ తల్లీ! ముదనప్పలు పెళ్ళి చేశావే ఓ యమ్మా! నీ చావుకే వచ్చిందే ఓ తల్లీ! అప్పుడే నూరేట్లూ విందాయా ఓ తల్లీ!

[దొడ్లో గుభాలున చప్పుడు. తెరలో "ఓ కాంతమ్మగారో! అయ్యో! ఓ కాంతమ్మగారో! ప్రభావతి నూతిలో కురికిందండోయి! రండోయి]

కాం: ఓ నా బిడ్డో! ఓ నా తల్లీ! రండ్రోయి! రండ్రోయి! నా బిడ్డిని కాపాడండోయి! చేవుడో! ఎంతపని చేశావు చేవుడో! లేవండీ! లేవండీ! కొంపమునిగిందండీ. (గుండె బాదుకుంటూ పరుగెడుతుంది.)

శ: (అమాంలం శివ మేల్లిపనాడిగా లేచి నరిగనుతూ) పద! మనం కూడా అంగుళానే ఉరుకుదాం. దరిద్రం వదిలిపోతుంది.

తల్లిపాలు మాన్పించే సమయంలో బిడ్డపట్ల జాగ్రత్త!

చిన్నవయస్సులో మిదిగ్ పొందే జాగ్రత్తమీదనే ఆతని పూర్వ ఆరోగ్యము ఆధారపడి ఉంటుంది. భయంకరమైన లివర్ వ్యాధి ఆ చిన్న వయస్సులోనే ఆరంభమనవచ్చును. వ్యాధిని వెంటనే పోల్చి సరియైన చికిత్స చేసినచో వరదాతెదు, గాని ఆశ్చర్య చేసినచో దీర్ఘకాలం వేదన, జబ్బుతో లాభ అమభవింపవలసిన వస్తుంది. జమ్మివారి లివర్క్యూర్ చంటిబిడ్డలపాలిటి కిరామి రక్షి. ప్రతి సంవత్సరం ఈమందు వేలాది పనిపాపలను వ్యాధినుంచి కాపాడి ఆరోగ్యవంతులను చేస్తున్నది.

జమ్మి వేంకటరమణయ్య అండ్ సన్స్ మైలాపూరు, మద్రాసు-4

జమ్మి
లివర్క్యూర్
మాత్రలు

కాంపిలు :
ఓరుగంటివారికి విజయనగరంసిటి,
న.వి., కమలానగర్ (జి.టి. రోడ్డు,
నల్లిమంచి) ఢిల్లీ.

88543-1-276-722

కాలక్షేపం

గుట్టం కదం త్రొక్కినట్లుగా, నాలుగు కోళ్ళపాటు వేసుంటే, బస్తీ అల్లుడికి ప్రాణం లేచివచ్చింది ఆ పాట వింటూ ఉంటే.

“బామ్మర్ల తానాలు - నే చెయ్యలేను.

తురకోరి లంగాలు - నేకట్టలేను

.....

చేమంతి కడియాల - చెయ్యలేను

.....

కాకారచెటూరు - కాయాలందమ్మ

మీ బావమమ్మకు - మీనమందమ్మ”

ఆ తేనుగు అసలైన దంపుడు కవిత్వం తెలుగు. ఆదంపుళ్ళకు వచ్చిన అడపడుచు లకు ఉన్న రసపుష్టి బస్తీ భావకవుల కవిత్వంలో కనిపించదు. బస్తీ అల్లుడు యీ విషయం విమర్శించగలిగాడు. ఆ రాత్రి భోజనం చేసేటప్పుడు బావమరదితో మాట్లాడుతూ, “దంపుడు బియ్యపు అన్నం యింత కమ్మగా ఉంటుంది ఎందుచేత?” అని ప్రశ్నించాడు. ఆ మాటకు బావమరది యిలా సమాధానం చెప్పాడు. “ఉదయం భాస్యం దంచిన ఆడవాళ్ళ సంగతి సాహిత్యం మధురంగా ఉన్నదని నీజే అన్నావు. ఆ మాధుర్యం అంతా యీ బియ్యంలో కలిసింది బావా!” అన్నాడు. ఆమాటనిజం. ఆకుతక్ బట్ట, ఆకుతక్ దంపుడు బియ్యం, ఆకుతక్ దంపుడు పాటలాధరుల పాటల వటుత్వం, ఆకాయకష్టం, ఆకమ్మని పెరుగు, ఆకుతక్ బ్రతుకు, వీసీలో నే ఉంది ముక్తి. గ్రామజీవితంలో ఉన్న కమ్మదనం ఎక్కడ ఉన్నదో తెలిస్తేనే గాని గ్రామజీవితం మీద ఆభిమానం సక్రమంగా ఏర్పడుతుంది.

తమ భూములు బాగా పండినవని అమం నానంద కందలిత హృదయా రవిండు అయ్యేడి ఆసానులు ఎందరో ఉన్నారు. ఒక పెద్దమనిషి తన తమ్ముని భూముల కంటే తన భూములు ఎక్కువగా పంట పండినవని మరింత బ్రహ్మ సందంతో ఉన్నాడు. ఆయన యింట్లో యీ యేడు కోతల దినాల లో నేరుమా రై ప్రపవించింది. పండువంటి మొగబిడ్డ కలిగాడు. ఆ బిడ్డపుట్టినవేళా విశేషంగా భాస్యం భరలుకూడా అసామాన్యంగా పోచ్చి “ధర సింహాసనమై నభింబుగొడుగు” అన్నట్లుగా మిన్ను ముట్టుతున్నాయి. ఈ కారణం చేత ఈ ఆనామికి, ఆయన భార్యకూ సంతోషం పట్ట పగ్గ ములు లేకుండా ఉంది. సంకాంతి పండుగకు అల్లుడు యింటికి వచ్చిన కారణం చేత అల్లునికి చక్కని జరి ఉత్తరీయం, జరిధో

వతికలిసిన చావు ఒకటి కొన్నాడు. అదే రకం జరి అంచులుగల తెల్లని జరిచీరె తన కుమార్తెకు పెట్టుట కై ఉద్దేశించి కొన్నాడు. అల్లుణ్ణి కూతుర్ని చంటిబిడ్డతో సహా ఒక్కసారిగా నటింట్ల పీటలమీద కూర్చుండబెట్టి బొట్టపెట్టి పట్టలేని సంతోషంతో బట్టలు పెట్టవలెనని ఆ యింటి యజమాని యున్నూ ఆయన భార్యయున్నూ నిశ్చయించారు. అల్లుణ్ణి కూతుర్ని ఒకరి ప్రక్క నింకొకరిని పీటల మీద కూర్చుండబెట్టి, తనపాలాల సంగతి, భాస్యం రకాల సంగతి ప్రసంగిస్తూ ఆ యజమాని తన భార్యవైపు తిరిగి ఒక్క కేక వేశాడు. “ఏమే! కత్తిగాని కత్తెరగాని ఉంటే యిట్లా తే. యీ జరిచావు కత్తి రించి ఉత్తరించాలి” అన్నాడు. ఇంతలో ఆమె కత్తి ఒకటి తీసికొనివచ్చి, “అదే మిటి? ఆమ్మాయికి పెట్టవలసిన జరిచీరె పట్టుకుని, దానిని కత్తిరించవలె నంటారు? ఇంకా నయం. పరాకుగా కత్తిరించ లేదు ఇంకా” అన్నది ఆ మాటకు ఆ యజమాని “అవును నిజమే నే - నేను అల్లునితో పాలాల సంగతులు మాట్లాడుతూ, చీరె ఏదో, ధోవతులచావు ఏదో, సరిగ్గా గమనించలేదు” అన్నాడు. ఇంతలో ధోవతుల చావు ఆమె తెచ్చి యిచ్చింది. ఆయన సరిగ్గా దాన్ని కత్తిరించాడు. ఇంతలో ఆయన భార్య ఒక గిన్నెతో తడి పసుపున్నూ, కొంచెం పారాజేయున్నూ తీసికొని వచ్చింది. తన కూతురు ప్రపవించినంత నునాయాసంగా ప్రపవించలో ఏ ఆడ కూతురూ ప్రపవించలేదని ప్రగల్భాలు చెప్పకుంటూ వంటయింటిలోనుంచి హడావుడిగా హాలులోకి ప్రవేశించి, సరాసరిగా అల్లుడు కూర్చున్న పీటవద్దకు పరాకుగా వెళ్ళి, ఆయన కాళ్ళకు పసుపు పూయడానికి ఉపక్రమించి, “కాళ్ళ ముందరికి జావుతే నాకు పూయడానికి వీలు” అంది. ఆ మాటకు యింటి యజమాని పక్కన నవ్వి, “నీ కేమైనా మతి పోయిందా ఏమిటి? అల్లుని కాళ్ళకు పసుపు పూస్తా నంటా వేమిటి?” అన్నాడు. యింటి యజమాని చేయబోయిన పారబాటుకంటే, యింటి యజమానురాలు చేయబోయిన పారబాటు ఎక్కువైనది కాదు. పెరుగు లేని బావలో రాధాజీవి కవ్వంతో చిలికినటువంటి కాలములోనూ ఎద్దుకు పాలు పితుకవలెనని శ్రీకృష్ణుడు దాని కాళ్ళకు బందం వేసిన కాలములోనూ, ధర్మధేనువు నాలుగుపాదాలతో నడిచింది. ఆనాటి రాధా కృష్ణ యీ జగత్తును తిరిగి పావనము చేయడానికి.

పాతకులకు మనవి

(2-వ పేజీ తరువాయి)

మా ఆశయం స్ఫలమై, మాయత్నం సార్థకమైనదని చెప్పకోడానికి గర్విస్తున్నాము. మన పల్లెజీవనాన్ని కథావస్తువుగా స్వీకరించి హృదయగంజకమైన కథానికలను సృష్టించగలిగిన రచయితలు మన దేశంలో అనేక వందల మంది ఉన్నారంటే అది గర్వించవలసిన విషయం. కొత్తకొత్త కథకులనేకమంది ఉత్సాహంతో ముందంజవేశారు. ఇంతమంది రచయితల ఆదరాన్ని పొందగలిగినందుకు మేము ముగ్ధులమవుతున్నాము.

మేము నిర్ణయించిన గడువులో పల చేరిన కథలనే పోటీకి స్వీకరించవలసివచ్చినది. గడువు దాటివచ్చిన రచనలను స్వీకరించుట సాధ్యపడలేదు. అట్టి రచనలను పంపిన వారు మా అశక్త్యను గుర్తించి మన్నించవలసిందని కోరుతున్నాము. సహృదయులైన అనేక మంది కథకుల రచనలను స్థలాభావం వలన ఈ సంచికలో ప్రచురించలేకపోయినందుకు చింతిస్తున్నాము. అయితే ఆయా రచనలు మున్నుండు సంచికలలో క్రమేణా ప్రచురించబడగలవు.

కథారచనకు నూతనజీవాన్ని పోసి, నజీవమైన రచనాశిల్పాన్ని పునరుద్ధరించడానికి, సంఘజీవనాన్ని కళ్లకు గట్టినట్లు చిత్రించడానికి, తద్వారా పిన్నలూ పెద్దలూ, స్త్రీలూ పురుషులూ అను వివక్షత లేకుండా సర్వ వర్గాలవారిలోను సతనా సత్తని పెంపొందించడానికి మాపత్రిక ద్వారా కృషిచేస్తున్న కథకులకు మా సంకాంతి అభి నందనలు.

ఆంధ్ర ప్రేక్షకలోకానికి సంక్రాంతి కానుక

అంజలి పిక్చర్స్ థాల్

అంజలి
నాగేశ్వరరావు

పరిణేతి

ప్రేక్షకులకు

జె.కె. ప్రసాద్

అంజలి పిక్చర్స్ : మద్రాస్ - 18.

S. M. MATHA

రాజాప్రొడక్షన్స్

పుట్టిల్లు

ప్రొడ్యూసర్, డైరెక్టర్
డాక్టర్ రాజారామ్